
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

ULUSLARARASI ASKERİ SPOR ORGANİZASYONLARINA KATILAN SPORCULARIN SPORTMENLİK YÖNELİMİ İLE KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yaşar Eren ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HAZİRAN 2026

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yaşar Eren ÖZTÜRK

02/06/2026

ULUSLARARASI ASKERİ SPOR ORGANİZASYONLARINA KATILAN SPORCULARIN SPORTMENLİK YÖNELİMİ İLE KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Yaşar Eren ÖZTÜRK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2026

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, uluslararası askeri spor organizasyonlarında Türkiye'yi temsil eden asker sporcuların sportmenlik yönelimleri ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. İlişkisel tarama modelinde desenlenen çalışma, asker sporcuların duyuşsal farkındalıklarına ilişkin öz-değerlendirmelerinin, sahadaki etik tutum ve davranışlara yansımalarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmanın örneklemini, uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 125 asker sporcu oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılmış; elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla çözümlenmiştir. Analizler, Türk asker sporcuların hem kültürlerarası duyarlılık hem de sportmenlik yönelimi düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Bulgular, özellikle uluslararası müsabakalarda zorluk ve rekabet baskısının arttığı kriz anlarında dahi sporcuların ahlaki tutumlarından ödün vermediklerini; aksine kültürel farklılıklara saygı, iletişimde sorumluluk ve sporda sorumluluk bilincini güçlendirdiklerini ortaya koymuştur. Korelasyon analizi sonucunda, asker sporcuların kültürlerarası duyarlılıkları ile sportmenlik tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki (r=0,500) saptanmıştır. Regresyon analizleri, kültürlerarası duyarlılık puanlarının sportmenlik yönelimi puanlarındaki varyansın %24,9'unu açıkladığını göstermiştir. Çoklu regresyon sonuçları ise "İletişimde Sorumluluk", "Kültürel Farklılıklara Saygı" ve "İletişimde Dikkatli Olma" alt boyutlarının sportmenlik yönelimini pozitif ve anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Genel olarak, elde edilen bulgular Türk asker sporcularının uluslararası müsabakalarda sergiledikleri sportmence tutum ve yüksek kültürlerarası duyarlılık aracılığıyla, rekabetçi kimliklerinin ötesine geçerek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin evrensel barışa ve etik değerlere atfettiği önemi başarıyla temsil ettiklerini göstermektedir. Ayrıca, sporcuların kültürel farkındalık ve duyarlılık düzeylerindeki artışın, spor ortamındaki ahlaki kararlılık ve sportmence duruşla eşzamanlı olarak yükseldiği ampirik olarak ortaya konmuştur.

Bilim Kodu : 130805
Anahtar Kelimeler : Asker Sporcular, CISM, Kültürlerarası Duyarlılık, Sportmenlik Yönelimi, Sportif Diplomasi
Sayfa Adedi : 95
Danışman : Doç. Dr. Ali ERASLAN

THE RELATIONSHIP BETWEEN SPORTSPERSONSHIP ORIENTATION AND INTERCULTURAL SENSITIVITY LEVELS OF ATHLETES PARTICIPATING IN INTERNATIONAL MILITARY SPORTS ORGANIZATIONS

(M. Sc. Thesis)

Yaşar Eren ÖZTÜRK

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

June 2026

ABSTRACT

The primary aim of this study is to examine the relationship between sportsmanship orientation and intercultural sensitivity among Turkish military athletes representing Türkiye in international military sports organizations. The research was designed using a relational survey model to reveal how athletes' evaluations of their affective awareness influence ethical attitudes on the field. The sample consisted of 125 military athletes selected through convenience sampling. Data were collected using a Personal Information Form, the Intercultural Sensitivity Scale, and the Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale, and were analyzed with the SPSS program. The findings demonstrated that Turkish military athletes exhibit high levels of both intercultural sensitivity and sportsmanship orientation. It was observed that, particularly in crisis moments during international tournaments—when difficulty and competitive pressure intensify—the athletes do not compromise their moral stance; instead, they further enhance their respect for cultural differences, sense of responsibility in communication, and responsibility in sport. Correlation analysis revealed a positive and significant relationship between intercultural sensitivity and sportsmanship attitudes (r=.500). Regression analysis showed that intercultural sensitivity scores accounted for 24.9% of the variance in sportsmanship orientation. Multiple regression analysis further indicated that the subdimensions "Responsibility in Communication," "Respect for Cultural Differences," and "Carefulness in Communication" positively and significantly predicted sportsmanship orientation. Overall, the study suggests that through the sportsmanlike behavior and cultural sensitivity demonstrated by Turkish military athletes in international competitions, they transcend a purely competitive identity and effectively represent the Turkish Armed Forces' commitment to universal peace and ethical values. The results provide scientific evidence that as athletes' cultural awareness and sensitivity increase, their moral determination and sportsmanlike conduct on the field rise concurrently.

Science Code : 130805
Key Words : Military Athletes, CISM, Intercultural Sensitivity, Sportsmanship Orientation, Sports Diplomacy
Page Number : 95
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ali ERASLAN

TEŞEKKÜR

Hayatıma geriye dönüp baktığımda, sporun benim için sadece bir ilgi alanı değil; mutlu olduğum, kendimi ait hissettiğim ve yeniden dünyaya gelsem yine içinde olmak isteyeceğim bir yaşam alanı olduğunu daha iyi anlıyorum.

Sokak aralarındaki mahalle maçlarıyla başlayan, ilkokuldaki beden eğitimi derslerinde büyüyen bu tutku; önce lisans, ardından da bugün tamamladığım yüksek lisans eğitimime kadar içimde hep aynı heyecan ve hevesle var oldu.

Eğitim hayatım başından sonuna bir başarı hikayesi olmasa da onca iniş çıkışın ardından kendimi dönüp dolaşıp en sevdiğim yerde buldum. Hayatın akışının hiç planlamadığım bir şekilde beni en huzurlu olduğum yaşam alanıma, spor bilimlerine taşımasıyla ortaya çıkan bu tez, sadece akademik bir metin değil; içimdeki çocuğun o ilk günkü heyecanını bugüne taşıyan ve bu yolda hayatıma dokunan insanların ortak eseridir.

Öncelikle, bu uzun ve meşakkatli süreçte engin bilgi ve tecrübeleriyle bana her zaman yol gösteren kıymetli danışmanım Doç. Dr. Ali ERASLAN'a ve tez çalışmamı titizlikle inceleyerek kıymetli görüşleri ve yapıcı eleştirileri ile çalışmama katkı sağlayan saygıdeğer jüri üyeleri Doç. Dr. Sercan KURAL ve Doç. Dr. Özgün PARASIZ'a içtenlikle teşekkür ederim.

Sadece doğup büyüdüğüm yer değil, aynı zamanda ruhumu, karakterimi ve hayata bakışımı şekillendiren; her sokağında, her köşesinde bir anımın saklı olduğu, nereye gidersem gideyim kalbimde taşıdığım yuvam, köklerim ve beni bugün olduğum insan yapan canım memleketim Zonguldak'a ve bu şehrin bana armağan ettiği yürüdüğüm her yolda izleri olan vefalı dostlarıma teşekkür ederim.

Memleketimden uzakta, onurla taşıdığım üniformam altında acıyı, sevinci ve her zorluğu birlikte paylaştığım yoldaşım Selçuk Şevket ŞAHİN'e; varlığı ve sonsuz desteği için teşekkür ederim.

Bugün hayatta sahip olduğum her şeyi borçlu olduğum annem ve babama; benim iyi bir eğitim alabilmem için yaptıkları sayısız fedakârlık, üzerimdeki sonsuz emekleri ve hala bitmek bilmeyen destekleri için minnettarım, haklarını asla ödeyemem. Onların sonsuz emeğinin yanında, her düştüğümde varlığını ve desteğini yanı başımda hissettiğim biricik kız kardeşim Yağmur... İyi ki benim ailemsiniz.

Hayatımın her alanında olduğu gibi, bu uzun ve yorucu serüvende de elimi hiç bırakmayan hayat arkadaşıma minnettarım. Sabrıyla, sonsuz sevgisiyle ve anlayışıyla bana her anımda güç veren, en büyük dayanağım olan canım eşim Büşra'ma yürekten teşekkür ediyorum.

Ve son olarak... Hayatımıza girdiği andan itibaren dünyamızı değiştiren o minik mucize, henüz anne karnında dört aylık olsa da varlığıyla dünyamızı aydınlatan, kucağımıza alacağımız günü büyük bir merak ve aşkla beklediğimiz canım kızım; bana şimdiden yaşattığın bu tarifsiz heyecan ve ilham için sana da teşekkür ederim.

İyi ki varsınız...

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ x

SİMGELER VE KISALTMALAR xv

1. GİRİŞ 1

2. GENEL BİLGİLER 7

2.1. Sportmenlik Kavramı 7

2.1.1. Sportmenliğin tanımı ve tarihsel gelişimi 8

2.1.2. Sportmenlik boyutları 11

2.1.3. Sportmenlik yönelimi 13

2.2. Kültürlerarası Duyarlılık Kavramı 15

2.2.1. Kültür kavramı ve kültürlerarası iletişim 17

2.2.2. Kültürlerarası duyarlılığın tanımı ve önemi 18

2.2.3. Kültürlerarası duyarlılık boyutları 20

2.3. Spor ve Spor Organizasyonları 22

2.3.1. Askerî spor kavramı ve tarihçesi 25

2.3.2. Türkiye'de askerî spor 27

2.3.3. Uluslararası askeri spor organizasyonları ve Türkiye 29

2.4. İlgili Araştırmalar 33

2.4.1. Ulusal araştırmalar 33

2.4.2. Uluslararası araştırmalar 36

3. YÖNTEM 41

Sayfa

3.1. Araştırmanın Modeli 41

3.2. Evren ve Örneklem 41

3.3. Veri Toplama Araçları 41

3.3.1. Kişisel bilgi formu 42

3.3.2. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği (ÇBSYÖ) 42

3.3.3. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği (KDÖ) 42

3.4. Veri Toplama Süreci 43

3.5. Verilerin Analizi 43

4. BULGULAR 45

4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular 45

4.2. Katılımcıların Uluslararası Spor Deneyimlerine İlişkin Bulgular 46

4.3. Tanımlayıcı İstatistikler ve Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular 47

4.4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 48

4.5. Yabancı Dil Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 50

4.6. Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılım Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 52

4.7. Farklı Ülkelerden Sporcularla Etkileşim Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 54

4.8. Uluslararası Spor Deneyiminin Farklı Kültürlere Bakış Açısını Etkileme Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 56

4.9. Uluslararası Organizasyonlardaki Rekabet Düzeyi Değerlendirmesi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular 58

4.10. Kültürlerarası Duyarlılık ile Sportmenlik Yönelimi Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları 60

4.11. Kültürlerarası Duyarlılığın Sportmenlik Yönelimi Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Bulguları 61

5. TARTIŞMA 65

5.1. Tanımlayıcı Bulgulara İlişkin Tartışma 65

5.2. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışması 66

Sayfa

5.3. Yabancı Dil Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışması 67
5.4. Uluslararası Spor Deneyimi Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışması..... 68
5.5. Korelasyon Analizine İlişkin Bulguların Tartışması 69
5.6. Regresyon Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışması..... 71
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 73
6.1. Sonuç..... 73
6.2. Öneriler 76
6.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler..... 76
6.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler 77
KAYNAKLAR 79
EKLER..... 89
EK-1. Etik komisyon onayı..... 90
EK-2. Kişisel bilgi formu..... 91
EK-3. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği 92
EK-4. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği 93
EK-5. Milli Savunma Bakanlığı araştırma izin onayı..... 94
ÖZGEÇMİŞ 95

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.1. Katılımcıların sosyodemografik ve sporla ilgili özelliklerinin dağılımı .. 45

Çizelge 4.2. Katılımcıların uluslararası spor deneyimlerine ilişkin özelliklerinin dağılımı 46

Çizelge 4.3. Katılımcıların ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve normallik analizi 47

Çizelge 4.4. Katılımcıların eğitim durumuna göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 48

Çizelge 4.5. Katılımcıların eğitim durumuna göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması..... 49

Çizelge 4.6. Katılımcıların yabancı dil düzeyine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 50

Çizelge 4.7. Katılımcıların yabancı dil düzeyine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 51

Çizelge 4.8. Katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması..... 52

Çizelge 4.9. Katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 53

Çizelge 4.10. Katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması..... 54

Çizelge 4.11. Katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 55

Çizelge 4.12. Katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 56

Çizelge 4.13. Katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 57

Çizelge 4.14. Katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 58

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.15. Katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması 59

Çizelge 4.16. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği arasındaki ilişkilere yönelik korelasyon analizi..... 60

Çizelge 4.17. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği puanlarının çok boyutlu sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisinin basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi 61

Çizelge 4.18. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği alt boyutlarının çok boyutlu sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisinin çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi 62

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
CISM	Uluslararası Asker Sporlar Konseyi
CQ	Kültürel Zekâ
ÇBSYÖ	Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği
DMIS	Gelişimsel Kültürlerarası Duyarlılık Modeli
ICC	Kültürlerarası İletişim
ISS	Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (İngilizce Kısaltması)
KDÖ	Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği
MSOS	Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği (İng.)
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri

1. GİRİŞ

Spor, modern dünyada yalnızca fiziksel performansın ve rekabetçi gücün sergilendiği bir eylem alanı olmaktan çok öteye geçerek bireylerin sosyal, ahlaki ve psikolojik gelişimlerine zemin hazırlayan köklü bir sosyolojik olgu hâline gelmiştir (Seippel, 2006; Spaaij, 2009). Sportmenlik, bu mecranın ahlaki odak noktasını oluşturmakta, adil oyun, kurallara saygı, rakibe nezaket ve sosyal normlara uyum gibi evrensel ilkeleri kapsayan çok boyutlu bir davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Vallerand ve diğerleri, 1996). Kavram, sporcunun salt rekabetçi güdüden değil, köklü bir etik bilinçten hareket ettiğini varsayan ve bireyin spor ortamındaki ahlaki duruşunu bütünüyle ele alan kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır (Abad, 2010; Keating, 1964). Bu bağlamda spor, bireylerin yalnızca bedensel sınırlarını zorladıkları bir mücadele alanı olmaktan çıkarak, evrensel ahlaki ilkelerin yeşerdiği ve pratiğe dönüştüğü köklü bir karakter gelişim platformu olarak karşımıza çıkmaktadır (Kavussanu ve Stanger, 2017). Bu genel çerçeve, sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik olmadığını, aynı zamanda bireyin ahlaki kimliğini biçimlendiren dinamik bir süreç olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Hızla ivmelenen küreselleşme süreçleri, farklı sosyo-kültürel arka planlara sahip bireylerin etkileşimini belirgin biçimde artırarak kültürlerarası duyarlılık kavramını sosyal bilimlerin odak noktalarından biri hâline getirmiştir. Kültürlerarası duyarlılık, bireyin kendi kültürel sınırlarını aşarak farklılıklara karşı derin bir farkındalık geliştirmesi, bu farklılıkları yargılamadan kabul etmesi ve ötekilerle etkileşimde empati odaklı bir tutum benimsemesi olarak tanımlanmaktadır (Chen ve Starosta, 1997; Iqbal, 2021). Bu alanda en geniş kabul gören kuramsal çerçeve olan Chen ve Starosta'nın (1997) modeli etkileşimde katılım, farklılıklara saygı, etkileşimde güven, etkileşimden zevk alma ve etkileşimde dikkatlilik olmak üzere beş temel alt boyut sunmakta olup modelin evrensel uygulanabilirliği pek çok çalışmayla desteklenmiştir (Altan, 2018; Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Farklılıkların bir çatışma unsuru değil, zenginlik olarak algılandığı bu duyarlılık hali, modern toplumların karmaşık dinamiklerini anlamlandırmada ve sürdürülebilir insan ilişkileri inşa etmede temel bir değişken olarak işlev görmektedir (Akbulut, 2020; Khukhlaev ve diğerleri, 2020). Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık, günümüzün çok kültürlü toplum yapısında bireylerin birlikte yaşama kültürünü besleyen en temel yetkinliklerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Sporun birleştirici dili, kültürel çeşitliliğin ve etik değerlerin en yoğun biçimde deneyimlendiği uluslararası organizasyonlarda somut bir karşılık bulmaktadır. Farklı kültürlerden gelen sporcuların bir arada bulunduğu takımlar ve uluslararası arenalar, kültürel yetkinliğin, örgütsel vatandaşlık davranışlarının ve takım yararına gönüllü katkıların doğrudan sınavdan geçtiği kritik ortamlar yaratmaktadır (Ordookhani ve diğerleri, 2023; Schnitzer ve diğerleri, 2013). Askeri spor organizasyonları gibi yüksek disiplin, diplomatik misyon ve çok kültürlü etkileşimin bir arada var olduğu özgün platformlarda sporculardan yalnızca bedensel üstünlük sergilemesi değil, uluslararası barışı ve saygıyı temsil eden birer kültür elçisi olması da beklenmektedir (Giulianotti ve diğerleri, 2011; Murray ve diğerleri, 2014). Bu dinamikler göz önüne alındığında, küresel spor arenalarındaki yüksek etkileşim potansiyelinin sporcuların etik yönelimleri ile kültürel farkındalıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi kaçınılmaz bir bilimsel zorunluluk hâline getirdiği görülmektedir.

Araştırmanın gerekçesi

Sporun uluslararası düzeydeki askeri organizasyonlarda oynadığı rol, yalnızca fiziksel rekabetin ötesine geçerek, farklı milletlerden gelen bireylerin ortak etik değerler ve kültürlerarası anlayış temelinde bir araya geldiği özgün bir sosyal alan oluşturmaktadır. Nitekim 2025 Eylül ayında araştırmacı tarafından katılım sağlanan 49'uncu CISM Modern Pentatlon Dünya Şampiyonası'nda, üniforma taşıyan asker sporcuların tüm politik ve siyasi gerilimlerden uzak biçimde, sporun birleştirici ruhu etrafında samimi diyaloglar kurmaları ve müsabaka anlarında dahi sportmenliğin en üst düzeyde sergilendiğine bizzat tanık olunmuştur. Farklı ülkelerden gelen asker sporcuların birlikte eğlenmeleri, sohbet etmeleri ve karşılıklı saygı çerçevesinde yarışmaları; sporun militer kimlikleri dahi aşarak evrensel barışa ve karşılıklı anlayışa hizmet eden güçlü bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu saha gözlemi, literatürde de vurgulandığı üzere sporun uluslararası arenada kültürel çeşitliliği kucaklayan, etik değerleri pekiştiren ve sürdürülebilir barış ortamının inşasına katkı sağlayan dinamik bir platform olarak işlev gördüğünü desteklemektedir. Dolayısıyla bu araştırma, söz konusu deneyim ve literatürden hareketle, askeri spor organizasyonlarında sportmenlik yönelimi ile kültürlerarası duyarlılık arasındaki ilişkiyi bilimsel düzlemde

inceleyerek, sporun toplumsal bütünleşme ve barış inşasındaki rolünü verilerle literatüre kazandırmayı temel gerekçe edinmiştir.

Araştırmanın problemi

Spor bilimleri ve sosyal psikoloji literatüründe etik davranışlar ile kültürel duyarlılık ayrı ayrı geniş ilgi görmekle birlikte, bu iki yapının birbirleriyle olan etkileşimi araştırmacılar tarafından çoğunlukla göz ardı edilmiş ve her kavram izole bir olgu olarak ele alınmıştır. Mevcut literatür incelendiğinde, kültürlerarası duyarlılığa ilişkin araştırmaların büyük bölümünün dil öğrenimi, genel öğrenci popülasyonları veya iletişim yetkinlikleri üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir (Altan, 2018; Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Benzer biçimde, sportmenlik yönelimini inceleyen çalışmalar da ağırlıklı olarak fiziksel eğitim, rekabetçi saldırganlık veya takım iklimi gibi değişkenlere odaklanmış, çok kültürlü etkileşim alanlarını yeterince irdelememiştir (Esenkaya ve diğerleri, 2022; Yazıcı ve diğerleri, 2025). Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren ve temsil görevi üstlenen asker sporcular gibi çok kültürlü, özgün ve seçkin bir örneklemde kültürel duyarlılığın ahlaki karar alma süreçleri ile sportmenlik davranışlarını nasıl etkilediği sorusu büyük ölçüde yanıtsız kalmaktadır. Bu eksiklik, söz konusu sporcuların uluslararası arenalardaki davranış örüntülerini anlamlandırmada mevcut kuramların yetersiz kalmasına yol açmakta ve literatürde doldurulması gereken derin bir boşluk yaratmaktadır.

Öte yandan, gerek sportmenlik yöneliminin gerekse kültürlerarası duyarlılığın yaş, spor branşının niteliği ve uluslararası organizasyon deneyimi gibi çeşitli değişkenlere göre farklılaşan dinamik yapılar olduğu bilinmektedir. Araştırmalar, kadın ve erkek sporcular arasında rakibe saygı ve saldırganlık yönetimi bağlamında belirgin farklılıklar bulunduğunu, uluslararası temas ile spor deneyiminin ise kültürel farkındalık üzerinde belirleyici bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır (Çemç ve diğerleri, 2025; Yanık, 2019). Bu demografik farklılıkların uluslararası askeri spor organizasyonlarındaki tezahürü, kültürel çeşitliliğin sahaya nasıl yansıdığını kavramak açısından son derece belirleyici niteliktedir. Dolayısıyla söz konusu değişkenlerin sporcuların ahlaki tutumları üzerindeki etkilerini bütüncül bir yaklaşımla analiz etmek, ilgili gruplara yönelik psikolojik ve sosyal müdahale programlarının etkinliğini artırmak için sağlam bir zemin hazırlayacaktır.

Bu kuramsal argümanlar ve tespit edilen literatür boşluğu ışığında araştırmanın temel problemi "Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan Türk sporcuların sportmenlik yönelimi ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu ana problem etrafında şekillenen alt problemler ise şunlardır:

1. Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan Türk sporcuların sportmenlik yönelimleri ve kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ne durumdadır?
2. Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan Türk sporcuların sportmenlik yönelimi düzeyleri; sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan Türk sporcuların kültürlerarası duyarlılık düzeyleri; sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Sporcuların kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ile sportmenlik yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
5. Sporcuların kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, sportmenlik yönelimlerini anlamlı ve pozitif yönde yordamakta mıdır?
6. Sporcuların kültürlerarası duyarlılık alt boyutları, sportmenlik yönelimlerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın temel amacı, farklı sosyo-kültürel arka planlardan gelen ve uluslararası askeri spor organizasyonlarında ülkelerini temsil eden sporcuların sportmenlik yönelimleri ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ampirik düzlemde ortaya koymaktır. Araştırma, adil oyun, rakibe saygı ve sosyal normlara uyum gibi sportmenlik boyutlarının sporcuların farklı kültürleri anlama, hoşgörüyle karşılama ve uyum içinde etkileşime girme kapasitelerinden ne ölçüde beslendiğini bilimsel verilerle test etmeyi merkeze almaktadır. Bu ilişkinin çözümlenmesi, spor sosyolojisi ve kültürlerarası iletişim alanındaki kuramsal çerçevelerin saha gerçekliğiyle ne ölçüde örtüştüğünü sınamaya da olanak sağlayacaktır. Bu ikili odak, araştırmayı hem kavramsal hem de uygulamalı düzeyde özgün ve işlevsel kılmaktadır. Temel amacın yanı sıra araştırma, sportmenlik yönelimi ve kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığını belirlemeyi alt amaçlar olarak kurgulamıştır. Bu sayede elde edilecek bulgular, yalnızca kavramsal bir

ilişki haritası çizmekle kalmayıp sporcuların ahlaki ve sosyal gelişimlerini biçimlendiren demografik örüntülerin sistematik bir profilini de ortaya koyacaktır.

Araştırmanın önemi

Bu araştırma, spor bilimleri ve kültürlerarası iletişim yazınında çoğunlukla birbirinden bağımsız ele alınan sportmenlik ve kültürlerarası duyarlılık kavramlarını tek bir yapısal modelde birleştirerek mevcut ampirik eksikliği doğrudan gidermektedir. Etik davranışların salt bireysel bir karakter özelliği değil, kültürel farklılıkları benimseyebilme kapasitesinden beslenen toplumsal bir etkileşim ürünü olduğunu ampirik olarak sınaması bakımından çalışma, ilgili disiplinlere yenilikçi bir kavramsal köprü sunmaktadır. Ayrıca, sportmenlik yönelimi ile kültürlerarası duyarlılığın eğitim veya standart kulüp sporcuları üzerinde yürütülen testlerin aksine, uluslararası arenada ülkesini temsil eden asker sporcular gibi disiplinli ve özgün bir örnekleme uygulanması önemli bir metodolojik katkı niteliği taşımaktadır. Araştırmadan elde edilecek çıktılar; başta CISM olmak üzere uluslararası organizasyonları yöneten karar alıcılar, spor federasyonları, spor psikologları ve antrenörler için sahada uygulanabilir stratejik veriler sunmaktadır. Tüm bu katkılar bir arada değerlendirildiğinde, çalışma sporun rekabetçi doğasını törpülemeksizin onu küresel barışın ve karşılıklı saygının inşa edildiği diplomatik bir araca dönüştürme çabalarına güçlü bir bilimsel destek sağlayacaktır. Bu bütüncül bakış açısıyla araştırma, hem bilimsel yazına kuramsal bir katkı sunmakta hem de sporcuların yetiştirilmesinden uluslararası turnuva organizasyonuna uzanan geniş bir pratik etki alanı yaratmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın sayıltıları

Araştırmanın yapılandırılması, verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreçlerinde metodolojik bütünlüğü güvence altına almak amacıyla aşağıdaki temel varsayımlar benimsenmiştir:

- Araştırmaya katılan asker sporcuların ölçüm araçlarındaki maddeleri tam olarak anladıkları ve herhangi bir kurumsal baskı ya da hiyerarşik yönlendirme olmaksızın dürüst ve samimi yanıtlar verdikleri kabul edilmiştir.

- Kullanılan ölçeklerin Türkiye bağlamında asker sporcuların sportmenlik yönelimlerini ve kültürlerarası duyarlılık düzeylerini geçerli ve güvenilir biçimde ölçebilecek psikometrik niteliklere sahip olduğu kabul edilmiştir.
- Araştırma verilerinin toplandığı koşulların standart olduğu ve dışsal etmenlerin katılımcıların tutum ve algılarını olumsuz yönde etkilemediği öngörülmüştür.

Tanımlar

Sportmenlik Yönelimi: Bireyin spor ortamında etik ikilemlerle karşılaştığında sergilediği tutarlı ve yapıcı davranış örüntülerini temsil eden bu kavram, sosyal normlara uyum, kurallara ve otoriteye saygı, üstlenilen sorumluluklara sadakat ve rakibe nezaketi kapsayan çok boyutlu bir yapı olarak kavramsallaştırılmaktadır (Vallerand ve diğerleri, 1997).

Kültürlerarası Duyarlılık: Bireyin kültürel farklılıklara yönelik geliştirdiği olumlu tutum ve bu farklılıkları hoşgörüyle karşılayarak etkili etkileşim kurma isteğini ifade eden duygusal bir farkındalık hâlidir (Chen ve Starosta, 1997).

Uluslararası Askeri Spor Organizasyonları: Farklı ülkelerin askeri personelinin “spor yoluyla dostluk” ilkesi etrafında bir araya geldiği, rekabetin diplomatik nezaket ve askeri disiplinle bütünleştiği uluslararası platformlardır (Kyröläinen, 2017).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sportmenlik Kavramı

Spor bilimlerinde sportmenlik kavramı, tarihsel evrimi boyunca hem etik hem de performans odaklı bir temel üzerine inşa edilmiş çok boyutlu bir olgudur (Keating, 1964; Serrano-Durá ve diğerleri, 2021). Özünde, oyunun kurallarına mutlak bir sadakat göstermeyi, mağlubiyeti olgunlukla kabullenmeyi, adil olmayan zafer arayışlarından kaçınmayı ve hem rakibe hem de oyunun kendisine derin bir saygı duymayı barındırmaktadır (Kavussanu ve diğerleri, 2017; Turan ve diğerleri, 2022). Bu kavram sadece kurallarla sınırlı kalmayıp dürüstlük, öfke kontrolü, empati, nezaket ve sabır gibi kapsamlı biçimde kişilik özelliklerini de kapsayarak bireyin genel ahlaki duruşunu yansıtır (Liu ve diğerleri, 2023). Spor sınırlarını aşan sportmenlik, yaşamın her alanında karşılıklı haklara saygı, adalet ve dürüstlüğü simgeleyen temel bir felsefe olarak ele alınmaktadır (Abad, 2010; Kavussanu, 2026). Sportmenlik, yalnızca saha içi bir kural silsilesi olmaktan çıkarak insan karakterinin erdemli yapısını spor arenasında yansıtan evrensel bir ahlak felsefesi olarak değerlendirilmelidir (Nlandu, 2008). Bu çok katmanlı yapı, sportmenliğin salt bir kural çerçevesine sıkıştırılamayacağını ve her boyutuyla ele alınması gereken bir araştırma konusu olmayı sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

Günümüz spor bilimleri literatüründe sportmenlik, bireysel gelişim dinamiklerinden toplumsal değerlere uzanan geniş bir yelpazede ve kuramsal modellerle incelenmektedir. Özellikle kabul gören çok boyutlu yaklaşımlar çerçevesinde sportmenlik; sosyal geleneklere uyum, kurallara ve otoriteye saygı, rakibe saygı gösterme, spora tam bir adanmışlık ve olumsuz yaklaşımların reddedilmesi gibi alt faktörlerden oluşmaktadır (Buğdaycı ve Abakay, 2018; Vallerand ve diğerleri, 1996). Bu perspektiften bakıldığında sportmenlik olgusu, sadece belirlenmiş yazılı kurallara itaat etmek anlamına gelmemekte; aynı zamanda oyunun ruhu olarak adlandırılan soyut mirası yaşatmak ve zenginleştirmek anlamı da taşımaktadır (Aktaş ve diğerleri, 2023). Aile tutumları, eğitim ortamları ve bireysel motivasyon yönelimleri gibi içsel ve dışsal faktörlerin bu ahlaki duruşu şekillendirdiği bilinmektedir (Bolter ve Kipp, 2018; Kavussanu ve Stanger, 2017). Dolayısıyla bireyin spora yaklaşımını mekanik bir itaat olarak algılamak yerine, onu sosyal öğrenme ve çevresel dinamiklerle sürekli etkileşim halinde olan organik bir değerler bütünü şeklinde ele almak çok daha kapsayıcı bir analitik zemin sunmaktadır.

Kavramın tarihsel arka planı incelendiğinde, sportmenliğin kökenlerinin aristokratik centilmenlik ideallerine dayandığı ve zaman içerisinde yapısal bir dönüşüm geçirerek modern fair play anlayışıyla özdeşleştiği görülmektedir (Lenhart, 2019). Ne var ki sporun endüstrileşmesi, küresel ticarileşme adımları ve performans baskısının artmasıyla birlikte sportmenliğin taşıdığı idealist anlamlar zaman zaman erozyona uğramıştır. Her ne pahasına olursa olsun kazanmak güdüsünün ön plana çıkması, spor sahalarında etik dışı davranışların yaygınlaşmasına zemin hazırlamış ve rekabet ile ahlak arasındaki dengeyi sarsmıştır (Serrano-Durá ve diğerleri, 2021; Şakar, 2022). Bu etik sapmalar, bilhassa genç sporcuların karakter gelişimini tehdit eden önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmekte; kültürel farklılıkların da bu algısal dönüşümlerde rol oynadığı ifade edilmektedir (Abad Robles ve diğerleri, 2021). Tüm bu tarihsel ve sosyolojik çalkantılar göstermektedir ki sporun modern yüzündeki pragmatist tuzaklara karşı sportmenlik ilkelerini savunmak, sadece sporcuların değil sahadaki tüm paydaşların üstlenmesi gereken stratejik ve ahlaki bir sorumluluktur (Kepoğlu, 2017). Tarihsel baskıların bu denli belirgin olması, sportmenlik araştırmalarının yalnızca tanımlayıcı değil, normatif bir işlev de üstlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Sportmenliğin uygulama pratiğindeki en önemli yansıması olan fair play (adil oyun) konsepti, sadece yazılı kuralların sınırları içinde kalmayı değil, aynı zamanda rakibe karşı koşulsuz bir iyi niyet sergilemeyi ve kazanmanın ötesinde sürecin kendisine değer vermeyi öngörmektedir (Kavussanu, 2026). Etik bir paradigma olarak adil oyun, kazanılan madalyalardan ziyade gösterilen erdemi yüceltir ve sporcunun adalet, eşit fırsat ve empati duygularını pekiştirir. Güncel akademik tartışmalar, saha içinde sergilenen bu ilkeli duruşun yalnızca spor müsabakalarıyla sınırlı kalmaması, eğitim müdahaleleri aracılığıyla geniş toplumsal katmanlara yayılarak bir yaşam kültürü haline getirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Abad, 2010; Popescu, 2023). Spor alanlarında yeşeren bu adil ve saygılı tutum, sınırlarını aşarak toplumsal barışın ve dürüstlüğün temel yapı taşlarını inşa etme potansiyeli taşımaktadır; bu yönüyle sportmenlik, akademik literatürde kapsamlı biçimde irdelenmeyi hak eden en önemli köprü kavramlardan biri olmaya devam edecektir.

2.1.1. Sportmenliğin tanımı ve tarihsel gelişimi

Sportmenlik kavramı, antik dönemlerden modern sporun kurumsallaşmış yapısına kadar uzanan süreçte sürekli bir anlamsal dönüşüm geçirmiş ve fiziksel performansın ötesinde etik

bir kategori olarak tanımlanmıştır. Kavram başlangıçta salt fiziksel güç ve bireysel cesaretle özdeşleştirilirken, zamanla adalet, kurallara uyum, rakibe saygı ve öz denetim gibi çok boyutlu ahlaki unsurları içeren karmaşık bir yapıya evrilmiştir (Abad, 2010; Keating, 1964). Modern literatürde sportmenlik; sadece oyunun kurallarına uymak değil, aynı zamanda etik değerlerin içselleştirilmesi, hakemlere duyulan samimi saygı, sosyal normlara adaptasyon ve spora yönelik tam bir bağlılık olarak tanımlanmaktadır (Vallerand ve diğerleri, 1996). Sportmenlik, sporcunun hem kendi performansına hem de rakiplerinin onuruna karşı duyduğu sorumluluk bilincinin bir yansıması olarak kabul edilmelidir (Sezen-Balçıkanlı ve Yıldıran, 2012; Nlandu, 2008). Dolayısıyla sportmenlik, teknik becerinin ahlaki bir olgunlukla harmanlandığı ve sporun özündeki insani değerleri koruyan dinamik bir erdemler bütünüdür (Hideg, 2021). Bu çerçevede sportmenlik, fiziksel performansın yanında ahlaki olgunluğu da kapsayan bütüncül bir kavram olarak spor bilimlerinin merkezinde yerini almaktadır.

Tarihsel perspektiften bakıldığında, sportmenliğin kökenlerinin Antik Yunan'da fiziksel güç ile ruhsal erdemin birleşimi olan idealize edilmiş bir insan modeline dayandığı görülmektedir. Bu dönemde sporun temel amacı bedeni eğitirken aynı zamanda karakteri geliştirmek ve tanrılara sunulan bir onur nişanesi olarak dürüstçe rekabet etmekti (Mohammadi ve diğerleri, 2023). Ancak Ortaçağ'a gelindiğinde sporun bu etik derinliğinin zayıfladığı, daha çok sınıfsal ayrımları belirginleştiren ve askeri hazırlık niteliği taşıyan bir yapıya büründüğü gözlenmektedir (Skillen, 1993). Modern sportmenlik anlayışının asıl kırılma noktası ise 19. yüzyıl İngiltere'sinde yaşanmış; kamu okullarında fair play idealiyle birleşen sportmenlik, karakter eğitiminin temel bir parçası haline getirilmiştir (Lenhart, 2019). Bu tarihsel süreç, sportmenliğin zaman içerisinde elit bir davranış biçiminden toplumsal bir eğitim aracına ve küresel bir etik koda dönüşme yolculuğunu göstermektedir (Keating, 1964; Nlandu, 2008). Geçmişin erdem anlayışı ile modern dönemin kurumsal etik beklentileri arasındaki bu sentez, sporun toplumsal meşruiyetini koruyan temel taşıyıcı kolon niteliğindedir.

Güncel akademik çalışmalarda sportmenlik, tek bir davranış kalıbı yerine çok boyutlu bir model üzerinden analiz edilmektedir. Vallerand ve diğerleri (1996) tarafından geliştirilen modelde sportmenlik; spora tam bağlılık, kurallara ve hakemlere koşulsuz saygı, sosyal normlara uyum, rakibe karşı dürüst yaklaşım ve olumsuz davranışlardan kaçınma olmak üzere beş temel faktörle açıklanmaktadır. Benzer şekilde Perry'nin kuramsal çerçevesi de

kurallara uyumun ötesinde oyunun ruhuna bağlılık ve ilkesel duruşu ön plana çıkarmaktadır (Nlandu, 2008). Bu modeller, sportmenliğin sadece bir niyet değil, aynı zamanda ölçülebilir ve eğitim yoluyla geliştirilebilir davranışsal bir çıktı olduğunu kanıtlamaktadır (Hideg, 2021). Bu bağlamda, sportmenlik algısının bireyin iç dünyasından ziyade çevresiyle kurduğu etkileşimler ve sporun pedagojik kurgusu içinde şekillendiğini söylemek mümkündür. Bahsedilen çok boyutlu yaklaşımlar, sporun sadece bir rekabet alanı değil, aynı zamanda karakter inşasının gerçekleştiği yapılandırılmış bir laboratuvar olduğunu doğrulamaktadır.

Kültürel farklılıklar, sportmenliğin anlamlandırılmasında ve sahaya yansıtılmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Batılı yaklaşımlar genellikle bireysel özgürlük, haklar ve kurallar çerçevesinde bir sportmenlik tanımı yaparken; Doğu toplumlarında, özellikle Çin ve Japonya örneklerinde olduğu gibi, uyum, bütünlük ve toplumsal denge vurgusu ön plandadır (Jia ve diğerleri, 2024; Luo ve diğerleri, 2024; Zhong, 2025). Örneğin Çin felsefesinde sportmenlik insan-doğa uyumu ve toplumsal bilinçle ilişkilendirilirken, Japonya'da Batı kökenli spor değerlerinin yerel grupçuluk kültürüyle harmanlandığı gözlenmektedir (Gao ve diğerleri, 2025). Bu durum, sportmenliğin evrensel bir etik dil olma iddiası taşısa da yerel kültürel kodlar ve felsefi kökenler tarafından yeniden yorumlandığını göstermektedir (Liu ve diğerleri, 2023; Leota ve Turp, 2020). Dolayısıyla farklı coğrafyalardaki sportmenlik uygulamalarını analiz ederken toplumların köklü değer yargılarını göz önünde bulundurmak önem taşımaktadır. Bu kültürel çeşitlilik, sporun küresel ölçekte birleştirici gücünü artırırken aynı zamanda etik normların esnekliğini ve yerel adaptasyon kabiliyetini de simgelemektedir.

Sportmenliğin karşısında konumlanan oyunbazlık (gamesmanship) ve agresyon gibi kavramlar, spor etiğinin sınırlarını zorlayan unsurlar olarak literatürde geniş yer bulmaktadır. Oyunbazlık, kuralları doğrudan ihlal etmeden ancak etik sınırları aşarak rakip üzerinde avantaj sağlama stratejileri olarak tanımlanmakta ve profesyonelleşmenin getirdiği kazanma baskısıyla ilişkilendirilmektedir (Cartlidge, 2022; Leota ve Turp, 2020). Bazı araştırmacılar bu durumu stratejik bir mükemmeliyetin parçası olarak görse de genel eğilim, oyunbazlığın sportmenlik ruhunu zedelediği yönündedir (Duncan, 2019; Howe, 2004). Özellikle yüksek agresyon düzeylerinin sportmen davranışlarla ters orantılı olduğu ve etik dışı eylemleri tetiklediği bilimsel olarak desteklenmektedir (Kavussanu ve Stanger, 2017; Paramida ve diğerleri, 2023). Sonuç olarak, kazanma odaklı yaklaşımların sportmenlik ilkeleriyle girdiği bu gerilim, modern sporun en temel etik ikilemini oluşturmaktadır

(Moeller ve diğerleri, 2024; Serrano-Durá ve diğerleri, 2021). Bu çatışma hali, sporun pedagojik değerini korumak adına etik sınırların nerede başlayıp nerede bittiğine dair sürekli bir akademik tartışmayı gerektirmektedir.

2.1.2. Sportmenlik boyutları

Sportmenlik kavramı, çağdaş spor bilimleri literatüründe tek boyutlu bir yapıdan ziyade bireyin oyun içerisindeki etik tutumlarını, sosyal sorumluluklarını ve kurumsal bağlılıklarını içeren çok katmanlı bir olgu olarak tanımlanmaktadır (De Palo ve diğerleri, 2019; Hideg, 2021). Son otuz yıllık süreçte gerçekleştirilen araştırmalar, sportmenliğin yalnızca bir centilmenlik göstergesi olmadığını, aksine bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bileşenlerin bir sentezi olduğunu ortaya koymuştur (Kavussanu ve diğerleri, 2017; Vallerand ve diğerleri, 1996). Bu noktada en yaygın kabul gören modellerden biri olan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği (MSOS), sportmenliği beş temel boyutta ele alarak kavramın operasyonel bir çerçeveye oturtulmasını sağlamıştır. Bu boyutlar; spora karşı hissedilen tam bağlılık, sosyal normlara uyum sağlama eğilimi, kural ve yetkililere (hakem vb.) duyulan saygı, rakibe yönelik adil tutum ve son olarak olumsuz yaklaşımlardan kaçınma olarak sınıflandırılmaktadır (Vallerand ve diğerleri, 1997). Bu teorik çerçeve, sporda etik davranışın sadece kurallara uymakla sınırlı olmadığını, aynı zamanda oyunun ruhuna ve paydaşlarına duyulan derin bir saygıyı da içerdiğini göstermektedir (Ryska, 2003; Nlandu, 2008). Dolayısıyla sportmenliği anlamlandırmak, bu boyutların her birinin sporcu üzerindeki etkileşimini ve bu etkileşimin yarattığı genel karakter yapısını analiz etmeyi gerektirmektedir.

Literatürde sportmenliğin çekirdek boyutları incelendiğinde, kurallara ve yetkililere saygı boyutunun hakem kararlarına sorgusuz itaat ve oyunun yazılı kurallarına sadakat temelinde şekillendiği görülmektedir. Rakibe saygı boyutu, rakibin haklarını gözetmeyi ve her türlü centilmence davranışı kapsarken; sosyal normlara uyum boyutu, müsabaka sonu el sıkışmak gibi gelenekselleşmiş spor ritüellerini içermektedir (De Palo ve diğerleri, 2019; Vallerand ve diğerleri, 1996). Bunlara ek olarak, spora tam bağlılık boyutu sporcunun oyuna aktif katılımını ve mücadeleyi asla bırakmamasını vurgularken, olumsuz yaklaşımın reddi boyutu ise hile veya kasti faul gibi kötü niyetli eylemlerden kaçınma davranışıyla doğrudan ilişkilidir (Yılmaz, 2023). Son yıllarda yapılan bazı çalışmalar, bu temel boyutlara sorumluluk, özdenetim ve adalet gibi ek ahlaki değerlerin de eklenmesi gerektiğini

savunmaktadır (Jadwiszczak ve diğerleri, 2025). Tüm bu bileşenler, sporun sadece fiziksel bir rekabet alanı değil, aynı zamanda karakter inşasının gerçekleştiği bir sosyal öğrenme platformu olduğunu kanıtlamaktadır (Kavussanu ve diğerleri, 2017; Vallerand ve diğerleri, 1997). Sportmenlik boyutlarının bu denli çeşitlenmesi, bireyin ahlaki gelişim sürecinde sporun ne derece merkezi bir rol oynadığını göstermektedir (Hideg, 2021; Ryska, 2003). Bu boyutların bir arada işleyişi, sportmenliği salt davranışsal bir çıktıdan öteye taşıyarak karakterin yapılandığı dinamik bir süreç olarak konumlandırmaktadır.

Sportmenliğin ölçülmesine yönelik geliştirilen araçlar ve bu araçların kültürel adaptasyonları, kavramın evrenselliğini korurken aynı zamanda yerel farklılıklara da dikkat çekmektedir. Vallerand ve diğerleri (1997) tarafından geliştirilen beş faktörlü yapı birçok dilde doğrulanmış olmasına rağmen, bazı kültürel bağlamlarda olumsuz yaklaşım alt ölçeğinin düşük güvenilirlik sergilemesi nedeniyle çıkarıldığı veya dört faktörlü yapıların tercih edildiği görülmektedir (Faria ve diğerleri, 2023). Türkiye bağlamında gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışmaları da benzer şekilde yüksek iç tutarlılık katsayıları raporlamış ve sportmenliğin çok boyutlu yapısını desteklemiştir (Yıldız ve diğerleri, 2021). Öte yandan, Uyumlu ve Prensip Temelli Sportmenlik Ölçeği gibi yeni yaklaşımlar, sporcunun sadece dışsal kurallara uymasını değil, kendi içsel etik ilkelerine göre hareket etmesini de modellemeye dahil etmiştir (Perry, 2014; Perry ve diğerleri, 2015). Buna ek olarak, sportmenlik ölçümündeki gelişmelerin içsel motivasyon ve öz-belirleme teorisiyle entegre edildiği çalışmalar da alana önemli katkılar sunmaktadır (Hideg, 2021). Bu evrim, sportmenlik algısının statik bir kural listesinden dinamik bir etik farkındalık sürecine doğru dönüştüğünü simgelemektedir. Bu durum, akademik çalışmaların artık sadece davranışın sonucuna değil, o davranışı yönlendiren temel niyet ve prensiplere de odaklanması gerektiğini göstermektedir (Dereceli, 2019; Vallerand ve diğerleri, 1997). Bu gelişim, spor bilimleri alanının sportmenliği salt gözlemlenebilir davranışlar üzerinden değil, daha derin motivasyonel ve etik süreçler üzerinden incelemeye yöneldiğini yansıtmaktadır.

Sportmenlik boyutları üzerindeki bireysel ve çevresel değişkenlerin etkisi, alan yazında geniş bir tartışma konusu oluşturmaktadır (Dereceli, 2019; Yıldız ve diğerleri, 2021). Araştırmalar; cinsiyet değişkeninin sportmenlik üzerinde anlamlı bir fark yarattığını ve kadın sporcuların genellikle daha yüksek sportmenlik puanlarına sahip olduğunu, yaş arttıkça da etik olgunluğun geliştiğini ortaya koymaktadır (Esenkaya ve diğerleri, 2022; Karataş ve Savaş, 2019). Ayrıca bireysel spor branşlarında rakibe duyulan saygının takım

sporlarına oranla daha yüksek seyredebileceği ve antrenör-veli iletişim düzeyinin sporcunun ahlaki yönelimlerini doğrudan şekillendirdiği belirtilmektedir (Bolter ve Kipp, 2018; Karakuş ve diğerleri, 2022). Sporcuların saldırganlık, öfke ve farkındalık düzeyleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişki de modern çalışmaların odağını oluşturmakta, düşük saldırganlık düzeyinin sportmenlik boyutlarını güçlendirdiği vurgulanmaktadır (Çemç ve diğerleri, 2025; Yazıcı ve Bostancı, 2025). Görüleceği üzere, sportmenlik sadece bireysel bir tercih değil, sosyal çevre ve demografik özelliklerle harmanlanan kompleks bir sonuçtur. Bu nedenle, sporun etik yönünü geliştirmeye yönelik stratejilerin sporcunun içinde bulunduğu tüm bu değişkenleri kapsayacak şekilde çok boyutlu bir bakış açısıyla kurgulanması büyük önem arz etmektedir.

2.1.3. Sportmenlik yönelimi

Spor bilimleri literatüründe, etik ve ahlaki temellerin somut bir yansıması olan sportmenlik yönelimi, bireyin spor ortamındaki tutum ve davranışlarını belirleyen çok boyutlu bir yapı olarak kabul edilmektedir (Vallerand ve diğerleri, 1996; Yanık, 2019). Genel anlamda sportmenlik; oyun kurallarına sadakat, rakibe ve otoriteye saygı, mağlubiyeti olgunlukla karşılama ve haksız bir avantaj elde etmekten kaçınma gibi değerlerin bir bütünüdür (Sezen-Balçıkanlı ve Yıldıran, 2012; Yılmaz, 2023). Ancak kavramın kapsamı sadece kurallara uyumla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda öz-yönetim, öfke kontrolü, dürüstlük, sabır ve başkalarına karşı nezaket gibi derin kişilik özelliklerini de içermektedir (Akyüz ve diğerleri, 2024). Modern literatürde bu kavram, sporda dürüst oyun ve etik karar verme süreçlerinin merkezine yerleştirilerek, bireyin hem saha içinde hem de saha dışındaki ahlaki karakterinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Kavussanu, 2026). Sportmenlik, sporcunun teknik becerilerinin ötesinde sporu bir gelişim ve toplumsallaşma aracı olarak nasıl anlamlandırdığını ortaya koyan temel bir ölçüttür (Jadwiszczak ve diğerleri, 2025; Serrano-Durá ve diğerleri, 2021). Bu nedenle sportmenlik yönelimi, sporcunun hem bireysel gelişimini hem de spor ortamındaki toplumsal ilişkilerini yansıtan kapsamlı bir gösterge olarak değer taşımaktadır.

Sportmenlik yöneliminin kuramsal çerçevesi incelendiğinde, Vallerand ve diğerleri'nin geliştirdiği Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi modelinin literatürde en yaygın kabul gören yaklaşım olduğu görülmektedir. Bu model; sosyal normlara uyum, kurallara ve otoriteye saygı, rakibe saygı, spora tam bağlılık ve sporda olumsuz yaklaşım sergilememe olmak üzere

beş temel boyut üzerinden şekillenmektedir (Sezen-Balçıkanlı ve Yıldıran, 2012; Vallerand ve diğerleri, 1996). Bu boyutlar, sporcunun sadece teknik bir performans sergilemesini değil, aynı zamanda rakibini bir düşman değil bir ortak olarak görmesini ve oyunun ruhuna uygun bir disiplin geliştirmesini öngörmektedir. Özellikle bu modelin farklı kültürlerde ve yaş gruplarında geçerliliğini kanıtlamış olması, sportmenlik yöneliminin evrensel bir ahlaki zemine sahip olduğunu göstermektedir (Hideg, 2023). Dolayısıyla sportmenlik, bireysel bir tercihin ötesinde, yapılandırılmış alt boyutları sayesinde ölçülebilir ve geliştirilebilir bir davranış modelleri bütünü olarak akademik çalışmalarda yerini almaktadır.

Teorik açıdan sportmenlik yönelimi; sosyal bilişsel teori, yapısalcı gelişimsel modeller ve sosyo-psikolojik yaklaşımlar gibi farklı disiplinler üzerinden açıklanmaktadır. Sosyal bilişsel teoriye göre sportmenlik, model alma ve sosyal pekiştirme süreçleriyle öğrenilen bir davranış biçimiyken; yapısalcı gelişimsel model, bireyin ahlaki muhakeme yeteneğinin gelişimiyle doğrudan ilişkilidir (Hideg, 2021). Sosyo-psikolojik perspektif ise bireysel kararlar ile bu kararların davranışa dökülme süreçleri arasındaki ilişkiyi ön plana çıkarmaktadır (Sezen-Balçıkanlı ve Yıldıran, 2012). Bu teorik yaklaşımlar, sporcuların etik ikilemler karşısında nasıl tavır aldıklarını ve bu tavırların hangi bilişsel süreçlerden beslendiğini anlamamıza olanak sağlamaktadır. Bu açıdan, sportmenliğin gelişiminin sadece bireysel bir süreç olmadığı, aynı zamanda çevresel faktörlerin ve sosyal öğrenmenin bir çıktısı olduğu netleşmektedir.

Sportmenlik yönelimini etkileyen değişkenler üzerine yapılan araştırmalar; motivasyonel iklim, empati düzeyi, topluluk duygusu ve öz-kontrol mekanizmalarının bu süreçte kritik roller üstlendiğini vurgulamaktadır (Kavussanu ve Stanger, 2017; Legg ve diğerleri, 2025). İçsel motivasyona sahip sporcuların sportmenlik düzeylerinin dışsal ödüllere odaklananlara göre daha yüksek olduğu saptanırken, takım sporları ile bireysel sporlar arasında da sportmenliğin alt boyutları açısından anlamlı farklılıklar gözlenebilmektedir (Çemç ve diğerleri, 2025; Ryska, 2003). Ayrıca fair play algısının sadece spor sahalarıyla sınırlı kalmadığı, toplumsal yaşamdaki etik duruşla da korelasyon gösterdiği belirtilmektedir (Popescu, 2023). Tüm bu faktörler, sportmenlik yöneliminin karmaşık ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu; bu nedenle de spor eğitiminde kapsamlı bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Hideg, 2023; Sezen-Balçıkanlı ve Yıldıran, 2012). Bu durum, sportmenliğin geliştirilmesinde teknik antrenmanın yanında psikolojik ve sosyal boyutlara da eşit ağırlık verilmesi gerektiğinin açık bir göstergesidir.

2.2. Kültürlerarası Duyarlılık Kavramı

Küreselleşmenin hız kazandığı modern toplumlarda, farklı kültürel geçmişlere sahip bireylerle etkili ve uygun iletişim kurabilme yeteneği olarak tanımlanan kültürlerarası duyarlılık kavramı, sosyal bilimler literatüründe merkezi bir konuma erişmiştir (Iqbal, 2021). Bu kavram temel olarak, bireyin kültürel farklılıkları ayırt edebilme, bu farklılıkları kapsamlı biçimde deneyimleyebilme ve söz konusu çeşitliliğe karşı olumlu bir tutum geliştirebilme kapasitesini ifade etmektedir (Chen ve Starosta, 1997). Literatürde kültürlerarası duyarlılık, sıklıkla kültürlerarası yeterlilik kavramı ile iç içe geçmiş bir biçimde tartışılsa da; bilhassa empati, açık fikirlilik, kendi davranışlarını gözlemleme ve etkileşime girme istekliliği gibi unsurları barındıran duyuşsal boyutuyla bu geniş kavramdan ayrışarak özgün bir yapı sergilediği görülmektedir (Khukhlaev ve diğerleri, 2020). Spor bilimleri gibi bireylerin, sporcuların ve antrenörlerin uluslararası arenada sürekli etkileşim halinde olduğu bir alanda, bu duygusal ve bilişsel esnekliğin anlaşılması daha da önemlidir. Dolayısıyla bu kavramın çok boyutlu yapısının kapsamlı biçimde analiz edilmesi, spor ortamlarında ortaya çıkabilecek iletişim engellerini aşmak ve çok kültürlü takımlarda uyumu geliştirmek adına sağlam bir kuramsal temel oluşturmaktadır.

Akademik literatürde kültürlerarası duyarlılığın gelişimini açıklamak üzere en yaygın kabul gören teorik yapı, Milton J. Bennett tarafından geliştirilen Gelişimsel Kültürlerarası Duyarlılık Modeli'dir (DMIS). Bu modelde, bireylerin kültürel farklılıklara yönelik algılarının doğrusal bir gelişim çizgisi izlediğini varsayarak süreci inkâr, savunma, minimizasyon, kabul, uyum ve entegrasyon olmak üzere altı temel aşamada kavramsallaştırılmaktadır (Bennett, 1986; Hammer ve diğerleri, 2003). Modelin ilk üç aşaması, bireyin kendi kültürünü tek gerçeklik olarak merkeze aldığı ve diğer kültürleri bir tehdit ya da önemsiz bir detay gibi algıladığı bireyin kendi kültürünü üstün gördüğü ilk evreyi temsil ederken; son üç aşama, kültürel farklılıkların eşit düzeyde kabul edildiği ve içselleştirildiği evreyi oluşturmaktadır (Ichikawa ve Kim, 2025). Bu teorik mimarinin temelinde yatan ana varsayım, insanların farklı kültürlerle yapılandırılmış bir temas kurdukça dünya görüşlerinin bilişsel olarak daha karmaşık, kapsayıcı ve esnek bir yapıya dönüştüğü argümanıdır. Bu bağlamda gelişimsel süreçlerin bireyler üzerindeki dönüştürücü etkisi, yabancı bir ülkeye transfer olan bir sporcunun veya farklı kültürlerden gelen oyuncuları yöneten bir antrenörün yaşayabileceği psikolojik ve toplumsal aşamaları anlamlandırmak için kapsamlı bir analitik çerçeve sunmaktadır.

DMIS'in yapısal çerçevesinin yanı sıra alana yön veren bir diğer kritik yaklaşım, kültürlerarası duyarlılığı bilişsel ilerlemeden ziyade doğrudan duyuşsal bileşenleri üzerinden okuyan Chen ve Starosta'nın (1997) beş boyutlu modelidir. Eğitim ve uygulamalı bilimlerde yaygın olarak kullanılan bu model; etkileşim katılımı, etkileşim güveni, kültürel farklılıklara saygı, etkileşimden zevk alma ve etkileşimde dikkatlilik boyutlarını merkeze alarak bireyin etkileşim anındaki duyuşsal tepkilerini ölçülebilir hale getirir (Chen ve Starosta, 1997). Bu duyuşsal yaklaşım, Michael Byram'ın açık fikirlilik, eleştirel kültürel farkındalık ve yorumlama becerilerini temel alan kültürlerarası iletişim yeterliliği modeliyle de teorik düzlemde desteklenmektedir. Son yıllarda ise akademik perspektif giderek genişlemiş; araştırmacılar duyarlılığın yalnızca bilişsel veya duygusal tekil bir tepki olmadığını, konunun kültürel zekâ, bilişsel-duyuşsal bütünleşik yapılar ve farklı teorik çerçeveler ışığında ele alınması gerektiğini savunmaya başlamıştır (Simou ve diğerleri, 2025). Farklı disiplinlerin kesişim noktasında ortaya çıkan bu yenilikçi modeller, kavramın tek bir kuramla sınırlandırılamayacak kadar zengin, dinamik ve çok katmanlı olduğunu göstermektedir (Khukhlaev ve diğerleri, 2020; Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Literatüre eklenen her yeni kavramsal boyut, bireylerin karmaşık sosyal ağlar içindeki yerini daha kapsamlı bir yaklaşımla anlamlandırmamıza olanak tanımaktadır.

Kavramın teorik altyapısının sahadaki karşılığını görebilmek amacıyla geliştirilen ölçüm araçları literatürde geniş bir yer tutmasına rağmen, bu araçların evrenselliği ve modellere yönelik eleştiriler de akademik tartışmaların odağında kalmaya devam etmektedir. Günümüzde en sık başvurulan ölçekler, Bennett'in (1986, 2017) teorisine dayanan ve gelişimsel düzeyi belirleyen Kültürlerarası Gelişim Envanteri (IDI) ile Chen ve Starosta'nın (1997) duyarlılık modelini temel alan çok faktörlü Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (ISS) olarak öne çıkmaktadır (Gómez Yepes ve diğerleri, 2023; Hammer, 2011). Ne var ki özellikle DMIS modelinin tüm bireyler için doğrusal bir ilerleme rotası çizmesi ve teorinin ağırlıklı olarak Batı-merkezli bir normatif bakış açısıyla inşa edilmiş olması, bu çerçevenin farklı coğrafyalardaki geçerliliğine dair ciddi eleştirileri beraberinde getirmiştir (Ichikawa ve Kim, 2025). Buna ek olarak, farklı demografik ve kültürel bağlamlarda yürütülen uyarlama çalışmalarında ölçüm araçlarının orijinal faktör yapılarından sapmalar göstermesi, özellikle duyuşsal bileşenlerin nesnel bir standarda oturtulmasındaki metodolojik zorlukları teyit etmektedir (Klenner Loebel ve diğerleri, 2021). Mevcut bulgular ve yöneltilen haklı eleştiriler ışığında, kültürlerarası duyarlılığın değerlendirilmesinde tek tip bir metot

dayatmak yerine, hedef kitlenin bağlamsal ve sosyolojik dinamiklerini gözeten daha esnek araştırmalara yönelmek gerekmektedir. Bu durum, araştırmacıları mevcut teorileri doğrudan kopyalamak yerine kendi çalışma alanlarının özgün şartlarına uyum sağlayacak yeni, disiplinler arası çözümlemeler üretmeye teşvik etmektedir.

2.2.1. Kültür kavramı ve kültürlerarası iletişim

Kültür, sosyal bilimler literatüründe üzerinde en çok tartışılan ve tek bir tanıma sığdırılamayacak kadar geniş bir yelpazede ele alınan kavramların başında gelmektedir. Genel bir çerçevede kültür; bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan inançlar, değerler, normlar, gelenekler ve bilgi sistemlerinin dinamik bir bütünü olarak tanımlanmaktadır (Maharramova, 2022). Bu yapı, hem araç gereçler ve sanat eserleri gibi maddi unsurları hem de etik değerler, alışkanlıklar ve davranış kalıpları gibi manevi unsurları bünyesinde barındırmaktadır (Maharramova, 2022). Geleneksel yaklaşımlar kültürü daha statik ve etnik gruplarla sınırlı bir olgu olarak görse de güncel akademik çalışmalar, kültürün dini topluluklardan sosyal sınıflara ve nesiller arası farklılıklara kadar uzanan çok katmanlı bir yapıda olduğunu vurgulamaktadır (Baker, 2022). Dolayısıyla kültür, bireylerin dünyayı anlamlandırma biçimlerini şekillendiren ve kuşaktan kuşağa aktarılan bir yaşam tarzı kodlaması olarak kabul edilir (Buelt ve Chuang, 2025; Mosed ve diğerleri, 2021). Bu bağlamda kültürün, toplumun hem temel yapı taşı hem de bireysel kimliklerin inşa edildiği ana zemin olduğu görülmektedir.

Kültürlerarası iletişim (ICC) ise farklı kültürel geçmişlere ve referans noktalarına sahip bireyler veya gruplar arasındaki sembolik anlam aktarımı ve bilgi alışverişi süreci olarak ifade edilmektedir (Mosed ve diğerleri, 2021). Bu iletişim süreci sadece dilsel bir aktarımdan ibaret olmayıp; değer sistemlerinin, dünya görüşlerinin ve sosyal kimliklerin karşılıklı olarak müzakere edildiği karmaşık bir etkileşimi temsil eder (Buelt ve Chuang, 2025). Literatürdeki modern yaklaşımlar, kültürlerarası iletişimi statik bir bilgi aktarımı olarak değil, toplumsal bağlamın ve güç ilişkilerinin sürekli hissedildiği dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır (Baker, 2022). Özellikle küreselleşen dünyada farklı kültürlerin etkileşim hızı, bu sürecin hem sözlü hem de sözsüz sembollerle nasıl inşa edildiğini daha kritik bir hale getirmiştir. Bu doğrultuda kültürlerarası iletişimin, yalnızca farklılıkların fark edilmesi değil, bu farklılıklar içinde ortak bir anlam alanı yaratma çabası olduğu söylenebilir.

Kültürlerarası iletişim alanındaki teorik çerçeveler; işlevselci, yorumsamacı, eleştirel ve diyalektik yaklaşımlar olmak üzere dört ana paradigma altında toplanmaktadır. İşlevselci yaklaşım, kültürel farklılıkların iletişimi nasıl etkilediğini nicel yöntemlerle ve Hofstede'nin (2001) kültürel boyutlar teorisi gibi modellerle anlamaya çalışırken; nitekim kültürel bağlamın örgütsel davranışlar ve kişilerarası ilişkiler üzerindeki belirleyici rolü, farklı ülkelerdeki çalışanların yönetimsel beklentilere verdikleri tepkiler üzerinden de ampirik olarak kanıtlanmıştır (Deniz, 2021); yorumsamacı yaklaşım nitel yöntemlerle anlamın bağlama özgü inşasına odaklanmaktadır (Gudykunst, 2005). Eleştirel perspektif, iletişim süreçlerindeki güç eşitsizliklerini ve ideolojik baskıları analiz ederken; diyalektik yaklaşım ise tüm bu bakış açılarını bütünleştirerek çelişkilerin eşzamanlı kabulünü savunmaktadır (Martin ve Nakayama, 1999). Bunların yanı sıra literatürde bireylerin yabancılarla iletişimde yaşadıkları kaygıyı açıklayan Kaygı/Bilinmezlik Yönetimi teorisi ile yüz koruma davranışları ve iletişimde uyum sağlamayı ele alan teoriler de bu alanın temel kuramsal araçları arasında yer almaktadır (Baker, 2022). Teorik çeşitlilik, alanın çok disiplinli yapısını besleyerek araştırmacılara mikro ve makro düzeyde geniş bir analiz imkânı sunmaktadır. Bu zengin teorik altyapı, kültürel etkileşimlerin sadece yüzeysel bir temas değil, kapsamlı biçimde incelenmesi gereken yapısal bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Son yıllarda kültür ve iletişim çalışmalarında yaşanan kavramsal evrim, özcü ve statik bakış açılarından koparak kültürü söylemsel ve pratik temelli bir yapı olarak görme eğilimindedir (Baker, 2022). Bu dönüşümle birlikte, kültürlerin net sınırlarla birbirinden ayrıldığı anlayışı yerini, sınırların aşıldığı ve kimliklerin iç içe geçtiği kültürlerarası veya kültür sınırlarını aşan uygulamalara bırakmış; kültür artık bireyin sahip olduğu sabit bir özellik değil, iletişim yoluyla sürekli yeniden üretilen dinamik bir performans olarak değerlendirilmektedir (Maharramova, 2022). Bu yeni perspektif, küresel hareketliliğin arttığı günümüz toplumlarında bireylerin birden fazla kültürel aidiyete sahip olabileceği gerçeğini de akademik zemine taşımaktadır. Sonuç olarak, kültürlerarası iletişimin gelecekteki çalışmaları, sabit tanımlardan ziyade bu akışkan ve çok katmanlı etkileşimlerin yarattığı yeni kimlik formlarına odaklanma gerekliliğini göstermektedir.

2.2.2. Kültürlerarası duyarlılığın tanımı ve önemi

Kültürlerarası duyarlılık, küreselleşmenin getirdiği yoğun etkileşim ortamında farklı kültürel arka planlara sahip bireylerin birbirlerini anlamlandırma ve karşılıklı saygı çerçevesinde

iletişim kurabilme yetisi olarak literatürde geniş yer bulmaktadır (Iqbal, 2021). Akademik perspektiften bu kavram, bireyin sadece kültürel farklılıkları bilişsel düzeyde ayırt edebilmesi değil, aynı zamanda bu farklılıklara karşı olumlu duygusal tepkiler geliştirebilme kapasitesini de temsil etmektedir (Altan, 2018). Bu yetkinlik; empati, açık fikirlilik, öz-farkındalık ve yargılayıcı olmayan bir tutum gibi derin duygusal bileşenleri bünyesinde barındırarak salt bilgi aktarımının ötesinde bir davranışsal olgunluğa işaret eder (Khukhlaev ve diğerleri, 2020). Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık, bireyin yabancı bir kültürel uyaranla karşılaştığında gösterdiği esneklik ve kabul düzeyinin temel belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Chen ve Starosta, 1997; Peng, 2006). Kavramın modern toplumlarda bireylerin sosyal çevrelerine entegre olmalarını sağlayan psikolojik bir köprü işlevi gördüğü söylenebilir (Maharramova, 2022). Farklı kültürlerin bir arada var olduğu spor ortamlarında bu köprü işlevinin ne denli belirleyici olduğu, kavramın bu alandaki araştırmalara konu edilmesini ayrıca anlamlı kılmaktadır.

Kavramın teorik temelleri incelendiğinde, Bennett tarafından geliştirilen Gelişimsel Kültürlerarası Duyarlılık Modeli (DMIS), bireysel gelişimin evrelerini anlamak adına en etkili çerçevelerden birini sunmaktadır. Bu model, bireyin kültürel farklılıklara yönelik tutumunun kendi kültürünü merkeze alan bir bakış açısından tüm kültürleri eşit değerde kabul eden bir anlayışa doğru altı basamaklı bir gelişim sergilediğini savunmakta; bu süreç inkar, savunma, minimizasyon, kabul, uyum ve entegrasyon aşamalarıyla tanımlanmaktadır (Bennett, 1986; Hammer ve diğerleri, 2003). İlk aşamalarda birey farklılıkları görmezden gelme veya tehdit olarak algılama eğilimindeyken, ilerleyen aşamalarda diğer kültürlerle empati kurabilen ve karmaşık kimlik yapılarını içselleştirmiş bir seviyeye ulaşır. Gelişimsel süreçte katedilen her mesafe, bireyin sosyal etkileşimlerdeki kaygısını azaltarak daha sağlıklı bir iletişim stratejisi izlemesine olanak tanır. Bu gelişimsel seyir, bireyin toplumsal çeşitliliği bir kriz unsuru yerine bir zenginlik olarak görmeye başlamasıyla sonuçlanan bilişsel bir dönüşümü ifade etmektedir.

Kültürlerarası duyarlılığın bileşenleri üzerine yapılan çalışmalar, kavramın çok boyutlu yapısını ortaya koyarak öz-saygı, öz-izleme ve etkileşim katılımı gibi dinamiklerin önemine vurgu yapmaktadır (Chen ve Starosta, 1997). Chen ve Starosta (1997) tarafından sunulan yaklaşıma göre duyarlılık, bireyin iletişimsel yeterliliğinin duygusal ve tutumsal temeli oluşturarak etkili bir sosyal performansın ön koşulunu oluşturur. Özellikle eğitim, sağlık ve iş yaşamı gibi insan odaklı alanlarda bu yetkinliğin; önyargıların kırılması, ayrımcılığın

önlenmesi ve siber zorbalık gibi sosyal problemlerin minimalize edilmesi noktasında kritik rolleri bulunduğu saptanmıştır (Gómez Yepes ve diğerleri, 2024). Yüksek düzeyde duyarlılığa sahip bireylerin psikolojik adaptasyon süreçlerinin daha başarılı olduğu ve çokkültürlü grup çalışmalarında daha yüksek verimlilik sergiledikleri görülmektedir (He ve diğerleri, 2023). Bu veriler, kültürlerarası duyarlılığın sadece bireysel bir yetenek değil, aynı zamanda kurumsal başarı ve toplumsal barış için stratejik bir gereklilik olduğunu kanıtlamaktadır (Klenner Loebel ve diğerleri, 2021; Simou ve diğerleri, 2025). Modern çağın gerektirdiği bu donanım, bireyin yerel sınırları aşarak evrensel bir vatandaşlık bilinci geliştirmesinin de anahtarını oluşturmaktadır (Gómez Yepes ve diğerleri, 2023; Hammer, 2011). Kültürlerarası duyarlılığın bu geniş işlev alanı, onu bireysel yetkinliklerin ötesinde toplumsal uyum ve kurumsal başarı için de vazgeçilmez bir değişken hâline getirmektedir.

2.2.3. Kültürlerarası duyarlılık boyutları

Kültürlerarası duyarlılık, küreselleşen dünyada farklı kültürel arka planlara sahip bireylerle gerçekleştirilen etkileşimlerin niteliğini belirleyen en temel kavramlardan biri olarak kabul edilmektedir (Chen ve Starosta, 1997; Khukhlaev ve diğerleri, 2020). Literatürde bu kavram, bireylerin kültürel farklılıkları anlama, takdir etme ve bu farklılıklara uygun tepkiler verme kapasitesini ifade eden çok boyutlu bir yapı olarak kavramsallaştırılmaktadır (Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Bu bağlamda geliştirilen kuramsal modeller, duyarlılığın sadece bilişsel bir farkındalık değil, aynı zamanda duygusal bir hazırlık ve davranışsal bir beceri seti olduğunu vurgulamaktadır (Bennett, 1986; Simou ve diğerleri, 2025). Spor bilimleri ve eğitim gibi etkileşimin yoğun olduğu alanlarda bu boyutların doğru kavranması, bireylerin kültürel çeşitlilik karşısındaki tutumlarını analiz edebilmek adına önemlidir. Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık, karmaşık bir yapıyı temsil eden ve farklı teorik yaklaşımlarla sınıflandırılan çeşitli alt bileşenlerden oluşmaktadır.

Kültürlerarası duyarlılığın ölçülmesinde ve tanımlanmasında en yaygın başvurulan yaklaşımlardan biri Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (ISS) modelidir. Bu model, duyarlılığı beş temel boyutta kategorize ederek ampirik bir çerçeve sunmaktadır: Etkileşim katılımı, kültürel farklılıklara saygı, etkileşimde güven, etkileşimden zevk alma ve etkileşimde dikkat (Chen ve Starosta, 1997; Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Etkileşim katılımı, bireyin farklı kültürlerle iletişim kurma istekliliğini temsil ederken; saygı boyutu, diğer kültürlerin değerlerine yönelik yargılayıcı olmayan bir

tutumu ifade etmektedir. Etkileşimde güven ve zevk alma boyutları ise bireyin bu süreçteki psikolojik rahatlığını ve motivasyonel durumunu yansıtmaktadır. Bu boyutlar, bireyin kültürel bir ortamda hem kendisini hem de karşı tarafı nasıl konumlandırdığını belirleyen temel dinamikler olarak işlev görmekte; bu yönüyle kültürel etkileşimlerin kalitesini doğrudan biçimlendirmektedir.

Duyarlılık kavramını statik bir özellikten ziyade gelişimsel bir süreç olarak ele alan Milton Bennett'in (1986, 2017) DMIS modeli, literatürde merkezi bir konuma sahiptir. Bennett (1986, 1993, 2017) bu süreci, kendi kültürünü üstün gören bir bakış açısından kültürel farklılıklara açık bir perspektife geçiş olarak tanımlamakta ve inkar, savunma, minimizasyon, kabul, uyum ve bütünleşme olmak üzere altı aşamada incelemektedir. İnkar ve savunma aşamalarında birey kendi kültürünü üstün görüp diğerlerini yok sayarken; kabul ve uyum aşamalarında kültürel farklılıkların doğal olduğu benimsenmekte ve bu farklılıklara göre davranışlar uyarlanmaktadır (Hammer ve diğerleri, 2003). Bu aşamalı yapı, bireyin kültürel farklılıklarla karşılaştığında geçirdiği zihinsel ve duygusal dönüşümü somutlaştırması bakımından değerlidir. Bahsi geçen gelişimsel basamaklar, bireyin dış dünyayı algılama biçimindeki olgunlaşmanın birer göstergesi olarak kabul edilebilir.

Diğer taraftan van der Zee ve van Oudenhoven (2022) tarafından önerilen model, kültürlerarası duyarlılığı daha geniş bir kişilik ve yetkinlik penceresinden ele almaktadır. Bu modelde kültürel empati, açık fikirlilik, sosyal inisiyatif, duygusal stabilite ve esneklik olmak üzere beş temel boyut ön plana çıkmaktadır. Benzer şekilde Kültürel Zekâ (CQ) kuramları da duyarlılığın bilişsel, öz-farkındalık, motivasyonel ve davranışsal boyutlarını vurgulayarak bireyin farklı kültürlerde etkili işleyiş gösterme kapasitesini analiz etmektedir (Van Dyne ve diğerleri, 2012). Özellikle kültürel empati ve açık fikirlilik, bireyin yabancı bir kültürel kod karşısında esneyebilmesini ve karşı tarafın bakış açısını içselleştirebilmesini sağlayan kilit unsurlardır. Bu yetkinliklerin toplamı, bireyin karmaşık kültürel ortamlarda sergilediği uyum başarısının temelini oluşturmaktadır (Hammer, 2011; van der Zee ve van Oudenhoven, 2022). Farklı modellerin bu yetkinliklere yaptığı vurgu, kültürlerarası duyarlılığın hem kişilik hem de bilişsel kapasiteyle iç içe geçtiğini bir kez daha teyit etmektedir.

Tüm bu modellerin sentezi, kültürlerarası duyarlılığın üç temel kategoride toplandığını göstermektedir: Duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutlar (Khukhlaev ve diğerleri, 2020; Simou ve diğerleri, 2025). Duygusal boyutlar; empati, hoşgörü ve merak gibi unsurları

içerirken; bilişsel boyutlar, kültürel öz-farkındalık ve bilgi edinme becerilerine odaklanmaktadır (Chen ve Starosta, 1997). Davranışsal boyutlar ise iletişim becerileri ve çatışma yönetimi gibi pratik uygulamaları kapsamaktadır (Gómez Yepes ve diğerleri, 2023; Hammer, 2011). Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, özellikle Chen ve Starosta'nın (1997) ISS modelindeki beşli yapının her kültürel bağlamda aynı şekilde çalışmayabileceğini, bazı toplumlarda üçlü veya dörtlü yapıların daha iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, duyarlılığın evrensel boyutları olmakla birlikte bu boyutların yerel ve kültürel dinamiklerden etkilendiği gerçeğini hatırlatmaktadır. Sonuç olarak, kültürlerarası duyarlılık tek bir değişkenle açıklanamayacak kadar zengin bir içerik sunmakta ve sürekli güncellenen kuramsal çerçevelerle açıklanmaya çalışılmaktadır.

2.3. Spor ve Spor Organizasyonları

Akademik literatürde spor kavramı, tarihsel süreç içerisinde sürekli evrim geçiren ve tek bir evrensel tanıma sığdırılması güç olan çok boyutlu bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Sorek, 2021). Geleneksel yaklaşımlar sporu çoğunlukla belirli kurallara dayanan, rekabet unsuru barındıran ve ağırlıklı olarak fiziksel beceri gerektiren yapılandırılmış etkinlikler bütünü şeklinde tanımlama eğilimindedir (Jenny ve diğerleri, 2017). Bununla birlikte, modern dönemde e-spor gibi zihinsel beceri ve dijital rekabet odaklı alanların yükselişi, geleneksel fiziksel aktivite sınırlarını aşındırarak sporun kavramsal çerçevesinin genişletilmesine zemin hazırlamıştır (Spaaij, 2009). İngilizce literatürde spor kavramı, fiziksel aktivite veya egzersiz gibi kavramlardan daha net çizgilerle ayrılırken, farklı dil ve kültürlerde bu sınırların bulanıklaştığı ve spora çok daha geniş toplumsal anlamlar yüklendiği görülmektedir (Robertson ve diğerleri, 2019). Bu bağlamda sporun temel yapı taşlarını; oyun niteliği taşıması, kurumsal bir örgütlenme gerektirmesi, rekabetçi bir doğaya sahip olması ve toplum tarafından meşru kabul edilmesi oluşturmaktadır (Vermeulen ve diğerleri, 2016; Pfister, 2024). Tüm bu farklı kuramsal yaklaşımlar, sporun yalnızca bedensel bir eylem olmadığını, aksine sosyokültürel ve tarihsel bağlamlara göre şekillenen son derece dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir (Nite ve Edwards, 2021; Seippel, 2006). Bu çok boyutluluk, spor yönetimi ve politika geliştirme süreçlerinde tek tip çözümlerin yetersiz kalacağına, bağlama duyarlı yaklaşımların ise zorunlu olduğuna işaret etmektedir.

Spor organizasyonları, sporun geniş kitlelere ulaşmasını ve sürdürülebilir bir zeminde yürütülmesini sağlayan, yerel düzeydeki amatör kulüplerden uluslararası federasyonlara

kadar uzanan karmaşık yapıdaki kurumsal entitelerdir. Organizasyon teorisi perspektifinden incelendiğinde bu yapılar, belirli amaçlar doğrultusunda yönetim, finans ve operasyon gibi işlevsel bölümlere ayrılmış sistemler olarak ele alınmaktadır (Nite ve diğerleri, 2021; Robertson ve diğerleri, 2021). Geleneksel olarak büyük ölçüde gönüllülük esasına dayalı bir işleyişe sahip olan spor kulüpleri ve federasyonlar, günümüzde artan ticari beklentiler ve küresel rekabetin etkisiyle hızla profesyonelleşme eğilimi içerisine girmiştir (Nite ve Edwards, 2021). Özellikle üst düzey kurumlarda gönüllü yöneticiliğin yerini profesyonel ve maaşlı uzmanların alması, spor yönetiminin kurumsal performans ve verimlilik odaklı yeni bir modele evrilmesine neden olmuştur (Bayle ve Clausen, 2025). Yaşanan bu yapısal ve yönetsel dönüşüm, spor kurumlarının hem kendi iç işleyişlerini hem de dış paydaşlarıyla olan ilişkilerini temelden yeniden kurgulamalarını gerektirmektedir. Organizasyonel düzeydeki bu derin değişimler, sadece idari süreçleri optimize etmekle kalmamış, aynı zamanda sporun kurumsal kimliğinin küreselleşen dünyanın karmaşık dinamiklerine entegre olmasını da güvence altına almıştır.

Spor organizasyonlarının modern toplumdaki işlevleri, salt sportif rekabetin yönetilmesi ve fiziksel aktivitenin teşvik edilmesinin çok ötesinde geniş bir sosyolojik zemin üzerine inşa edilmiştir. Akademik araştırmalar, bu kurumların sosyal sermaye üretimi, toplumsal bütünleşmenin sağlanması ve demokratik katılımın teşvik edilmesi gibi önemli sivil toplum işlevlerini yerine getirdiğini vurgulamaktadır (Seippel, 2006). Özellikle yerel düzeyde faaliyet gösteren topluluk spor kulüpleri, gençlerin fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen eğitimsel rollerinin yanı sıra, sosyal dışlanmayla mücadele ve halk sağlığını geliştirme konularında da aktif sorumluluklar üstlenmektedir (Robertson ve diğerleri, 2019). Son yıllarda spor yönetiminde kurumsal sosyal sorumluluk kavramının merkeze yerleşmesiyle birlikte, organizasyonlardan etik yönetim, eşitlikçilik ve çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine uygun hareket etmeleri yönündeki toplumsal beklentiler en üst düzeye ulaşmıştır (Walzel ve diğerleri, 2018). Dolayısıyla spor kurumları, günümüzde yalnızca saha içi başarılara odaklanan yapılar olmaktan hızla uzaklaşıp, toplumun sosyokültürel ve ahlaki gelişimine doğrudan yön veren güçlü aktörler haline gelmiştir. Bu durum, organizasyonların toplumsal fayda üretme kapasitelerinin, sportif başarılarının ayrılmaz ve eşit derecede mühim bir parçası olarak değerlendirilmesini akademi ve pratik alanında gerektirmektedir.

Sporun ve spor organizasyonlarının toplumsal etkileri, bireylerin aidiyet duygularını şekillendiren ve kitleleri mobilize eden güçlü, ancak bir o kadar da çift yönlü sonuçlar

barındıran bir süreci ifade eder. Bir yandan spor, etnik veya kültürel farklılıkları aşarak dezavantajlı grupların entegrasyonunu kolaylaştıran, ekonomik kalkınmayı destekleyen ve kolektif kimlik inşasını pekiştiren birleştirici bir araç olarak işlev görmektedir (Spaaij, 2009). Diğer yandan ise modern spor endüstrisinin giderek daha fazla ticari kaygılarla hareket etmesi, bu potansiyel olumlu etkilerin önüne geçerek çeşitli sosyolojik riskleri beraberinde getirebilmektedir (Vermeulen ve diğerleri, 2016). Literatürdeki eleştirel yaklaşımlar, aşırı rekabetçiliğin ve kontrolsüz ticarileşmenin spor alanında ayrımcılık, toplumsal dışlanma ve mevcut sınıfsal eşitsizliklerin yeniden üretilmesi gibi istenmeyen sonuçlar doğurabileceğine dikkat çekmektedir (Pfister, 2024). Elde edilen bu bulgular, sporun doğası gereği mutlak ve koşulsuz bir "iyilik" hali sunmadığını, aksine içinde bulunduğu politik, kültürel ve ekonomik ekosistemin değerlerini doğrudan yansıttığını göstermektedir (Robertson ve diğerleri, 2019; Walzel ve diğerleri, 2018). Bu nedenle, sporun barındırdığı birleştirici potansiyelden toplumsal bazda geniş ölçüde yararlanabilmek adına, kurumların kar odaklı stratejileri ile evrensel etik değerler arasında hassas bir denge inşa etmesi gerekmektedir.

Akademik literatürde spor organizasyonlarının geçirdiği yapısal dönüşümleri ve çevreleriyle olan karşılıklı etkileşimlerini açıklamak amacıyla ağırlıklı olarak kurumsal teori (institutional theory) gibi köklü teorik çerçeveler kullanılmaktadır. Kurumsal teori perspektifi; spor kurumlarının nasıl meşruiyet kazandıklarını, çevrelerindeki diğer endüstriyel organizasyonlara ne şekilde birbirlerine benzediklerini ve değişen toplumsal normlara hangi kurumsal çalışmalarla uyum sağladıklarını anlamlandırmada araştırmacılara temel bir analitik araç sunmaktadır (Nite ve Edwards, 2021; Robertson ve diğerleri, 2021). Buna ek olarak, özellikle spor kurumlarının giderek artan sosyal sorumluluk beklentilerine nasıl yanıt verdiğini analiz ederken, ticari kuruluşlar ile gönüllü yapılar arasındaki çıkar çatışmalarını ve güç dengelerini modelleyen paydaş teorisi de sıkça referans alınan bir diğer yaklaşımdır (Robertson ve diğerleri, 2019). Bu kuramsal mercekler, spor organizasyonlarını kapalı ve yalıtılmış sistemler olarak değil; aksine çevrelerindeki sosyal, politik ve finansal baskılarla sürekli etkileşim halinde olan açık sistemler olarak değerlendirir. Sonuç olarak, spor yönetimi alanına entegre edilen bu derinlikli teorik yaklaşımlar, organizasyonların stratejik reflekslerini ve toplumsal varoluş zeminlerini makro bir perspektifle okuyabilmemize güçlü bir zemin hazırlamaktadır.

2.3.1. Askerî spor kavramı ve tarihçesi

Askerî spor kavramı, literatürde tek bir tanımlama üzerinden değil, icra ediliş amacı ve hedef kitlesine göre farklılaşan disiplinler bütünü olarak ele alınmaktadır (Borodai, 2020; Teixeira ve diğerleri, 2023). Literatürde "askerî spor", "askerî-uygulanır sporlar" ve "askerî pentatlon" gibi terimlerin sıklıkla birbirinin yerine kullanıldığı ancak her birinin kendine özgü vurguları olduğu görülmektedir. Dar anlamıyla askerî spor; kara, deniz ve hava kuvvetleri ile güvenlik birimleri bünyesindeki personel tarafından gerçekleştirilen disiplinleri kapsayan, Uluslararası Askerî Spor Konseyi (CISM) çatısı altında 38 farklı branşta vücut bulan rekabetçi bir yapıdır (Kyröläinen ve Urbancq, 2017). Buna karşın, doğrudan muharebe sahasındaki gereksinimlere odaklanan askerî-uygulanır sporlar; küçük silahla atış, engel parkuru, el bombası atma ve teçhizatlı koşu gibi doğrudan görev odaklı becerileri içermektedir (Borodai, 2020). Bu branşların temel felsefesi, yalnızca fiziksel uygunluğu artırmak değil, aynı zamanda personelin muharebe stresine karşı psikolojik dayanıklılığını ve işleve yönelik alışkanlıklarını pekiştirmektir (Kovalchuk, 2024). Dolayısıyla kavramın, fiziksel gelişimin ötesinde askerî bir kimlik inşası ve operasyonel hazırlık seviyesini doğrudan etkileyen stratejik bir araç olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Askerî sporların işlevsel boyutları incelendiğinde, bu faaliyetlerin sadece fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda karakter gelişimi ve sivil-asker ilişkileri açısından çok yönlü bir platform sunduğu anlaşılmaktadır. Disiplinli bir eğitim süreci içerisinde askerî sporlar; cesaret, sebat ve takım ruhu gibi temel askerî değerlerin içselleştirilmesini sağlar (Teixeira ve diğerleri, 2023). Özellikle CISM tarafından düzenlenen uluslararası turnuvalar, farklı ülkelerin silahlı kuvvetleri arasında bir barış köprüsü kurarak askerî diplomasinin önemli bir unsuru haline gelmiştir (Giulianotti ve diğerleri, 2011). Öte yandan, sivil hayattaki gençler ve öğrenciler için düzenlenen askerî oyunlar, savunmaya hazırlık ve millî bilinç oluşturma işlevi ile millî savunma bilincinin oluşturulması gibi pedagojik işlevler taşımaktadır (Borodai, 2020). Bu bağlamda, askerî sporların birey üzerindeki fiziksel kazanımlarının yanı sıra, kurumsal ve toplumsal düzeyde güven inşa eden ve vatanseverlik duygusunu pekiştiren bir fonksiyonu yerine getirdiği söylenebilir (Kyröläinen ve Urbancq, 2017). Bu çok yönlü katkı, askerî sporların yalnızca fiziksel hazırlık programı değil, aynı zamanda kurumsal kimliği ve toplumsal değerleri aktaran bir yapı olduğunu göstermektedir.

Tarihsel süreçte askerî sporların gelişimi, taktik odaklı eğitimlerden kurumsal bir spor branşına dönüşümün izlerini taşımaktadır. 19. yüzyılın ortalarından itibaren fiziksel eğitimin düzenli orduların ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte, oyunlar ve engel parkurları muharebe hazırlığı ve moral motivasyon amacıyla programlara dahil edilmiştir (Kepoğlu, 2020). İkinci Dünya Savaşı sonrasında, 1948 yılında CISM'in kurulmasıyla askerî spor uluslararası bir kurumsallaşma sürecine girmiş, rekabetçi branşlar barışçıl amaçlarla harmanlanarak küresel ölçekte genişlemiştir (Teixeira ve diğerleri, 2023). Günümüzde ise hibrit savaşlar ve artan teknolojik tehditler altında, askerî sporların hem fiziksel hem de psikolojik talepleri karşılayacak şekilde daha sistematik bir entegrasyonla sürdürüldüğü görülmektedir. Geçmişten bugüne süregelen bu evrim, askerî eğitimin sadece kaba kuvvetten ibaret olmadığını, bilimsel ve kurumsal temellere dayanan bir uzmanlık alanına dönüştüğünü göstermektedir (Kovalchuk, 2024). Bu dönüşüm, askerî sporun tarihsel süreçten bugüne taşıdığı kurumsal derinliğin, güncel politika ve eğitim kararlarında da gözetilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Modern dönemde askerî sporların uygulama alanları, lise düzeyindeki gençlerden profesyonel subay adaylarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Özellikle Ukrayna ve Portekiz gibi ülkelerdeki örnekler, askerî sporun gençlerin fiziksel ve psikolojik savunma hazırlığında ve toplumda aktif yaşam tarzının teşvikinde nasıl bir araç olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır (Teixeira ve diğerleri, 2023). Askerî okullarda uygulanan programlar; jimnastik, akrobasi ve askerî pentatlon gibi branşları genel fiziksel hazırlıkla bütünleştirerek adayların komuta kabiliyetlerini ve stres yönetimlerini geliştirmeyi hedefler (Kovalchuk, 2024). Ancak literatürde, rekabetçi dövüş sporlarının oyun mantığının gerçek yakın muharebe gereksinimleriyle çelişebileceğine dair eleştirel yaklaşımlar da mevcuttur (Peredel′skiy ve diğerleri, 2024). Bu eleştiriler, sporun kurumsallaşmış ve kurallara bağlı doğası ile muharebenin kaotik gerçekliği arasındaki ince çizginin korunması gerektiğini hatırlatmaktadır. Sonuç olarak askerî spor, tarihsel köklerinden aldığı güçle günümüzün değişen savunma paradigmalarına uyum sağlamakta ve personelin bütünsel gelişiminde kritik bir rol oynamaya devam etmektedir.

2.3.2. Türkiye'de askerî spor

Türk toplumunda sporun tarihsel kökenleri, Orta Asya'daki yaşam biçimiyle şekillenmiş ve doğrudan askeri gerekliliklerle bütünleşmiş bir yapı sergilemektedir. Hunlar, Göktürkler ve Selçuklular döneminde spor, yalnızca bir serbest zaman etkinliği değil, aynı zamanda devletin bekası için büyük önem taşıyan bir savaş hazırlığı ve fiziksel yeterlilik aracı olarak kabul edilmiştir (Kepoğlu, 2017). Özellikle Göktürk Devleti'nde askeri ve sivil yapının iç içe geçtiği "ordu-millet" anlayışı, sporun toplumun tüm katmanlarına yayılmasını sağlamış; okçuluk, güreş ve at biniciliği gibi branşlar bu dönemde kurumsal bir nitelik kazanmıştır. Selçuklu İmparatorluğu döneminde ise şehir yapılarında "gök meydanları" (sky-squares) olarak adlandırılan alanların, subayların yönetiminde hem askeri eğitim hem de sosyo-kültürel faaliyetler için düzenli bir şekilde kullanıldığı görülmektedir (Kepoğlu, 2020). Bu tarihsel süreç, Türk kültüründe boks ve benzeri mücadele sporlarının "yaşamak için savaşmak" felsefesiyle geliştiğini ve sporun çocuk yetiştirmeden lider seçimine kadar geniş bir toplumsal yelpazede statü belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir (Çemç ve diğerleri, 2023). Dolayısıyla Türk askeri spor geleneği, binlerce yıllık birikimin sonucunda savunma refleksi ile kültürel kimliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden Cumhuriyet'in kuruluşuna uzanan süreçte, askeri sporun kurumsallaşması Batılılaşma hareketleri ve modernleşme çabalarıyla yeni bir ivme kazanmıştır. 19. yüzyıldan itibaren askeri okullarda fiziksel eğitimin ders programlarına girmesiyle başlayan bu dönüşüm, Cumhuriyet dönemiyle birlikte daha sistemli ve profesyonel bir yapıya evrilmiştir (Başpınar, 2022). Ancak bu modernleşme sürecinde, özellikle Batı kaynaklı modellerin Türk askeri geleneğine entegrasyonu aşamasında bazı yapısal uyumsuzlukların yaşandığı ve uygulanan programların yerli askeri kültürle tam olarak örtüşmediği literatürde tartışılan bir konudur (Guvenc ve Uyar, 2022). 1947-1960 yılları arasında dış yardımların ve uluslararası askeri ilişkilerin artması, Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki (TSK) spor anlayışını da etkilemiş, fiziksel eğitim modelleri küresel standartlara uyarlanmaya çalışılmıştır. Bu değişim süreci, geleneksel spor disiplinlerinin modern askeri ihtiyaçlarla harmanlanarak bugünkü kurumsal yapının temellerinin atılmasını sağlamıştır.

Günümüz Türk Silahlı Kuvvetleri'nde sportif faaliyetler, hiyerarşik bir düzen içerisinde personelin fiziksel kondisyonunu en üst düzeyde tutmak ve operasyonel hazırlığı sürdürmek

amacıyla yürütülmektedir. TSK bünyesinde görev yapan personelin fiziksel yeterlilikleri, uluslararası askeri standartlar ve jandarma/polis gücü gibi benzeri kurumların kriterleriyle karşılaştırılarak çeşitli yeterlilik testlerine tabi tutulmaktadır (Cin ve diğerleri, 2021). Personelin spora katılım motivasyonları incelendiğinde; sosyalizasyon, marka tercihi ve eğlence gibi unsurların öne çıktığı görülmekle birlikte, temel amacın personelin görev esnasında karşılaşabileceği fiziksel zorluklara karşı direncini artırmak olduğu bilinmektedir (Ekizoğlu Ve Oruç, 2022). Askeri ortamlarda antrenman adaptasyonlarının ve performansın iyileştirilmesi, personelin stres altında doğru karar verebilme yetisini de doğrudan etkilemektedir (Kyröläinen ve Urbancq, 2017). Modern askeri yapıda spor, yalnızca fiziksel bir gelişim aracı değil, aynı zamanda kurumsal disiplinin ve profesyonelliğin sürekliliğini sağlayan stratejik bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Teixeira ve diğerleri, 2023). Bu perspektiften bakıldığında, sportif faaliyetlerin TSK bünyesinde yalnızca fiziksel bir gereklilik değil, kurumsal değerlerin sürdürülmesinde de işlevsel bir araç olduğu anlaşılmaktadır.

Askeri sporun teknik ve fiziksel boyutunun yanı sıra, etik ve davranışsal yansımaları da akademik araştırmaların odak noktasını oluşturmaktadır (Paramida ve diğerleri, 2023; Teixeira ve diğerleri, 2023). Literatürde yapılan bazı ampirik çalışmalar, askeri sistem içerisinde fiziksel eğitim ve spor faaliyetlerine katılan lider personelin adil oyun (fair play) anlayışının, sivil toplumdaki sporculara kıyasla daha düşük bir seviyede kalabildiğini ortaya koymaktadır (Güneş, 2026). Bu durum, askeri kurumların katı hiyerarşik yapısı, yüksek disiplin beklentisi ve kazanmaya odaklı rekabetçi iklimiyle ilişkilendirilmektedir. Bununla birlikte, askeri disiplin içerisinde yetişen bireylerin takım ruhu ve liderlik becerilerinin gelişmesinde sporun katalizör bir rol oynadığı da bir gerçektir. Bu çerçevede, askeri sporun etik boyutunun güçlendirilmesi, bireylerin hem profesyonel hem de insani değerler açısından gelişimine katkı sunacaktır.

2.3.3. Uluslararası askeri spor organizasyonları ve Türkiye

Uluslararası askeri spor organizasyonları, modern küresel spor ekosistemi içerisinde askeri personelin operasyonel hazırlığını maksimize etmenin yanı sıra, devletlerarası ilişkilerde "yumuşak güç" (soft power) unsuru olarak barış ve diplomasiye hizmet eden çok katmanlı yapılardır. Bu alandaki en köklü ve en geniş kapsamlı çatı örgütü olan Uluslararası Askeri Sporlar Konseyi (CISM), II. Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerinin ardından, silahlı kuvvetler arasında rekabetten ziyade dayanışmayı teşvik etmek amacıyla 1948 yılında kurulmuş ve askeri sporun kurumsallaşmasında öncü bir otorite haline gelmiştir (Giulianotti ve diğerleri, 2011). Kuruluş felsefesi olan "Spor Yoluyla Dostluk" (Friendship through Sport) ilkesi doğrultusunda, günümüzde 142 üye ülkesiyle dünyanın en büyük çok disiplinli spor organizasyonlarından biri konumuna erişen CISM, askeri personelin fiziksel ve psikolojik kapasitesini artırırken aynı zamanda kültürel bariyerleri aşan bir diplomasi platformu sunmaktadır (Teixeira ve diğerleri, 2023). Bu tarihsel gelişim, askeri sporun sadece savunma ve güvenlik odaklı bir fiziksel hazırlık süreci olmadığını, aksine küresel barışı destekleyen ve orduları insani bir paydada buluşturan stratejik bir işlev üstlendiğini göstermektedir (Giulianotti ve diğerleri, 2011; Murray ve diğerleri, 2014). Bu kurumsal yapı, farklı askeri doktrinlere sahip ülkelerin ortak kurallar çerçevesinde bir araya gelmesini sağlayarak, küresel istikrarın sportif bir zemin üzerinde yükselmesine olanak tanımaktadır.

CISM ve benzeri uluslararası askeri spor oluşumları, sadece periyodik müsabakalar düzenleyen yapılar olmanın ötesinde, askeri performansı bilimsel temellere oturtan ve sosyal sorumluluk projeleriyle toplumsal fayda üreten akademik bir derinliğe sahiptir. Konsey bünyesinde faaliyet gösteren spor bilimleri komisyonları; spor hekimliği, askeri psikoloji, beslenme ve yüksek irtifa performansı gibi spesifik alanlarda literatüre katkı sağlayarak askeri eğitimin niteliğini bilimsel yöntemlerle optimize etmeyi amaçlamaktadır (Kyröläinen, 2017; Kyröläinen ve Urbancq, 2017). Özellikle son on yılda ivme kazanan ve çatışma bölgelerinde fiziksel veya ruhsal yaralanmalar almış personel için tasarlanan adaptif spor programları, askerlerin sosyal hayata ve askeri birimlerine entegrasyonunda kritik bir iyileştirme aracı olarak konumlandırılmaktadır (Truffaut ve diğerleri, 2018). Askeri Dünya Oyunları sırasında oluşturulan sporcu köyleri ise, farklı siyasi ideolojilere ve dini inançlara sahip askerlerin ortak yaşam alanlarında bir arada bulunmalarını sağlayarak, karşılıklı anlayışın ve empati kültürünün gelişmesine zemin hazırlayan mikro-sosyal çevreler yaratmaktadır (Moschopoulos, 2020). Bu bilimsel ve sosyal genişleme, uluslararası askeri

sporun salt bedensel güç gösterisinden ziyade, personelin yaşam kalitesini koruyan ve toplumsal barışa entegre eden modern bir kurumsal vizyona evrildiğini kanıtlamaktadır (Castle ve diğerleri, 2024; West, 2022). Bu veriye dayalı yaklaşım, askeri spor organizasyonlarının hem bireysel sağlık hem de küresel barış hedefleri açısından ne denli vazgeçilmez bir fonksiyon icra ettiğini doğrulamaktadır.

Akademik literatürde askeri spor organizasyonlarının barış diplomasisindeki rolü kapsamlı biçimde incelendiğinde, sporun sağladığı tarafsız ve kural temelli ortamın, resmi diplomatik kanalların tıkandığı kriz dönemlerinde bile alternatif bir iletişim yolu sunduğu vurgulanmaktadır (Clarke ve diğerleri, 2021; Reynard, 2020; Rodríguez ve diğerleri, 2024). Sporun ürettiği bu eşsiz sosyal sermaye, rakip ordular arasındaki gerilimi düşürmekte ve çatışmaların çözümü için gerekli olan karşılıklı güvenin inşasına psikolojik bir zemin hazırlamaktadır (Giulianotti, 2011; Murray ve diğerleri, 2014). Özellikle çatışma sonrası toplumlarda, askerlerin sportif müsabakalar aracılığıyla diyaloğa teşvik edilmesi, toplumsal uzlaşma süreçlerini hızlandıran ve "düşman" algısını "rakip" algısına dönüştüren pedagojik bir etki yaratmaktadır. Sportif rekabetin sunduğu bu kolektif alan, uluslararası krizlerin yaşandığı dönemlerde dahi ordular arası diyaloğun tamamen kopmamasını sağlayan stratejik bir tampon bölge işlevi görerek küresel güvenliğe hizmet etmektedir. Dolayısıyla, askeri spor organizasyonlarının sunduğu bu diplomatik esneklik, devletlerin savunma politikalarını barış odaklı bir perspektifle yeniden şekillendirmelerine imkan tanıyan önemli bir analitik araç olarak değerlendirilmelidir.

Küresel ölçekli CISM faaliyetlerinin yanı sıra, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) gibi savunma ittifakları bünyesinde yürütülen sportif faaliyetler ile ikili askeri spor etkinlikleri, operasyonel uyumu pekiştiren ve savunma diplomasisini sahaya yansıtan işlevsel uygulamalardır. NATO üyesi ülkeler arasında düzenlenen yarışmalar ve ortak antrenman programları, sadece fiziksel hazırbulunuşluğu artırmakla kalmayıp, personelin müttefiklik ruhunu ve birlikte çalışma kültürünü geliştiren fonksiyonel bir öneme sahiptir (Kostiv ve diğerleri, 2024). Özellikle Invictus Games gibi prestijli uluslararası organizasyonlar, savaş gazilerinin psikososyal rehabilitasyonunu odağa alarak, bireylerin askeri kimliklerini onurlandıran ve onları topluma yeniden kazandıran bireylerin yeniden topluma kazandırılmasına katkı sunan sembolik platformlar işlevi görmektedir (Castle ve diğerleri, 2024; West, 2022). Bununla birlikte, bölgesel askeri spor birlikleri ve devletlerarası ikili yarışmalar, karşılıklı güven tesis edilmesine olanak tanırken, ülkelerin

savunma kapasitelerini ve ulusal imajlarını sergilemeleri için de meşru bir platform sunmaktadır (Ang ve diğerleri, 2025; Murray, 2018; Ordookhani ve diğerleri, 2023). Ancak bu noktada literatür, askeri sporun barışa katkısının her zaman kendiliğinden gerçekleşmediğini; başarının elde edilebilmesi için yerel kültürel dinamiklerin ve etik sınırların titizlikle korunması gerektiğini de bir şerh olarak düşmektedir (Costa ve Moriconi, 2024; Schnitzer ve diğerleri, 2013). Sonuç olarak, uluslararası askeri spor organizasyonları, profesyonel bir yönetim anlayışı ve bilimsel bir temel üzerinde yükseldiği müddetçe, hem personelin bütüncül sağlığını koruyan hem de küresel barış diplomasisini optimize eden stratejik birer güç unsuru olmaya devam edecektir.

Türkiye'nin uluslararası askeri spor faaliyetlerine katılım süreci, Uluslararası Askeri Spor Konseyi'nin (CISM) tarihiyle paralel bir gelişim göstermiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ordular arasında karşılıklı anlayış ortamı yaratmak amacıyla 1948'de kurulan bu yapıya Türkiye yalnızca bir yıl sonra dahil olmuştur. İsveç ve İtalya ile aynı dönemde gerçekleşen bu erken katılım ülkenin CISM'in Avrupa merkezli kurucu çekirdeğinde yer almasını sağlamıştır. Soğuk Savaş yıllarında Türkiye'nin sahip olduğu jeostratejik konum, onu CISM belgelerinde hem Avrupa hem de Ortadoğu bloku içerisinde konumlandırılmasına olanak tanımıştır. Bu durum farklı coğrafyalar arasında stratejik bir köprü işlevi görmesini sağlamıştır (Çetinkaya, 2024). Kurumsal olarak atılan bu erken ve istikrarlı adımlar, Türkiye'nin köklü barışçıl dış politika vizyonunun askeri spor sahasında da etkin biçimde içselleştirildiğini göstermektedir.

Türkiye'nin örgüt bünyesindeki bu istikrarlı varlığı, zamanla ülkeyi yalnızca katılımcı olmaktan öteye taşımıştır. Karar alma süreçlerine katkı sağlayan öncü bir konuma yükseltmiştir. 1969'da İstanbul'un ev sahipliği yaptığı Ortadoğu Teknik Spor Semineri, Fransa ve ABD gibi müttefik devletlerin yanı sıra Kuveyt, İran ve Lübnan gibi bölge ülkelerini de bir araya getirerek Türkiye'nin Doğu ile Batı arasında birleştirici rolünü somutlaştırmıştır. Ülkenin örgütsel kapasitesi şu organizasyonlarla uluslararası arenada kendini kanıtlamıştır. Bu kapsamda 1972'deki Serbest Güreş Şampiyonası, 1976'daki Deniz Pentatlonu ve 1994'te İstanbul'da düzenlenen Genel Kurul uluslararası arenada kendini kanıtlamıştır. 1994 Kongresi sırasında Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan delegasyonlarının salonu terk etmesiyle patlak veren diplomatik kriz ortamında bile Türkiye, ev sahibi sıfatıyla yapıcı bir tutum sergileyerek sporun siyasallaşmasını engellemiştir (Çetinkaya, 2024). Bu

örnekler, askeri diplomasinin resmi müzakere masalarının yanı sıra sporun dinamik platformlarında da son derece etkili yürütülebileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin örgütsel ağırlığı, on yıllara yayılan sahadaki istikrarlı sportif başarılarla da desteklenmektedir. Özellikle katılımın ilk yıllarında futbol ve güreş, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin uluslararası organizasyonlardaki rekabetçi kimliğini belirleyen temel branşlar olmuştur. 1949'da Paris'te ordu futbol takımının ikincilik elde etmesiyle başlayan bu ivme 1950'li ve 60'lı yıllarda Roma, Ankara, Rabat ve Brüksel'de kazanılan madalyalarla Türkiye'yi askeri futbolun merkezlerinden biri konumuna getirmiştir. Güreşte ise 1971 ve 1972 şampiyonalarındaki altın madalyaların ardından 2000'deki ABD turnuvasında takım halinde şampiyonluğa ulaşılmıştır. 2019 CISM Dünya Askeri Oyunları ile 2023 Bakü'de kazanılan birincilikler bu üstünlüğün günümüze taşındığını doğrulamaktadır (Çetinkaya, 2024). Ayrıca 2024 Ermenistan ve 2025 Almanya'daki CISM Dünya Güreş Şampiyonaları'yla da devam bu başarı geleneği devam etmektedir.

Geleneksel branşlardaki bu üstünlüğün ötesinde, doğrudan muharebe yeteneklerini sınayan pentatlon ve çok disiplinli yarışmalar ile geleceğin subay adaylarına yönelik projeler, Türkiye'nin spor diplomasisindeki ileri görüşlülüğünü yansıtmaktadır. 1990'lardan itibaren askeri, deniz ve hava pentatlonunda ivme yakalayan Türk takımları 1997 İsveç Askerî Pentatlon Şampiyonası'ndaki genel klasman ikinciliği ve 2006 İstanbul Deniz Pentatlonu'ndaki takım şampiyonluğuyla operasyonel yetkinliğini uluslararası arenada kanıtlamıştır. 2010'da Ankara'da 22 ülkeden yüzlerce askeri öğrencinin katılımıyla düzenlenen 1. Dünya Askerî Öğrenci Oyunları ise bu birikimi kurumsal bir mirasa dönüştüren en kritik adım olmuştur (Çetinkaya, 2024). Günümüzde modern pentatlon, kır koşusu, atış, kick boks, okçuluk ve satranç gibi branşlarda da elde edilen takım dünya şampiyonlukları ve bireysel madalyalar, TSK'nın uluslararası sportif arenadaki çok yönlü kapasitesini tescillemektedir Tüm bu gelişmeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'nin askeri spor alanındaki birikiminin yalnızca anlık bir rekabet başarısı değil, kalıcı diplomatik ve kurumsal ilişkileri besleyen uzun vadeli bir yatırım olduğu görülmektedir.

2.4. İlgili Araştırmalar

2.4.1. Ulusal araştırmalar

Yanık (2019), Türkiye'de Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitimlerine devam eden lisans öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerini çeşitli bağımsız değişkenler ışığında ele alan ilişkisel bir tarama çalışması yürütmüştür. Fakülte bünyesindeki farklı bölümlerde öğrenim gören toplam 566 spor bilimleri öğrencisinden toplanan nicel verilerin analizi sonucunda, katılımcıların sportmenlik düzeylerinin genel olarak ortalamanın üzerinde seyrettiği anlaşılmıştır. Cinsiyet değişkenine yönelik yapılan karşılaştırmalı analizlerde, kadın öğrencilerin erkek meslektaşlarına kıyasla sportmenlik ölçeğinin tüm alt boyutlarında daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Takım sporları ile bireysel sporlar arasındaki karşılaştırmada ise takım sporcularının özellikle rakibe saygı boyutunda bireysel sporculara oranla belirgin bir üstünlük sergilediği saptanmıştır. Elde edilen bulgular, sportmenlik bilincinin temel spor değerlerine bakış açısından köklü bir farklılık yarattığına ve bu nedenle spor eğitiminde etik temelli programlara daha fazla yer verilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Esenkaya ve diğerleri (2022), Muğla ilindeki çeşitli liselerde öğrenim gören 190 aktif atletle kesitsel bir araştırma yürütmüştür. Ergenlerde Şiddet Tutumu Ölçeği ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılarak elde edilen veriler incelendiğinde, kadın sporcuların erkeklere kıyasla daha yüksek sportmenlik eğilimi gösterdiği ve bu farkın rakibe saygı ile sosyal normlara uyum boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde belirginleştiği görülmüştür. Çok yönlü sosyal aktivitelere katılım oranının artmasının sportmenlik değerlerini olumlu yönde etkilediği de çalışmanın dikkat çekici bulgularından biri olarak öne çıkmıştır. Araştırma sonuçları, erken yaşta kazandırılan sportif değerlerin bireyin etik duruşunu güçlendirdiğini ve bu kazanımın beraberinde sosyal barışa katkı sunduğunu gözler önüne sermektedir.

Tan ve diğerleri (2023), Mardin ilinde voleybol branşıyla ilgilenen ve ilgilenmeyen 145 lise kız öğrencisinin durumlarını karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılarak yapılan analizlerde okul sporlarına katılan öğrencilerin kurallara ve otoriteye saygı ile sorumluluk alt boyutlarında anlamlı biçimde daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Buna karşın genel sportmenlik puanı üzerinde katılımın

belirleyici bir fark yaratmadığı bulunmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde ise spora katılmayanların sosyal normlara uyum ve rakibe saygı konularında beklenenden daha yüksek bir eğilim sergilediği dikkat çekici bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, sportmenliğin salt müsabaka deneyiminden değil, daha geniş bir sosyalleşme sürecinden beslendiğini ortaya koymaktadır.

Yılmaz (2023), Türkiye'deki Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik yönelimlerini derinlemesine irdeleyen bir araştırma yürütmüştür. Yedi farklı üniversiteden 453 lisans öğrencisinin geniş bir perspektifle dahil edildiği bu çalışmada elde edilen ampirik veriler, yaş faktörü ve aktif spor geçmişinin sportmenlik tutumları üzerindeki birikimli etkisini çarpıcı biçimde ortaya koymuştur. Analiz sonuçları, sporcuların yaşları ilerledikçe ve aktif olarak rekabetçi sporun içerisinde geçirdikleri süre arttıkça, oyunun kurallarına ve ruhuna uygun sportmence bir duruş geliştirdiklerini göstermektedir. Cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerinde ise anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bulgular, sportmenliğin statik bir kişilik özelliği olmadığını; aksine sahada geçirilen deneyimler ve yaşla pekişen dinamik bir gelişimsel beceri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Sayın Temur (2024), spor bilimleri fakültesi yetenek sınavına başvuran 324 sporcu adayının sportif yatkınlık düzeyleri ile öfke ifade tarzları arasındaki ilişkiyi mercek altına almıştır. Çok Boyutlu Sportif Yatkınlık Ölçeği ile Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Ölçekleri kullanılarak elde edilen veriler; aylık gelir durumu ve geçmiş sportif deneyim gibi faktörlerin anlamlı farklılıklar yarattığını ortaya koymuştur. Araştırmanın temel çıkarımı, sportif yatkınlık ile öfke ifade tarzları arasında bulunan ters yönlü ilişkidir; bireyin spora olan yatkınlığı ve disiplini arttıkça içsel öfke birikimi ile dışa yönelik öfke ifadesinin belirgin biçimde gerilediği görülmüştür. Elde edilen bu bulgular, spor eğitiminde salt motor becerilere değil, duygu düzenleme kapasitesine ve psikolojik dayanıklılığa da yatırım yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Akyüz ve diğerleri (2024), 2000-2004 yılları arasında doğmuş sporcuların sportmenlik yönelimini demografik değişkenler açısından incelemiştir. Bu kuşağın sosyal normlara uyum ve otoriteye itaat alt boyutlarında orta düzeyde bir tutum sergilediği, sporda sorumluluk boyutunda ise oldukça yüksek puanlara ulaştığı belgelenmiştir. Geleneksel otorite figürlerine kayıtsız şartsız itaat etmek yerine kendi eylemlerinin yükünü omuzlamayı

tercih eden bu bulgular, kuşaklar arası bir değişime işaret etmektedir. Dijital çağın içine doğan ve bilgiye hızla ulaşan bu kuşak, kurumsal hiyerarşilerden ziyade bireysel özerklik duygusunu içselleştirmiş olması nedeniyle geleceğin spor politikalarının geleneksel emir-komuta zincirinden öte, öz-denetim temelli stratejiler üzerine inşa edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yazıcı ve Bostancı (2025), rekabetçi saldırganlık, öfke ve sportmenlik arasındaki ilişkide atletik karakterin aracı rolünü araştıran bu üç değişken arasındaki mekanizmayı geniş bir örneklemle analiz etmiştir. Araştırma bulguları, yüksek saldırganlık düzeyinin sportmenlik düzeyiyle ters orantılı olduğunu net biçimde ortaya koymuştur. Bununla birlikte, atletik karakterin bu ilişkideki olumsuz etkiyi düzenlediği, başka bir ifadeyle güçlü atletik karakter özelliklerine sahip bireylerin yüksek saldırganlık eğilimlerine rağmen sportmen davranışlarını sürdürebildiği saptanmıştır. Söz konusu bulgular, spor eğitiminde salt teknik ve fiziksel gelişime odaklanmanın ötesinde karakter inşasına yönelik sistematik programların hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Çemç ve diğerleri (2025), üniversite spor takımlarında mücadele eden sporcularla yürüttükleri araştırmada bilinçli farkındalık (mindfulness) ile sportmenlik yönelimi arasındaki ilişkiyi kapsamlı bir örneklemle sorgulamıştır. 401 sporcudan elde edilen veriler, iki değişken arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir korelasyonun varlığını doğrulamaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından ise kadın sporcuların normlara uyum, kurallara saygı ve rakibe saygı alt boyutlarında erkek sporculardan belirgin biçimde daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Bu bulgular, sporcuların an'a dair farkındalık kapasiteleri geliştikçe hem kendileriyle hem de çevreleriyle daha barışık ve saygılı ilişkiler kurabildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, rekabet baskısının yoğun hissedildiği spor ortamlarında mindfulness temelli antrenman yaklaşımlarının etik iklim inşasına önemli katkılar sunabileceği düşünülmektedir.

Güneş (2026), Türkiye Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Komutanlığı'nda görevli subay, astsubay ve uzman çavuşların adil oyun anlayışını kesitsel bir tasarımla incelemiştir. Araştırmada katılımcıların sportmenlik düzeyleri Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği ile ölçülmüş ve elde edilen veriler demografik değişkenlerle ilişkilendirilmiştir. Elde edilen bulgular, askeri personelin sportmenlik anlayışının sivil popülasyona kıyasla daha düşük seyrettiğini ortaya koymuştur. Bu durumun, savaşçı bir zihniyetle yetiştirme, hiyerarşik

değerlerin baskınlığı ve kurumsal disiplin gibi faktörlerin sportmenlik tutumlarını doğrudan şekillendirmesiyle bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Söz konusu bulgu, katı hiyerarşik yapıların ve hayatta kalma odaklı eğitim modellerinin bireylerin rekabetçi ortamlardaki ahlaki karar alma süreçlerini ne denli kökten etkileyebildiğini açıkça gözler önüne sermektedir.

Ulusal literatür genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'deki ampirik çalışmaların ağırlıklı olarak demografik ve psikososyal faktörlere (yaş, cinsiyet, öfke kontrolü, karakterin aracı rolü) odaklandığı, kültürlerarası duyarlılığı spor bağlamında doğrudan ele alan araştırmaların ise görece kısıtlı kaldığı görülmektedir (Akbulut, 2020; Pekel ve diğerleri, 2023). Empati eğilimlerinin ve bilinçli farkındalık pratiklerinin prososyal davranışlarla ilişkili olduğunu vurgulayan mevcut bulgular, farklı kültürel geçmişlerden gelen bireylerin bir arada bulunduğu spor ortamlarında etik iklimin nasıl inşa edilebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

2.4.2. Uluslararası araştırmalar

Burgueño ve Medina-Casaubón (2020), İspanya'da lise öğrencileriyle basketbol dersleri üzerinden kurgulanan müdahale çalışmasında sportif eğitim modelini standart beden eğitimi yöntemiyle sistematik biçimde karşılaştırmıştır. Deney grubu sportif eğitim modeliyle yapılandırılmış bir müfredata tabi tutulurken, kontrol grubu standart beden eğitimi yöntemleriyle öğrenimine devam etmiştir. Ön ve son test analizleri, sportif eğitim modelinin sosyal konvansiyonlara ve otoriteye saygı gibi temel sportmenlik alt boyutlarında kalıcı iyileşmeler sağladığını ortaya koymuştur. Öğrencilere oyunun yönetimi, hakemlik veya antrenörlük gibi aktif rollerin devredildiği bu tür özerk ortamlar, saygı ve sorumluluk kavramlarını teorik birer öğüt olmaktan çıkararak pratiğe dökülmüş yaşamsal değerler haline getirmektedir.

Puente-Maxera ve diğerleri (2020), İspanya'da yedinci sınıf öğrencileri üzerinde yürüttükleri yarı-deneysel çalışmalarında oyun temelli spor eğitimi modelinin ergenlerin kültürlerarası yeterlilik seviyelerine olan etkisini sistematik olarak sorgulamıştır. Çalışmanın müdahale sürecinde deney grubundaki öğrenciler farklı kültürlerin sportif pratiklerini içeren özel bir eğitim programına tabi tutulurken, kontrol grubu standart beden eğitimi müfredatını izlemeye devam etmiştir. Anketler, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve kapsamlı alan

notlarından oluşan çok katmanlı veri toplama yöntemiyle elde edilen bulgular, kültürlerarası oyun deneyiminin hem kültürlerarası yetkinliği hem de sportmenlik yönelimini anlamlı biçimde geliştirdiğini kanıtlamıştır. Bu çalışma, müfredattaki kültürel çeşitliliğin salt bir enformasyon aktarımı olmanın ötesinde, öğrencilerin ahlaki tutumlarını şekillendiren dönüştürücü bir pedagojik araç işlevi gördüğünü somut verilerle ortaya koymaktadır.

Saura ve Zimmermann (2021), Brezilya'da gerçekleştirdikleri saha çalışmasında geleneksel oyunların sürdürülebilirlik, bireysel güçlendirme ve kültürlerarası diyalog ortamı oluşturmadaki özgül işlevlerini derinlemesine incelemiştir. Sao Paulo bölgesindeki bir devlet okulunda 800 ilk ve ortaokul öğrencisinin katılım gösterdiği Geleneksel Spor ve Oyunlar Festivali boyunca araştırmacılar, katılımlı gözlem, görsel-işitsel kayıtlar ve katılımcıların deneyimlerini aktardığı konuşma çemberleri gibi çoklu nitel veri toplama tekniklerinden yararlanmıştır. Farklı kültürlerden gelen bireyleri spor aracılığıyla buluşturan geleneksel oyun pratiklerinin hem kültürel kimlik pekişmesine hem de kültürlerarası iletişim yetkinliğinin gelişimine katkı sunduğu ortaya konmuştur. Bu bulgular, geleneksel oyunların yalnızca tarihsel miras değil, aynı zamanda günümüz kültürlerarası eğitiminin vazgeçilmez bir aracı olduğunu açıkça göstermektedir.

Hideg (2023), Kenya'da yürüttüğü araştırmada Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin kültürel adaptasyonunu gerçekleştirerek ölçeğin bu bağlamdaki geçerliğini ve güvenirliğini test etmiştir. Dengeli bir cinsiyet dağılımına sahip ve büyük çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu geniş bir örneklem grubu üzerinde yürütülen bu çalışmada, Kişilerarası Tepkisel İndeks araçları da kültürel adaptasyonları sağlanarak kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, sportmenliğin alt boyutlarından olan sosyal konvansiyonlara saygı ile empatik ilgi arasında oldukça güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Benzer şekilde kurallara ve otoriteye saygı boyutunun da empatik ilgiyle belirgin bir paralellik gösterdiği saptanmıştır. Bu veriler, bireylerin diğerlerinin duygularını anlama kapasiteleri geliştikçe oyunun kurallarına uyma eğilimlerinin de arttığını ortaya koymakta; sportmenlik ile kültürlerarası duyarlılığın temel bileşeni olan empatinin birbirini besleyen olgular olduğunu kanıtlamaktadır.

Pan ve diğerleri (2024), Çin'deki ergen atletlerde deneyimlenen yüksek kaygı düzeyleri ile sportmenlik dışı davranışlar arasındaki psikolojik mekanizmaları çözümlemiştir. Farklı branşlardan katılan ergen atletlerle gerçekleştirilen araştırmada yürütülen regresyon ve

aracılık analizleri, hem durumluk hem de sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olmasının doğrudan daha düşük sportmenlik eğilimiyle bağlantılı olduğunu göstermiştir. Bu ilişkide sporcu tükenmişliğinin belirleyici bir aracı rol üstlendiği; egzersiz bilişinin ise tükenmişlik üzerinden dolaylı bir etki yarattığı saptanmıştır. Söz konusu bulgular, sporcunun ruhsal dengesinin korunmasının yalnızca bireysel refah açısından değil, aynı zamanda spor ortamındaki etik iklimin sürdürülebilirliği açısından da vazgeçilmez olduğuna işaret etmektedir.

Shi (2024), Çin'deki üniversite öğrencileri özelinde korelasyonel bir araştırma yürütmüştür. Araştırmanın odak noktası, beden eğitimi alanında eğitim gören bireylerin sahip oldukları duygusal zeka ve kültürel okuryazarlık gibi bilişsel-duygusal bileşenlerin spordaki etik tutumları ne derecede belirlediğini ortaya çıkarmaktır. Betimsel karşılaştırmalı ve korelasyonel bir tasarım çerçevesinde yürütülen araştırmada uygulanan Pearson korelasyon analizleri, sportmenlik yönelimleri ile kültürel okuryazarlık düzeyleri arasında yüksek derecede anlamlı ve pozitif bir ilişki ortaya koymuştur. Gelişmiş sportmenlik algısının sporcunun hem ahlaki duruşunu hem de sportif performansını ve spora katılımını doğrudan etkilediği saptanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar, liderlik, takım çalışması ve evrensel değer gelişimi gibi toplumsal ve ahlaki unsurların hem sportmenlik kültürünü hem de kültürel farkındalığı eş zamanlı olarak beslediğine dikkat çekmektedir.

Hamdan ve diğerleri (2024), Malezya'da çok etnikli bir demografik yapıya sahip gençler arasında sportmenliğin birlik duygusu oluşumundaki aracı rolünü ampirik olarak incelemiştir. Spor temelli bir programa katılan üniversite öğrencilerinin birlik düzeyleri yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak çok boyutlu bir analize tabi tutulmuştur. Araştırmanın temel bulguları, sportmenliğin gençler arasındaki birlik duygusu üzerinde en güçlü ve doğrudan etkiye sahip değişken olduğunu ortaya koymuştur. Hoşgörünün de bu ilişkiye anlamlı katkı sunduğu belirlenmiş; birlik duygusunun hem sportmenlik hem de hoşgörü ekseninde geliştiği kanıtlanmıştır. Bu bulgular, sporu salt bir rekabet arenası olarak değil, kültürel köprüler inşa eden ve toplumsal uyum sağlayan bir bütünleştirici güç olarak konumlandırmaktadır.

Eluère ve diğerleri (2025), profesyonel spor takımlarında kültürel çeşitliliğin örgütsel vatandaşlık davranışları üzerindeki etkisini ve bu ilişkide kültürlerarası yetkinliğin düzenleyici rolünü analiz etmiştir. Futbol, basketbol ve voleybol gibi çeşitli takım

sporlarından mücadele eden profesyonel sporculardan oluşan örnekleme üç farklı kültürel çeşitlilik senaryosu sunularak sportmenlik ve örgütsel vatandaşlık algıları derinlemesine ölçülmüştür. Elde edilen veriler hiyerarşik doğrusal modelleme tekniği ile çözümlendiğinde, kültürel çeşitlilik ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında ters U şeklinde bir eğrisel ilişki tespit edilmiş; orta düzeydeki kültürel çeşitlilikte sportmenlik eğilimlerinin düştüğü görülmüştür. Bununla birlikte, sporcuların kültürlerarası yetkinlik düzeyi yükseldikçe bu olumsuz Çizelgenin tersine döndüğü ve sportmenlik algısının arttığı belirlenmiştir. Bu bulgu, kültürlerarası yetkinliğin takım içindeki alt gruplaşmaları engelleyerek işbirliğini ve etik iklimi güçlendirdiğini kanıtlamaktadır. Modern spor yönetimi stratejilerinde olası grup içi çatışmaları önlemek adına kültürlerarası zeka eğitimlerine öncelik verilmesi, bu araştırmanın temel pratik çıkarımıdır.

Kuralbayeva ve diğerleri (2025), Kazakistan'daki üç farklı yükseköğretim kurumunda lisans öğrencileriyle yarı deneysel karma bir tasarım üzerinden çalışma yürütmüştür. İngilizcenin futbol, basketbol ve voleybol branşlarında ana iletişim dili olarak kullanılmasının öğrencilerin işbirliği becerileri ve saha içi performans çıktıları üzerindeki etkileri sınanmıştır. Uygulama sonucunda, hedef dilin entegre edildiği deney grubundaki öğrencilerin iletişimsel yetkinliklerinde ve özellikle basketbol ile voleybol dallarındaki performanslarında anlamlı artışlar gözlemlenmiştir. Spor ortamlarında ortak bir dil üzerinden gerçekleştirilen etkileşimin kültürlerarası iletişim becerisini hızla geliştirdiğine dair bu kanıtlar, çok kültürlü spor takımlarında iletişim temelli eğitim modellerinin hayata geçirilmesi yönünde güçlü bir akademik gerekçe sunmaktadır.

Legg ve diğerleri (2025), ABD'de lise sporcularıyla iki yıl boyunca sürdürülen araştırmalarında psikolojik topluluk duygusu, bilişsel empati ve duygusal empatinin sportmenlik davranışları üzerindeki etkisini yapısal eşitlik modellemesiyle incelemiştir. Takım aidiyetinin hem empatiyi hem de olumlu sportmenlik eğilimlerini güçlendirdiği, buna karşın kural dışı eğilimleri baskıladığı ortaya konmuştur. İçsel motivasyona sahip sporcuların sportmenlik düzeylerinin dışsal ödüllere odaklananlara göre daha yüksek seyrettiği de araştırmanın dikkat çekici bulgularından birini oluşturmaktadır. Ayrıca fair play algısının yalnızca spor sahalarıyla sınırlı kalmadığı, toplumsal yaşamdaki etik duruşla da korelasyon gösterdiği belirtilmekte; bu bütünlük, sportmenliğin insanı kuşatan bir değer sistemi olduğuna dair önemli bir kanıt niteliği taşımaktadır.

Li (2025), Çin'de dövüş sporlarıyla ilgilenen üniversite öğrencileriyle nicel bir araştırma yürütmüştür. Kişiselleştirme, adaptasyon ve motivasyon odaklı yaratıcı antrenman yaklaşımlarının sporcuların kültürlerarası adaptasyon yetkinliğini anlamlı biçimde geliştirdiği belirlenmiştir. Bu bileşenlerden özellikle kişiselleştirme ve yüksek motivasyonun, sporcuların yerel geleneklere duyduğu saygı ile güçlü pozitif korelasyonlar barındırdığı saptanmıştır. Araştırmanın bulguları, kültürlerarası duyarlılığın sporcuya dışarıdan empoze edilen bir kural seti olmadığını; aksine içselleştirilmiş öğrenme deneyimleri ve özgün antrenman ortamları aracılığıyla organik biçimde gelişebildiğini kanıtlamaktadır. Kültürel farkındalığı merkeze alan yenilikçi antrenman sistemlerinin kurgulanması, küresel platformlarda yarışan sporcuların sportmenlik ilkelerini içselleştirip davranışa yansıtmalarına zemin hazırlayacaktır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan sporcuların sportmenlik yönelimi ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Söz konusu model, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığını, yönünü ve derecesini; ortam veya katılımcılar üzerinde herhangi bir müdahalede bulunmaksızın nesnel biçimde ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir araştırma desenidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2025). Bu desen, söz konusu iki kavramın asker sporcular özelindeki ilişkisini doğal koşullarında incelemek bakımından araştırmanın gereksinimlerini karşılamaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, uluslararası askeri spor organizasyonlarına fiilen katılmış Türk sporcular oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini, uygun örnekleme yöntemi doğrultusunda araştırmacı tarafından erişilebilen 125 Türk asker sporcu oluşturmaktadır. Örnekleme dahil edilme ölçütü olarak sporcuların 2016–2026 yılları arasında en az bir kez uluslararası askeri spor organizasyonuna fiilen katılmış olması ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmesi belirlenmiştir. Katılımcılara ilişkin sosyodemografik özellikler ve spor deneyimine yönelik ayrıntılı dağılımlar Bulgular bölümünde sunulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç bölümden oluşan bir envanter uygulanmıştır. Birinci bölümde katılımcıların sosyodemografik özelliklerini ve spor deneyimlerini belirlemeye yönelik on soruluk Kişisel Bilgi Formu; ikinci bölümde Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (*ÇBSYÖ*); üçüncü bölümde ise Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (*KDÖ*) yer almaktadır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu; yaş, eğitim durumu ve yabancı dil düzeyi gibi sosyodemografik bilgilerin yanı sıra spor branşı, aktif spor yapma süresi, uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısı, farklı ülke sporcularıyla etkileşim sıklığı, bu deneyimlerin kültürel bakış açısına etkisi ve uluslararası organizasyonlardaki algılanan rekabet düzeyine ilişkin toplam on soru içermektedir.

3.3.2. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği (ÇBSYÖ)

Sporcuların sportmenlik yönelimlerini değerlendirmek amacıyla Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (*ÇBSYÖ*) kullanılmıştır. Ölçek, Vallerand ve diğerleri (1997) tarafından geliştirilmiş; Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Sezen-Balçıkanlı (2010) tarafından yürütülmüştür. Orijinal form 25 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır: Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık, Rakibe Saygı ve Negatif Yaklaşımlar. Türkçe uyarlama sürecinde gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizinde "Negatif Yaklaşımlar" alt boyutuna ait beş maddenin (5, 10, 15, 20 ve 25. maddeler) yeterli faktör yükü sağlamadığı saptanmış ve bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Mevcut araştırmada Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve Rakibe Saygı olmak üzere dört alt boyut ile yirmi maddeden oluşan Türkçe form kullanılmıştır. Sezen-Balçıkanlı (2010) tarafından raporlanan Cronbach α iç tutarlılık katsayıları alt boyutlar bazında sırasıyla 0,86 (Sosyal Normlara Uyum), 0,83 (Kurallara ve Yönetime Saygı), 0,91 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) ve 0,82 (Rakibe Saygı) olarak hesaplanmış; KMO değeri ise 0,887 olarak bulunmuştur. Ölçek beşli Likert yapısında (1 = *Hiç katılmıyorum*, 5 = *Tamamen katılıyorum*) puanlanmakta; yüksek puan yüksek sportmenlik yönelimini göstermektedir.

3.3.3. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği (KDÖ)

Sporcuların farklı kültürlere yönelik duyarlılık düzeylerini belirlemek amacıyla Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (*KDÖ*) kullanılmıştır. Ölçek, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilmiş; Türkçe uyarlaması Bulduk, Tosun ve Ardıç (2011) tarafından hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Hem orijinal hem de Türkçe form, Etkileşimde Katılım, Kültürel Farklılıklara Saygı, Etkileşimde Kendine Güvenme,

Etkileşimden Hoşlanma ve Etkileşimde Dikkatli Olma olmak üzere 24 madde ve beş alt boyuttan oluşan yapısını korumaktadır. Türkçe form için Bulduk ve diğerleri (2011) tarafından bildirilen toplam Cronbach α güvenirlik katsayısı 0,72 olup test-tekrar test güvenirliği de yeterli düzeyde bulunmuştur. Faktör yükleri 0,40 ile 0,82 arasında değişmekte olup psikometrik özellikler kabul edilebilir sınırlar içindedir. Ölçek beşli Likert yapısında (1 = *Kesinlikle katılmıyorum*, 5 = *Kesinlikle katılıyorum*) puanlanmakta; yüksek puan yüksek kültürlerarası duyarlılığa işaret etmektedir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama aşamasından önce Etik Kurul onayı alınmış ve Millî Savunma Bakanlığından gerekli kurumsal izin temin edilmiştir. Araştırma verileri, 2016-2026 yılları arasında uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılmış olan 125 Türk asker sporcuya 2026 yılında bireysel olarak ulaşılarak yüz yüze toplanmıştır. Veri toplama sürecinde gönüllülük ilkesi esas alınmış; katılımcılar araştırmanın amacı ve gizlilik güvencesi hakkında önceden bilgilendirilmiştir. Uygulamanın ortalama 15-20 dakika sürdüğü gözlemlenmiş ve elde edilen verilerin tamamı analize dahil edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde *IBM SPSS Statistics* programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler sayı (n), yüzde (%), ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (SS), medyan ile alt-üst değerler biçiminde sunulmuştur. Normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş; tüm ölçek ve alt boyut puanlarında $p < 0.05$ elde edilmesi nedeniyle verilerin normal dağılım göstermediği saptanmış ve grup karşılaştırmalarında nonparametrik testler tercih edilmiştir. İki bağımsız grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, üç ve daha fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal-Wallis H testi kullanılmış; anlamlı farklılık saptanan analizlerde post-hoc ikili karşılaştırmalar gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Spearman korelasyon analizi uygulanmış; katsayıların yorumlanmasında Cohen'in (1988) sınıflandırması esas alınmıştır. Kültürlerarası duyarlılığın sportmenlik yönelimi üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla doğrusal regresyon analizi yürütülmüştür. Tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma ile toplanan verilerin istatistiksel çözümlemelerine yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Çizelge 4.1. Katılımcıların sosyodemografik ve sporla ilgili özelliklerinin dağılımı

		n	%
Eğitim Durumu	Lise	13	10,4
	Ön lisans	13	10,4
	Lisans	82	65,6
	Lisansüstü	17	13,6
Yabancı Dil Düzeyi	Hiç bilmiyorum	12	9,6
	Başlangıç (A1-A2)	49	39,2
	Orta (B1-B2)	52	41,6
	İleri (C1-C2)	12	9,6
		Ortalama±SS	Alt-Üst Değer
Yaş (yıl)		28,96±6,17	19-48
Aktif Spor Yapma Süresi (yıl)		11,97±6,41	3-32

Çizelge 4.1'de katılımcıların eğitim durumu, yabancı dil düzeyi, yaş ve aktif spor yapma süresine ilişkin tanımlayıcı özellikleri gösterilmiştir. Eğitim durumu açısından en yüksek oran lisans mezunlarında görülmüş olup katılımcıların %65,6'sı lisans mezunudur. Bunu lisansüstü (%13,6), lise (%10,4) ve ön lisans (%10,4) düzeyleri izlemiştir. Yabancı dil düzeyi incelendiğinde katılımcıların %41,6'sının orta düzeyde (B1-B2), %39,2'sinin başlangıç düzeyinde (A1-A2) yabancı dil bildiği; %9,6'sının ileri düzeyde (C1-C2) yabancı dil bildiği ve %9,6'sının yabancı dil bilmediği görülmüştür. Katılımcıların yaş ortalaması 28,96 ± 6,17 yıl olup yaşları 19 ile 48 yıl arasında değişmektedir. Aktif spor yapma süresi ortalaması ise 11,97 ± 6,41 yıl olup bu süre 3 ile 32 yıl arasında değişmektedir.

4.2. Katılımcıların Uluslararası Spor Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Çizelge 4.2. Katılımcıların uluslararası spor deneyimlerine ilişkin özelliklerinin dağılımı

		n	%
Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılım Sayısı	1 kez	63	50,4
	2-3 kez	37	29,6
	4 kez ve üzeri	25	20,0
Uluslararası Spor Organizasyonlarında Farklı Ülkelerden Sporcularla Etkileşim Kurma Sıklığı	Çok nadir	21	16,8
	Ara sıra	44	35,2
	Sık	34	27,2
	Çok sık	26	20,8
Uluslararası Spor Deneyiminin Farklı Kültürlere Bakış Açısını Etkileme Düzeyi	Hiç etkilemedi	4	3,2
	Az etkiledi	9	7,2
	Orta düzeyde etkiledi	45	36,0
	Çok etkiledi	67	53,6
Uluslararası Organizasyonlardaki Rekabet Düzeyi Değerlendirmesi	Orta	8	6,4
	Yüksek	53	42,4
	Çok yüksek	64	51,2

Çizelge 4.2'de katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım durumları, farklı ülkelerden sporcularla etkileşim sıklıkları, uluslararası spor deneyiminin kültürel bakış açısına etkisi ve organizasyonlardaki rekabet düzeyine ilişkin değerlendirmeleri gösterilmiştir. Katılımcıların %50,4'ünün uluslararası askeri spor organizasyonlarına 1 kez katıldığı, %29,6'sının 2–3 kez katıldığı ve %20,0'sinin 4 kez ve üzeri katılım sağladığı görülmüştür. Farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığı incelendiğinde katılımcıların %35,2'sinin ara sıra, %27,2'sinin sık, %20,8'inin çok sık ve %16,8'inin çok nadir etkileşim kurduğu saptanmıştır. Uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyi değerlendirildiğinde katılımcıların %53,6'sı bu deneyimin bakış açılarını çok etkilediğini, %36,0'sı orta düzeyde etkilediğini belirtmiştir. Organizasyonlardaki rekabet düzeyi açısından ise katılımcıların %51,2'si rekabet düzeyini çok yüksek, %42,4'ü yüksek ve %6,4'ü orta düzey olarak değerlendirmiştir.

4.3. Tanımlayıcı İstatistikler ve Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular

Çizelge 4.3. Katılımcıların ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve normallik analizi

						Kolmogorov-Smirnov		
	n	$\bar{x}$	SS	Alt Değer	Üst Değer	İstatistik	p	CA
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	125	100,22	8,81	82,00	119,00	0,118	<,001	,862
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	125	88,91	8,43	61,00	100,00	0,111	<,001	,909

Not. x̄ = Aritmetik Ortalama; SS = Standart Sapma; KS = Kolmogorov–Smirnov istatistiği; CA = Cronbach alfa katsayısı.

Çizelge 4.3'te katılımcıların Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (ÇBSYÖ) ve alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler ile normallik analiz sonuçları gösterilmiştir. Normallik varsayımı Kolmogorov–Smirnov (KS) testi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarında tüm ölçek ve alt boyutlar için *p* değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmüş olup verilerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır ($p < 0,05$). Büyük örneklemlerde Kolmogorov–Smirnov testinin küçük sapmalara karşı duyarlı olabileceği belirtilmekle birlikte bu çalışmada normallik değerlendirmesinde test sonuçları esas alınmıştır. Bu doğrultuda, ileri analizlerde parametrik olmayan testlerin tercih edilmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir. KDÖ ve ÇBSYÖ'ye yönelik yapılan güvenirlik analizlerinde Cronbach alfa katsayıları sırasıyla ,862 ve ,909 olarak bulunmuştur. Ölçeklere ait Cronbach alfa katsayılarının ,70'in üzerinde olduğu ve ölçeklerin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu saptanmıştır (Nunnally ve Bernstein, 1994).

4.4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.4. Katılımcıların eğitim durumuna göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Eğitim Durumu							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	Lise	13	98,62	10,11	98	83	119	2,157	0,540
	Ön lisans	13	98,54	8,11	99	88	115		
	Lisans	82	101,05	9,01	100	82	119		
	Lisansüstü	17	98,71	7,35	98	87	116		
İletişimde Sorumluluk	Lise	13	27,85	3,69	28	22	35	4,246	0,236
	Ön lisans	13	28,54	2,88	28	24	35		
	Lisans	82	29,52	3,09	29	24	35		
	Lisansüstü	17	29,35	1,87	29	26	33		
Kültürel Farklılıklara Saygı	Lise	13	25,69	2,56	25	21	30	2,059	0,560
	Ön lisans	13	25,85	2,73	26	21	30		
	Lisans	82	25,83	2,54	26	17	30		
	Lisansüstü	17	25,00	2,15	25	22	28		
İletişimde Kendine Güvenme	Lise	13	19,00	2,86	18	15	25	3,725	0,293
	Ön lisans	13	18,54	3,18	19	13	24		
	Lisans	82	19,88	2,89	20	12	25		
	Lisansüstü	17	19,00	3,41	18	13	25		
İletişimden Hoşlanma	Lise	13	14,00	1,41	15	11	15	3,230	0,357
	Ön lisans	13	13,54	1,39	14	10	15		
	Lisans	82	13,56	1,61	14	6	15		
	Lisansüstü	17	13,24	1,35	13	11	15		
İletişimde Dikkatli Olma	Lise	13	12,08	2,29	13	8	14	0,354	0,950
	Ön lisans	13	12,08	1,32	12	10	14		
	Lisans	82	12,26	1,62	12	6	15		
	Lisansüstü	17	12,12	1,41	12	9	15		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * $p < 0,05$.

Çizelge 4.4'te katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre KDÖ toplam puanları açısından eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür ($H = 2,157$; $p = 0,540$). İletişimde Sorumluluk ($H = 4,246$; $p = 0,236$), Kültürel Farklılıklara Saygı ($H = 2,059$; $p = 0,560$), İletişimde Kendine Güvenme ($H = 3,725$; $p = 0,293$), İletişimden Hoşlanma ($H = 3,230$; $p = 0,357$) ve İletişimde Dikkatli Olma ($H = 0,354$; $p = 0,950$) alt boyutlarında da anlamlı farklılık saptanmamıştır. Genel

olarak değerlendirildiğinde eğitim durumu değişkenine göre KDÖ ve tüm alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Etki büyüklüğü hesaplamaları ($\varepsilon^2 = H/(N-1)$) tüm karşılaştırmalar için $\varepsilon^2 < 0,04$ olup etkinin ihmal edilebilir düzeyde kaldığını göstermektedir.

Çizelge 4.5. Katılımcıların eğitim durumuna göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Eğitim Durumu							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Lise	13	90,08	7,58	88	81	100	2,798	0,424
	Ön lisans	13	91,38	9,46	93	68	100		
	Lisans	82	88,30	8,66	89	61	100		
	Lisansüstü	17	89,06	7,24	90	79	99		
Sosyal Normlara Uyum	Lise	13	22,46	2,37	22	20	25	2,578	0,461
	Ön lisans	13	23,15	2,44	25	20	25		
	Lisans	82	22,21	2,54	22,5	16	25		
	Lisansüstü	17	22,65	2,50	24	19	25		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Lise	13	21,31	2,95	21	17	25	2,530	0,470
	Ön lisans	13	22,46	2,85	23	16	25		
	Lisans	82	21,55	2,45	21	15	25		
	Lisansüstü	17	22,12	1,90	22	19	25		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Lise	13	24,46	,97	25	22	25	3,311	0,346
	Ön lisans	13	23,92	1,75	25	20	25		
	Lisans	82	23,60	2,09	25	15	25		
	Lisansüstü	17	23,24	2,22	24	18	25		
Rakibe Saygı	Lise	13	21,85	3,56	23	16	25	2,057	0,561
	Ön lisans	13	21,85	3,72	22	12	25		
	Lisans	82	20,95	4,06	21	5	25		
	Lisansüstü	17	21,06	2,75	20	16	25		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * $p < 0,05$.

Çizelge 4.5'te katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre ÇBSYÖ toplam puanları açısından lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunu katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir ($H = 2,798$; $p = 0,424$). Sosyal Normlara Uyum ($H = 2,578$; $p = 0,461$), Kurallar ve Yönetime Saygı ($H = 2,530$; $p = 0,470$), Sporda Sorumluluklara Bağlılık ($H = 3,311$; $p = 0,346$) ve Rakibe Saygı ($H = 2,057$; $p = 0,561$) alt boyutlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Genel olarak

değerlendirildiğinde eğitim durumu değişkenine göre ÇBSYÖ ve tüm alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Etki büyüklüğü hesaplamaları ($\varepsilon^2 = H/(N-1)$) tüm karşılaştırmalar için $\varepsilon^2 < 0{,}03$ olup etkinin ihmal edilebilir düzeyde kaldığını göstermektedir.

4.5. Yabancı Dil Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.6. Katılımcıların yabancı dil düzeyine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Yabancı Dil Düzeyi								
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p	Fark
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	Hiç bilmiyorum	12	96,08	8,85	96,5	82	114	7,363	0,061	
	Başlangıç (A1-A2)	49	99,02	8,49	97	83	119			
	Orta (B1-B2)	52	101,23	9,01	100	82	119			
	İleri (C1-C2)	12	104,83	7,26	104,5	95	116			
İletişimde Sorumluluk	Hiç bilmiyorum	12	27,92	3,29	28	22	34	6,609	0,085	
	Başlangıç (A1-A2)	49	28,90	2,86	28	24	35			
	Orta (B1-B2)	52	29,40	3,00	29	24	35			
	İleri (C1-C2)	12	31,08	2,91	31	27	35			
Kültürel Farklılıklara Saygı	Hiç bilmiyorum	12	24,50	3,50	25,5	17	29	2,150	0,542	
	Başlangıç (A1-A2)	49	26,10	2,33	26	21	30			
	Orta (B1-B2)	52	25,60	2,48	25	21	30			
	İleri (C1-C2)	12	25,75	1,91	26	22	28			
İletişimde Kendine Güvenme	(1) Hiç bilmiyorum	12	18,50	2,11	18	15	22	12,077	**0,007**	**2<4**
	(2) Başlangıç (A1-A2)	49	18,71	3,21	19	12	25			
	(3) Orta (B1-B2)	52	20,08	2,71	20	13	25			
	(4) İleri (C1-C2)	12	21,50	2,81	21,5	17	25			
İletişimden Hoşlanma	Hiç bilmiyorum	12	12,83	2,59	13,5	6	15	3,615	0,306	
	Başlangıç (A1-A2)	49	13,53	1,24	14	11	15			
	Orta (B1-B2)	52	13,62	1,50	14	9	15			
	İleri (C1-C2)	12	14,17	1,27	15	11	15			
İletişimde Dikkatli Olma	Hiç bilmiyorum	12	12,33	1,30	12	10	14	4,775	0,189	
	Başlangıç (A1-A2)	49	11,78	1,62	12	6	14			
	Orta (B1-B2)	52	12,54	1,59	12	8	15			
	İleri (C1-C2)	12	12,33	1,87	13	9	15			

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * $p < 0{,}05$.

Çizelge 4.6'da katılımcıların yabancı dil düzeyine göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. KDÖ toplam puanları açısından

yabancı dil düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (H = 7,363; p = 0,061). İletişimde Sorumluluk (H = 6,609; p = 0,085), Kültürel Farklılıklara Saygı (H = 2,150; p = 0,542), İletişimden Hoşlanma (H = 3,615; p = 0,306) ve İletişimde Dikkatli Olma (H = 4,775; p = 0,189; diğer anlamlı olmayan karşılaştırmalarda $\varepsilon^2 < 0,06$) alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Buna karşın İletişimde Kendine Güvenme alt boyutunda yabancı dil düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (H = 12,077; p = 0,007; ε^2 = 0,097). Dunn-Bonferroni post-hoc testi sonuçlarına göre başlangıç düzeyinde yabancı dil bilen katılımcıların İletişimde Kendine Güvenme puanları, ileri düzeyde yabancı dil bilen katılımcılardan anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Grup 2 < Grup 4).

Çizelge 4.7. Katılımcıların yabancı dil düzeyine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Yabancı Dil Düzeyi							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Hiç bilmiyorum	12	89,75	7,46	90	79	100	0,150	0,985
	Başlangıç (A1-A2)	49	88,63	8,14	90	68	100		
	Orta (B1-B2)	52	88,96	8,91	88,50	61	100		
	İleri (C1-C2)	12	89,00	9,27	91,50	74	100		
Sosyal Normlara Uyum	Hiç bilmiyorum	12	23,00	2,37	24,5	20	25	2,432	0,488
	Başlangıç (A1-A2)	49	22,47	2,53	24	17	25		
	Orta (B1-B2)	52	22,04	2,57	21	16	25		
	İleri (C1-C2)	12	23,00	2,09	23,5	20	25		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Hiç bilmiyorum	12	21,92	2,68	22	16	25	0,292	0,961
	Başlangıç (A1-A2)	49	21,73	2,26	22	16	25		
	Orta (B1-B2)	52	21,60	2,63	21	15	25		
	İleri (C1-C2)	12	21,75	2,70	22	17	25		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Hiç bilmiyorum	12	23,67	1,83	25	20	25	0,327	0,955
	Başlangıç (A1-A2)	49	23,63	1,88	25	19	25		
	Orta (B1-B2)	52	23,58	2,30	25	15	25		
	İleri (C1-C2)	12	24,25	1,06	25	22	25		
Rakibe Saygı	Hiç bilmiyorum	12	21,17	3,04	20,5	16	25	2,077	0,557
	Başlangıç (A1-A2)	49	20,80	3,70	21	9	25		
	Orta (B1-B2)	52	21,75	3,20	22	14	25		
	İleri (C1-C2)	12	20,00	6,52	22,5	5	25		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.7'de katılımcıların yabancı dil düzeyine göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis H testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre ÇBSYÖ

toplam puanları açısından yabancı dil düzeyi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir (H = 0,150; p = 0,985). Sosyal Normlara Uyum (H = 2,432; p = 0,488), Kurallar ve Yönetime Saygı (H = 0,292; p = 0,961), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (H = 0,327; p = 0,955) ve Rakibe Saygı (H = 2,077; p = 0,557) alt boyutlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde yabancı dil düzeyine göre ÇBSYÖ ve tüm alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Etki büyüklüğü (ε^2) tüm karşılaştırmalar için 0,001 ile 0,020 arasında seyretmiş olup etki düzeyi ihmal edilebilir düzeyde kalmıştır.

4.6. Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılım Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.8. Katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılım Sayısı							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	1 kez	63	99,22	9,81	97	82	119	3,587	0,166
	2-3 kez	37	101,14	6,84	102	82	116		
	4 kez ve üzeri	25	101,36	8,77	99	88	118		
İletişimde Sorumluluk	1 kez	63	28,76	3,32	28	22	35	4,584	0,101
	2-3 kez	37	29,65	2,50	29	25	35		
	4 kez ve üzeri	25	29,76	2,88	29	25	35		
Kültürel Farklılıklara Saygı	1 kez	63	25,67	2,68	25	17	30	1,398	0,497
	2-3 kez	37	26,00	2,36	26	21	30		
	4 kez ve üzeri	25	25,36	2,29	25	22	30		
İletişimde Kendine Güvenme	1 kez	63	19,08	3,24	19	13	25	5,052	0,080
	2-3 kez	37	19,89	2,32	20	13	25		
	4 kez ve üzeri	25	20,12	3,18	20	12	25		
İletişimden Hoşlanma	1 kez	63	13,41	1,61	14	6	15	1,172	0,556
	2-3 kez	37	13,65	1,60	14	9	15		
	4 kez ve üzeri	25	13,80	1,19	14	11	15		
İletişimde Dikkatli Olma	1 kez	63	12,30	1,74	12	8	15	2,551	0,279
	2-3 kez	37	11,95	1,35	12	9	15		
	4 kez ve üzeri	25	12,32	1,73	13	6	15		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.8'de katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre KDÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (H = 3,587; p = 0,166). Alt boyutlar incelendiğinde İletişimde Sorumluluk (H = 4,584; p = 0,101), Kültürel Farklılıklara Saygı (H = 1,398; p = 0,497), İletişimde Kendine Güvenme (H = 5,052; p = 0,080), İletişimden Hoşlanma (H = 1,172; p = 0,556) ve İletişimde Dikkatli Olma (H = 2,551; p = 0,279) alt boyutlarında da anlamlı farklılık saptanmamıştır. Etki büyüklüğü (ε^2) tüm karşılaştırmalar için 0,009 ile 0,041 arasında kalarak ihmal edilebilir düzeyde seyretmiştir.

Çizelge 4.9. Katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılım Sayısı							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Çok Boyutlu Sportmenlik	1 kez	63	89,65	9,10	90	61	100	2,355	0,308
Yönelimi Ölçeği	2-3 kez	37	88,59	8,07	89	72	100		
	4 kez ve üzeri	25	87,52	7,19	87	74	100		
Sosyal Normlara Uyum	1 kez	63	22,46	2,56	23	16	25	0,339	0,844
	2-3 kez	37	22,24	2,51	22	18	25		
	4 kez ve üzeri	25	22,44	2,38	23	20	25		
Kurallar ve Yönetime Saygı	1 kez	63	22,10	2,70	23	15	25	4,641	0,098
	2-3 kez	37	21,32	2,14	21	18	25		
	4 kez ve üzeri	25	21,24	2,24	22	17	25		
Sporda Sorumluluklara	1 kez	63	23,70	2,11	25	15	25	1,932	0,381
Bağlılık	2-3 kez	37	23,86	1,78	25	20	25		
	4 kez ve üzeri	25	23,32	2,01	24	18	25		
Rakibe Saygı	1 kez	63	21,40	3,98	22	9	25	1,727	0,422
	2-3 kez	37	21,16	3,11	21	13	25		
	4 kez ve üzeri	25	20,52	4,31	21	5	25		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.9'da katılımcıların uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayısına göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre ÇBSYÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir (H = 2,355; p = 0,308). Sosyal Normlara Uyum (H = 0,339; p = 0,844), Kurallar ve Yönetime Saygı (H = 4,641; p = 0,098), Sporda

Sorumluluklara Bağlılık (H = 1,932; p = 0,381) ve Rakibe Saygı (H = 1,727; p = 0,422) alt boyutlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Etki büyüklüğü (ε^2) tüm karşılaştırmalar için 0,003 ile 0,037 arasında kalarak ihmal edilebilir düzeyde seyretmiştir.

4.7. Farklı Ülkelerden Sporcularla Etkileşim Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.10. Katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Spor Organizasyonlarında Farklı Ülkelerden Sporcularla Etkileşim Kurma Sıklığı							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	Çok nadir	21	98,95	8,74	98	88	118	2,982	0,394
	Ara sıra	44	98,98	8,37	98	83	116		
	Sık	34	101,62	7,34	100	91	119		
	Çok sık	26	101,50	11,12	100,5	82	118		
İletişimde Sorumluluk	Çok nadir	21	29,38	3,38	29	24	35	3,428	0,330
	Ara sıra	44	28,57	2,90	28	22	35		
	Sık	34	29,85	2,69	29	25	35		
	Çok sık	26	29,38	3,28	29	24	35		
Kültürel Farklılıklara Saygı	Çok nadir	21	25,62	2,65	26	21	30	0,053	0,997
	Ara sıra	44	25,77	2,39	26	20	30		
	Sık	34	25,79	2,23	25	21	30		
	Çok sık	26	25,54	3,00	25,5	17	30		
İletişimde Kendine Güvenme	Çok nadir	21	18,48	3,44	19	12	24	7,029	0,071
	Ara sıra	44	19,05	2,63	19	13	25		
	Sık	34	19,88	2,69	20	14	25		
	Çok sık	26	20,73	3,24	21	15	25		
İletişimden Hoşlanma	Çok nadir	21	13,57	1,40	14	10	15	0,863	0,834
	Ara sıra	44	13,68	1,31	14	11	15		
	Sık	34	13,50	1,26	14	11	15		
	Çok sık	26	13,42	2,23	14	6	15		
İletişimde Dikkatli Olma	Çok nadir	21	11,90	1,92	12	6	15	4,349	0,226
	Ara sıra	44	11,91	1,60	12	9	15		
	Sık	34	12,59	1,18	12,5	9	15		
	Çok sık	26	12,42	1,86	12	8	15		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.10'da katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. KDÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (H = 2,982; p = 0,394). İletişimde Sorumluluk (H = 3,428; p = 0,330), Kültürel Farklılıklara Saygı (H = 0,053; p = 0,997), İletişimde Kendine Güvenme (H = 7,029; p = 0,071), İletişimden Hoşlanma (H = 0,863; p = 0,834) ve İletişimde Dikkatli Olma (H = 4,349; p = 0,226) alt boyutlarında da anlamlı farklılık saptanmamıştır. Etki büyüklüğü (ε^2) tüm karşılaştırmalar için 0,000 ile 0,057 arasında seyretmiş olup anlamlı etki düzeyine ulaşılmamıştır.

Çizelge 4.11. Katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Spor Organizasyonlarında Farklı Ülkelerden Sporcularla Etkileşim Kurma Sıklığı							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Çok nadir	21	91,57	6,96	90	79	100	4,074	0,254
	Ara sıra	44	89,32	8,95	90,5	68	100		
	Sık	34	88,85	7,14	88,5	74	100		
	Çok sık	26	86,15	9,70	86	61	100		
Sosyal Normlara Uyum	Çok nadir	21	22,86	2,46	24	18	25	1,784	0,618
	Ara sıra	44	22,55	2,55	24	17	25		
	Sık	34	22,38	2,39	22,5	18	25		
	Çok sık	26	21,77	2,60	21	16	25		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Çok nadir	21	22,29	2,43	22	19	25	2,925	0,403
	Ara sıra	44	21,84	2,50	22	16	25		
	Sık	34	21,71	2,20	22	18	25		
	Çok sık	26	20,96	2,76	20,5	15	25		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Çok nadir	21	24,14	1,74	25	20	25	5,978	0,113
	Ara sıra	44	23,91	1,78	25	19	25		
	Sık	34	23,44	1,97	24	18	25		
	Çok sık	26	23,19	2,48	24	15	25		
Rakibe Saygı	Çok nadir	21	22,29	2,57	21	18	25	1,923	0,589
	Ara sıra	44	21,02	4,03	22	9	25		
	Sık	34	21,32	3,22	22	12	25		
	Çok sık	26	20,23	4,77	21	5	25		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.11'de katılımcıların uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla etkileşim kurma sıklığına göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre ÇBSYÖ toplam puanları açısından etkileşim kurma sıklığı grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir (H = 4,074; p = 0,254). Sosyal Normlara Uyum (H = 1,784; p = 0,618), Kurallar ve Yönetime Saygı (H = 2,925; p = 0,403), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (H = 5,978; p = 0,113) ve Rakibe Saygı (H = 1,923; p = 0,589) alt boyutlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Etki büyüklüğü (ε^2) tüm karşılaştırmalar için 0,014 ile 0,048 arasında kalarak ihmal edilebilir düzeyde seyretmiştir.

4.8. Uluslararası Spor Deneyiminin Farklı Kültürlere Bakış Açısını Etkileme Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.12. Katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Spor Deneyiminin Farklı Kültürlere Bakış Açısını Etkileme Düzeyi							
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	Hiç etkilemedi	4	97,50	13,40	96	83	115	6,815	0,078
	Az etkiledi	9	99,00	9,58	100	87	114		
	Orta düzeyde etkiledi	45	97,91	7,07	97	82	119		
	Çok etkiledi	67	102,09	9,24	100	82	118		
İletişimde Sorumluluk	Hiç etkilemedi	4	29,25	3,50	29,5	25	33	3,138	0,371
	Az etkiledi	9	29,22	2,22	29	27	34		
	Orta düzeyde etkiledi	45	28,60	2,65	28	24	35		
	Çok etkiledi	67	29,64	3,30	29	22	35		
Kültürel Farklılıklara Saygı	Hiç etkilemedi	4	26,00	4,24	26,5	21	30	3,631	0,304
	Az etkiledi	9	25,89	2,47	26	21	29		
	Orta düzeyde etkiledi	45	25,09	2,35	25	17	30		
	Çok etkiledi	67	26,07	2,47	26	20	30		
İletişimde Kendine Güvenme	Hiç etkilemedi	4	17,25	5,32	15,5	13	25	6,532	0,088
	Az etkiledi	9	18,78	4,15	20	12	24		
	Orta düzeyde etkiledi	45	19,04	2,07	19	14	25		
	Çok etkiledi	67	20,09	3,13	20	13	25		
İletişimden Hoşlanma	Hiç etkilemedi	4	13,75	,96	13,5	13	15	7,356	0,061
	Az etkiledi	9	13,78	1,39	14	11	15		
	Orta düzeyde etkiledi	45	13,09	1,72	13	6	15		
	Çok etkiledi	67	13,84	1,39	14	9	15		
İletişimde Dikkatli Olma	Hiç etkilemedi	4	11,25	1,71	11,5	9	13	4,210	0,240
	Az etkiledi	9	11,33	2,60	12	6	14		
	Orta düzeyde etkiledi	45	12,09	1,35	12	9	15		
	Çok etkiledi	67	12,45	1,61	12	8	15		

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.12'de katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. KDÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($H = 6{,}815$; $p = 0{,}078$). Alt boyutların tamamında da —İletişimde Sorumluluk ($H = 3{,}138$; $p = 0{,}371$), Kültürel Farklılıklara Saygı ($H = 3{,}631$; $p = 0{,}304$), İletişimde Kendine Güvenme ($H = 6{,}532$; $p = 0{,}088$), İletişimden Hoşlanma ($H = 7{,}356$; $p = 0{,}061$) ve İletişimde Dikkatli Olma ($H = 4{,}210$; $p = 0{,}240$; ε^2 değerleri 0,025–0,059 arasında, ihmal edilebilir düzeyde)— anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bazı gruplardaki katılımcı sayısının oldukça düşük olduğu dikkate alınmalıdır (örn. "Hiç etkilemedi" grubu n = 4; "Az etkiledi" grubu n = 9); bu nedenle söz konusu bulgular ihtiyatla değerlendirilmeli ve çalışmanın sınırlılıkları arasında belirtilmelidir.

Çizelge 4.13. Katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Spor Deneyiminin Farklı Kültürlere Bakış Açısını Etkileme Düzeyi								
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p	Fark
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Hiç etkilemedi	4	91,75	8,54	93	81	100	6,713	0,082	
	Az etkiledi	9	86,33	9,79	83	74	100			
	Orta düzeyde etkiledi	45	86,56	9,16	87	61	100			
	Çok etkiledi	67	90,67	7,36	92	72	100			
Sosyal Normlara Uyum	(1) Hiç etkilemedi	4	24,00	2,00	25	21	25	12,756	**0,005**	**3<4**
	(2) Az etkiledi	9	21,22	2,49	20	18	25			
	(3) Orta düzeyde etkiledi	45	21,62	2,46	21	16	25			
	(4) Çok etkiledi	67	22,97	2,37	24	18	25			
Kurallar ve Yönetime Saygı	Hiç etkilemedi	4	23,00	2,45	23,5	20	25	3,906	0,272	
	Az etkiledi	9	20,78	2,64	20	18	25			
	Orta düzeyde etkiledi	45	21,40	2,50	21	15	25			
	Çok etkiledi	67	21,94	2,42	22	16	25			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Hiç etkilemedi	4	24,00	1,41	24,5	22	25	1,929	0,587	
	Az etkiledi	9	23,78	1,64	24	21	25			
	Orta düzeyde etkiledi	45	23,24	2,42	25	15	25			
	Çok etkiledi	67	23,93	1,72	25	19	25			
Rakibe Saygı	Hiç etkilemedi	4	20,75	3,77	21	16	25	3,290	0,349	
	Az etkiledi	9	20,56	4,64	21	13	25			
	Orta düzeyde etkiledi	45	20,29	4,43	21	5	25			
	Çok etkiledi	67	21,84	3,12	22	12	25			

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.13'te katılımcıların uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını etkileme düzeyine göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. ÇBSYÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (H = 6,713; p = 0,082). Kurallar ve Yönetime Saygı (H = 3,906; p = 0,272), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (H = 1,929; p = 0,587) ve Rakibe Saygı (H = 3,290; p = 0,349; $\varepsilon^2 < 0,03$) alt boyutlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sosyal Normlara Uyum alt boyutunda ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (H = 12,756; p = 0,005; ε^2 = 0,103). Dunn-Bonferroni post-hoc testi sonuçlarına göre uluslararası spor deneyiminin farklı kültürlere bakış açısını çok etkilediğini belirten katılımcıların Sosyal Normlara Uyum puanları, orta düzeyde etkilediğini belirten katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Grup 3 < Grup 4).

4.9. Uluslararası Organizasyonlardaki Rekabet Düzeyi Değerlendirmesi Değişkenine Göre Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Çizelge 4.14. Katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Organizasyonlardaki Rekabet Düzeyi Değerlendirmesi								
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p	Fark
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	(1) Orta	8	100,00	7,15	100	91	114	8,749	**0,013**	**2<3**
	(2) Yüksek	53	97,79	7,97	97	82	116			
	(3) Çok yüksek	64	102,25	9,25	100	82	119			
İletişimde Sorumluluk	(1) Orta	8	30,75	3,06	30	27	35	11,563	**0,003**	**2<3**
	(2) Yüksek	53	28,32	2,60	28	24	35			
	(3) Çok yüksek	64	29,78	3,17	29	22	35			
Kültürel Farklılıklara Saygı	(1) Orta	8	25,75	2,43	26	22	30	10,088	**0,006**	**2<3**
	(2) Yüksek	53	25,02	2,06	25	21	30			
	(3) Çok yüksek	64	26,27	2,73	26,5	17	30			
İletişimde Kendine Güvenme	Orta	8	18,13	3,14	18	13	23	2,869	0,238	
	Yüksek	53	19,34	2,72	19	13	25			
	Çok yüksek	64	19,86	3,18	20	12	25			
İletişimden Hoşlanma	(1) Orta	8	13,88	,99	14	12	15	10,590	**0,005**	**2<3**
	(2) Yüksek	53	13,15	1,42	13	9	15			
	(3) Çok yüksek	64	13,86	1,61	14,5	6	15			
İletişimde Dikkatli Olma	Orta	8	11,50	1,77	11,5	9	14	5,551	0,062	
	Yüksek	53	11,96	1,48	12	8	15			
	Çok yüksek	64	12,48	1,69	12,5	6	15			

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.14'te katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre KDÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. KDÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($H = 8{,}749$; $p = 0{,}013$; $\varepsilon^2 = 0{,}071$). Dunn-Bonferroni post-hoc testi sonuçlarına göre rekabet düzeyini çok yüksek olarak değerlendiren katılımcıların kültürlerarası duyarlılık puanları, rekabet düzeyini yüksek olarak değerlendiren katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Grup 2 < Grup 3). İletişimde Sorumluluk ($H = 11{,}563$; $p = 0{,}003$), Kültürel Farklılıklara Saygı ($H = 10{,}088$; $p = 0{,}006$) ve İletişimden Hoşlanma ($H = 10{,}590$; $p = 0{,}005$; İletişimde Sorumluluk $\varepsilon^2 = 0{,}093$; Kültürel Farklılıklara Saygı $\varepsilon^2 = 0{,}081$; İletişimden Hoşlanma $\varepsilon^2 = 0{,}085$) alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar saptanmış olup Dunn-Bonferroni post-hoc testi tüm bu alt boyutlarda Grup 2 < Grup 3 farkına işaret etmiştir. İletişimde Kendine Güvenme ($H = 2{,}869$; $p = 0{,}238$) ve İletişimde Dikkatli Olma ($H = 5{,}551$; $p = 0{,}062$; $\varepsilon^2 = 0{,}045$) alt boyutlarında ise anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Rekabet düzeyini "Orta" olarak değerlendiren grup için katılımcı sayısının sınırlı olduğu (n = 8) göz önünde bulundurulmalı ve bu gruba ilişkin bulgular ihtiyatla yorumlanmalıdır.

Çizelge 4.15. Katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

		Uluslararası Organizasyonlardaki Rekabet Düzeyi Değerlendirmesi								
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	Alt	Üst	H	p	Fark
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Orta	8	92,63	6,41	93	79	99	5,412	0,067	
	Yüksek	53	86,81	9,37	87	61	100			
	Çok yüksek	64	90,19	7,46	90,50	74	100			
Sosyal Normlara Uyum	Orta	8	23,63	2,07	25	20	25	5,191	0,075	
	Yüksek	53	21,96	2,58	21	16	25			
	Çok yüksek	64	22,59	2,43	23,5	18	25			
Kurallar ve Yönetime Saygı	Orta	8	22,25	1,83	23	19	24	4,952	0,084	
	Yüksek	53	21,09	2,58	21	15	25			
	Çok yüksek	64	22,13	2,37	22	16	25			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	(1) Orta	8	24,00	2,45	25	18	25	10,072	**0,006**	**2<3**
	(2) Yüksek	53	22,92	2,38	24	15	25			
	(3) Çok yüksek	64	24,25	1,30	25	20	25			
Rakibe Saygı	Orta	8	22,75	2,38	23,5	18	25	1,881	0,390	
	Yüksek	53	20,83	3,75	21	9	25			
	Çok yüksek	64	21,22	3,97	21,5	5	25			

Not. Kruskal–Wallis H testi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. * p < 0,05.

Çizelge 4.15'te katılımcıların uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyi değerlendirmesine göre ÇBSYÖ ve alt boyut puanlarının Kruskal–Wallis *H* testi ile karşılaştırılması gösterilmiştir. ÇBSYÖ toplam puanları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (H = 5,412; p = 0,067). Sosyal Normlara Uyum (H = 5,191; p = 0,075), Kurallar ve Yönetime Saygı (H = 4,952; p = 0,084) ve Rakibe Saygı (H = 1,881; p = 0,390; diğer anlamlı olmayan alt boyutlarda $\varepsilon^2 < 0,045$) alt boyutlarında da anlamlı farklılık saptanmamıştır. Sporda Sorumluluklara Bağlılık alt boyutunda ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (H = 10,072; p = 0,006; ε^2 = 0,081). Dunn-Bonferroni post-hoc testi sonuçlarına göre rekabet düzeyini çok yüksek olarak değerlendiren katılımcıların Sporda Sorumluluklara Bağlılık puanları, rekabet düzeyini yüksek olarak değerlendiren katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Grup 2 < Grup 3).

4.10. Kültürlerarası Duyarlılık ile Sportmenlik Yönelimi Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları

Çizelge 4.16. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği arasındaki ilişkilere yönelik korelasyon analizi

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	r	1										
		p											
2.	İletişimde Sorumluluk	r	,805***	1									
		p	<,001										
3.	Kültürel Farklılıklara Saygı	r	,745***	,534***	1								
		p	<,001	<,001									
4.	İletişimde Kendine Güvenme	r	,773***	,530***	,414***	1							
		p	<,001	<,001	<,001								
5.	İletişimden Hoşlanma	r	,670***	,488***	,455***	,468***	1						
		p	<,001	<,001	<,001	<,001							
6.	İletişimde Dikkatli Olma	r	,619***	,407***	,473***	,383***	,261**	1					
		p	<,001	<,001	<,001	<,001	,003						
7.	Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	r	,500***	,477***	,530***	,263**	,295***	,420***	1				
		p	<,001	<,001	<,001	,003	<,001	<,001					
8.	Sosyal Normlara Uyum	r	,479***	,459***	,494***	,253**	,276**	,355***	,813***	1			
		p	<,001	<,001	<,001	,004	,002	<,001	<,001				
9.	Kurallar ve Yönetime Saygı	r	,416***	,391***	,418***	,236**	,257**	,392***	,772***	,575***	1		
		p	<,001	<,001	<,001	,008	,004	<,001	<,001	<,001			
10.	Sporda Sorumluluklara Bağlılık	r	,462***	,350***	,470***	,244**	,463***	,304***	,654***	,467***	,509***	1	
		p	<,001	<,001	<,001	,006	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001		
11.	Rakibe Saygı	r	,349***	,367***	,381***	,174	,158	,313***	,843***	,555***	,463***	,427***	1
		p	<,001	<,001	<,001	,052	,079	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	

Not. Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. KDÖ = Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği; ÇBSYÖ = Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği. ** p < 0,01. *** p < 0,001.

Çizelge 4.16'da KDÖ, alt boyutları ile ÇBSYÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkilerin Spearman korelasyon analizi ile incelenmesi gösterilmiştir. Korelasyon katsayılarının yorumlanmasında Cohen'in (1988) sınıflandırması esas alınmış olup 0,10–0,29 aralığı düşük, 0,30–0,49 aralığı orta ve 0,50 ve üzeri yüksek düzey ilişki olarak değerlendirilmiştir. KDÖ toplam puanı ile ÇBSYÖ toplam puanı arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur (r = 0,500; p < 0,001). KDÖ toplam puanı ile Sosyal Normlara Uyum (r = 0,479; p < 0,001), Kurallar ve Yönetime Saygı (r = 0,416; p < 0,001), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (r = 0,462; p < 0,001) ve Rakibe Saygı (r = 0,349; p < 0,001) arasında pozitif yönlü düşük ve orta düzey arasında değişen anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Kültürel Farklılıklara Saygı alt boyutu ile ÇBSYÖ toplam puanı arasında en yüksek korelasyon gözlenmiştir (r = 0,530; p < 0,001). İletişimde Kendine Güvenme alt boyutu ile Rakibe Saygı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır (r = 0,174; p = 0,052). Benzer biçimde İletişimden Hoşlanma ile Rakibe Saygı arasında da anlamlı ilişki gözlenmemiştir (r = 0,158; p = 0,079).

4.11. Kültürlerarası Duyarlılığın Sportmenlik Yönelimi Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Bulguları

Çizelge 4.17. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği puanlarının çok boyutlu sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisinin basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi

	$\hat{\beta}$	SE $\hat{\beta}$	Beta	t	p değeri
(Sabit)	41,138	7,520		5,471	<,001
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	,477	,075	,498	6,378	<,001
	R	**R^2**	**F**	**p**	
	,498	,249	40,673	<,001	

Not. Bağımlı değişken: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (ÇBSYÖ). Bağımsız değişken(ler): Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) veya alt boyutları. SH = Standart Hata; β = Standartlaştırılmış Regresyon Katsayısı.

Çizelge 4.17'de KDÖ puanlarının ÇBSYÖ üzerindeki etkisinin basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi gösterilmiştir. Regresyon analizi öncesinde varsayım kontrolleri yapılmış; artıkların normalliği Shapiro-Wilk testi ile incelenmiş, saçılma diyagramları aracılığıyla doğrusal ilişki ve hata varyansının homojenliği değerlendirilmiştir. Normallik varsayımının sağlanmaması nedeniyle bulgular yorumlanırken bu sınırlılık göz önünde bulundurulmalıdır. Analiz sonuçlarına göre kurulan regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F = 40,673; p < 0,001). KDÖ puanının ÇBSYÖ puanını pozitif

yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır (β = 0,498; t = 6,378; p < 0,001). Buna göre kültürlerarası duyarlılık düzeyi arttıkça sportmenlik yönelimi puanının da arttığı görülmektedir. Modelin açıklayıcılık düzeyi incelendiğinde kültürlerarası duyarlılığın ÇBSYÖ puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %24,9'unu açıkladığı saptanmıştır (R^2 = 0,249).

Çizelge 4.18. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği alt boyutlarının çok boyutlu sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisinin çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi

	$\hat{\beta}$	SE $\hat{\beta}$	Beta	t	p değeri
(Sabit)	32,533	7,718		4,215	<,001
İletişimde Sorumluluk	,901	,279	,323	3,228	,002
Kültürel Farklılıklara Saygı	1,078	,329	,320	3,278	,001
İletişimde Kendine Güvenme	-,449	,276	-,160	-1,628	,106
İletişimden Hoşlanma	-,179	,486	-,033	-,368	,713
İletişimde Dikkatli Olma	1,110	,452	,214	2,457	,015
	R^2	**Adj. R^2**	**F**	**p**	
	,350	,323	12,830	<,001	

Bağımlı Değişken: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Çizelge 4.18'de KDÖ alt boyutlarının ÇBSYÖ üzerindeki etkisinin çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi gösterilmiştir. Çoklu bağlantı sorununun değerlendirilmesi amacıyla VIF (Variance Inflation Factor) ve tolerans değerleri incelenmiştir. Analiz sonucunda bağımsız değişkenlere ait VIF değerlerinin 1,393–1,833, tolerans değerlerinin ise 0,546–0,718 aralığında olduğu görülmüş olup değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığı saptanmıştır. Normallik varsayımının sağlanmaması nedeniyle regresyon varsayımlarının ihlal edildiği göz önünde bulundurulmalı; bu durum çalışmanın sınırlılıkları arasında ele alınmalıdır. Analiz sonuçlarına göre kurulan regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F = 12,830; p < 0,001). Bağımsız değişkenlerin ÇBSYÖ puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %35,0'ını açıkladığı görülmüştür (R^2 = 0,350; Düzeltilmiş R^2 = 0,323). Bağımsız değişkenler tek tek incelendiğinde İletişimde Sorumluluk alt boyutunun sportmenlik yönelimini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (β = 0,323; t = 3,228; p = 0,002). Benzer şekilde Kültürel Farklılıklara Saygı alt boyutunun da sportmenlik yönelimi üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisinin olduğu görülmüştür (β = 0,320; t = 3,278; p = 0,001). İletişimde Dikkatli Olma alt boyutunun da sportmenlik yönelimini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır (β = 0,214;

t = 2,457; p = 0,015). İletişimde Kendine Güvenme (β = −0,160; t = −1,628; p = 0,106) ve İletişimden Hoşlanma (β = −0,033; t = −0,368; p = 0,713) alt boyutlarının sportmenlik yönelimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisinin bulunmadığı görülmüştür.

5. TARTIŞMA

5.1. Tanımlayıcı Bulgulara İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan asker sporcuların Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) toplam puan ortalamasının yüksek bir seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, uluslararası arenalarda görev üstlenen askeri personelin farklı sosyo-kültürel arka planlara sahip bireylerle etkileşime girmede ve kültürel çeşitliliği bir zenginlik olarak kabul etmede gelişmiş bir duyuşsal farkındalığa sahip olduğunu göstermektedir. Literatürde genel öğrenci ve sporcu popülasyonlarında da kültürel okuryazarlık ve duyarlılık düzeylerinin yüksek ya da ortalamanın üzerinde seyrettiği rapor edilmektedir (Altan, 2018; Gómez Yepes ve diğerleri, 2023). Özellikle çok etnikli gruplarda spor temelli programların ve kişiselleştirilmiş antrenman ortamlarının bireylerin hoşgörü, birlik duygusu ve kültürlerarası uyum kapasitelerini organik bir biçimde beslediği bilinmektedir (Legg ve diğerleri, 2025; Puente-Maxera ve diğerleri, 2020). Asker sporcuların sahip olduğu bu yüksek duyarlılık düzeyi, sporun yalnızca fiziksel bir rekabet alanı olmadığını; farklı kültürlerden bireyler arasında köprü kuran, empatiyi besleyen ve ortak bir insani zemin oluşturan güçlü bir sosyalleşme platformu olduğunu somut biçimde ortaya koymaktadır. Bu çerçevede ölçekten elde edilen yüksek puanların, uluslararası temas ortamlarının ve askeri sosyalleşme sürecinin birlikte şekillendirdiği kolektif bir duyuşsal yetkinliği yansıttığı değerlendirilmektedir.

Çalışma grubundaki asker sporcuların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (ÇBSYÖ) toplam puan ortalamalarının oldukça yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sportmenlik düzeyi, askeri disiplinin özünde barındırdığı sorumluluk bilinci ve otoriteye saygı gibi mesleki değerlerin, spor sahasındaki adil oyun ilkeleriyle güçlü bir biçimde bütünleştiğini yansıtmaktadır. Ulusal literatürde yer alan ve spor bilimleri öğrencileri ile aktif okul sporcularını inceleyen çalışmalar da genel popülasyonun ortalamanın üzerinde sportmence yönelim sergilediğini ortaya koymaktadır (Çemç ve diğerleri, 2025; Yanık, 2019). Buna karşın Güneş (2026), Türkiye Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Komutanlığı'ndaki 259 subay, astsubay ve uzman çavuşla yürüttüğü kesitsel araştırmada, lider askeri personelin adil oyun anlayışının sivil popülasyona kıyasla belirgin biçimde düşük kaldığını ortaya koymuştur. Bu durumun temel nedeni olarak savaşçı bir zihniyetle yetiştirme, hayatta kalma refleksleri ve katı hiyerarşik disiplin değerleri gösterilmiştir; ayrıca aile sosyalizasyonunun da adil oyun tutumları üzerinde belirleyici bir etki yarattığı

saptanmıştır. Mevcut araştırmada ise sportmenlik yöneliminin Güneş (2026) tarafından elde edilen sonuçtan farklılaşarak yüksek çıkması, uluslararası organizasyonlarda ülkeyi temsil etme misyonunun sporcular üzerinde yarattığı profesyonel ve yapıcı ahlaki sorumluluktan kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak, askeri nizam ile spor ahlakının birbirini tamamlayan unsurlar olduğu ve bu iki alanın ortak paydada buluştuğu noktanın sporcunun karakterinde somutlaştığı anlaşılmaktadır. Güneş (2026)'in bulgularıyla ortaya çıkan bu farklılık, katılımcı profilinin ve temsil misyonunun sportmenlik tutumlarını şekillendirebileceğini düşündürmektedir.

5.2. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışması

Katılımcıların eğitim durumlarına göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu bulgu, kültürel duyarlılığın akademik eğitim düzeyinden bağımsız olarak gelişebildiğine ve uluslararası deneyimler ile askeri hizmet sürecinin bu gelişimde belirleyici olabileceğine işaret etmektedir. Nitekim literatürde de kültürlerarası duyarlılığın ve iletişim yeterliliğinin doğrusal bir akademik müfredat çıktısı olmaktan ziyade, farklı kültürlerin sportif pratiklerini bizzat deneyimlemek, geleneksel oyun festivallerine katılmak veya ortak bir iletişim diliyle sahada bulunmak gibi somut yaşantılarla geliştiği savunulmaktadır (Altan, 2018; Puente-Maxera ve diğerleri, 2020). Eğitim seviyesi ne olursa olsun tüm asker sporcuların benzer bir duyarlılık düzeyine sahip olması, ortak kurum kültürünün ve disiplinli bir sosyalleşme sürecinin bireysel akademik geçmişlerin yarattığı olası farkları ortadan kaldırdığını işaret etmektedir. Nitekim Güneş (2026) de aile sosyalizasyonunun askeri bireylerin adil oyun tutumları üzerinde belirleyici bir etki oluşturduğunu saptamıştır. Bu bağlamda, insan ilişkilerindeki empati odaklı olgunluğun diplomalarla sınırlı bir birikim olmadığı, kurum kimliğinin ve sahadaki tecrübelerin kazandırdığı evrensel bir vizyon olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla eğitim değişkeninin duyarlılık üzerinde farklılaştırıcı bir etkiye yol açmaması, araştırmanın örneklem özelliğini de yansıtmaktadır: Uluslararası arenada ortak bir misyonu paylaşan bireylerin, bireysel eğitim geçmişlerinden bağımsız olarak benzer bir kültürel uyum kapasitesi geliştirdiği görülmektedir.

Sporcuların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık sergilemediği belirlenmiştir. Bu sonuç, ahlaki karar alma süreçlerinin, hakem kararlarına sorgusuz saygının ve rakibi onurlandırma eğiliminin yapılandırılmış yükseköğretim derecelerinden bağımsız, sporun ve askeri disiplinin evrensel

felsefesiyle şekillenen bir olgu olduğunu kanıtlamaktadır. Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde yürütülen araştırmalarda da benzer şekilde öğrenim görülen bölüm veya sınıf seviyesi gibi eğitim odaklı değişkenlerin sportmenlik tutumları üzerinde belirleyici bir fark yaratmadığı belgelenmiştir (Yanık, 2019; Yılmaz, 2023). Hideg (2021) bu görüşü destekler nitelikte, sportmenliğin salt kurallara uyumdan ibaret olmadığını, aksine spor eğitiminin kazandırdığı ilave bir değer olduğunu vurgulamaktadır. Sportmenlik, bireyin okul sıralarında edindiği teorik bilgilerden ziyade antrenör-veli iletişimi, atletik karakter yapısı ve sahada karşılaşılan etik ikilemlere verilen anlık tepkilerle pekişen dinamik bir gelişimsel beceridir (Bolter ve Kipp, 2018; Yazıcı ve Bostancı, 2025). Eğitim düzeylerinin sportmenlik puanları üzerinde homojen bir dağılım göstermesi, adil oyun bilincinin akademik düzeyden bağımsız biçimde tüm katılımcılarda kararlı bir şekilde var olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, sportmenliğin gelişiminde örgün eğitimin sınırlı bir açıklayıcı güce sahip olduğunu ve antrenman ortamı, spor kültürü ile mesleki sosyalleşme gibi süreçlerin daha belirleyici değişkenler olduğunu düşündürmektedir.

5.3. Yabancı Dil Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulguların Tartışması

Katılımcıların yabancı dil düzeylerine göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği toplam puanlarında anlamlı bir farklılık saptanmazken, “İletişimde Kendine Güvenme” alt boyutunda ileri düzeyde dil bilen sporcuların puanlarının başlangıç düzeyindekilere kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum, yabancı dil yetkinliğinin bireyin genel kültürel hoşgörüsünü sıfırdan inşa etmese de uluslararası arenalarda yabancılarla doğrudan etkileşime girerken hissettiği psikolojik rahatlığı ve iletişim özgüvenini belirgin şekilde artırdığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, spor ortamlarında ortak bir dilin iletişim aracı olarak kullanılmasının kültürlerarası etkileşimi kolaylaştırabileceği ileri sürülmektedir (Altan, 2018). Dil bariyerini aşan sporcular, uluslararası turnuvalarda diyalog kurarken daha az belirsizlik yaşamakta ve temsil görevlerini daha proaktif bir tutumla yerine getirmektedirler. Genel duyarlılık üzerinde kapsamlı bir farklılaşma gözlemlenmemesi ancak belirli bir alt boyutta anlamlı farkın ortaya çıkması, yabancı dil yeterliliğinin kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisinin boyuta özgü ve sınırlı bir nitelik taşıdığına işaret etmektedir. Bu bulgu, ileride yürütülecek araştırmaların dil düzeyi ile iletişim özgüveni arasındaki ilişkiyi daha ayrıntılı incelemesine zemin hazırlamaktadır.

Asker sporcuların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi toplam ve tüm alt boyut puanlarının yabancı dil düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç, oyunun kurallarına mutlak bağlılık, mağlubiyeti olgunlukla kabullenme ve rakibin onurunu gözetme gibi temel etik davranışların herhangi bir dilsel yetkinlik sınırına tabi olmaksızın sergilenen sağlam ahlaki kodlar olduğunu göstermektedir. Sportmenliğin, sadece kurallara mekanik bir itaat değil, dürüstlük, nezaket ve empati gibi derin kişilik özellikleriyle harmanlanan soyut bir değerler bütününü yaşatmak anlamına geldiği kuramsal modellerde sıklıkla ifade edilmektedir (Aktaş ve Sezen Balçıkanlı, 2023; Vallerand ve diğerleri, 1996). Sahadaki adil oyun ruhu, kelimelerin ve lisanların ötesinde, jestler, ritüeller ve centilmence eylemler aracılığıyla aktarılan sözsüz ve evrensel bir iletişim dili olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda Güneş (2026) da aynı sonuca farklı bir perspektiften ulaşmış, dil ve iletişimsel kanalların değil, kurumsal kültür ve hiyerarşik değerlerin askeri personelin sportmenlik tutumlarındaki en belirleyici etken olduğunu ampirik olarak göstermiştir. Dil düzeyinin ahlaki duruş üzerinde bir farklılık yaratmaması, askeri personelin sahadaki dürüst oyun algısının sarsılmaz ve evrensel bir nitelik taşıdığını kanıtlamaktadır. Sportmenliğin dilsel sınırları aşan bu yapısı, söz konusu değerin ölçülmesinde ve geliştirilmesinde dil temelli müdahalelerin belirleyici bir faktör olmadığını göstermekte, dolayısıyla sportmenlik eğitim programlarının tasarımında odağın dil yeterliliğinden ziyade değerler eğitimi ve spor kültürü aktarımına yönlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

5.4. Uluslararası Spor Deneyimi Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışması

Uluslararası spor organizasyonlarındaki rekabet düzeyini “çok yüksek” olarak değerlendiren asker sporcuların, kültürel duyarlılık toplam puanları ile “İletişimde Sorumluluk”, “Kültürel Farklılıklara Saygı” ve “İletişimden Hoşlanma” alt boyut puanlarının rekabeti “yüksek” algılayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üst düzey rekabetçi ortamların yarattığı yoğun psikolojik atmosfer ve küresel temas sıklığı, sporcuların kriz anlarında içlerine kapanmak yerine farklı kültürel kodlara sahip rakipleriyle daha derin bir empati ilişkisi kurmasını destekliyor olabilir. Literatürde profesyonel spor takımlarında yürütülen araştırmalar da üst düzey şampiyonalarda mücadele etmenin ve rekabet etmenin sporcuların kültürlerarası yetkinliğini, duyarlılığını ve örgütsel vatandaşlık algısını anlamlı ölçüde pekiştirdiğini ortaya koymaktadır (Khukhlaev ve diğerleri, 2020; Legg ve diğerleri, 2025). Yüksek düzeydeki sportif mücadele, sporcuları yargısız bir takdir ve uyum

mekanizması geliştirmeye sevk ederek zorlukları bir etkileşim fırsatı olarak görmelerini sağlamaktadır. Bu doğrultuda, elit düzeydeki uluslararası askeri şampiyonaların, sporcuların iletişim becerilerini ve esneklik kapasitelerini en üst seviyeye çıkaran dönüştürücü bir pedagojik platform olduğu görülmektedir. Nitekim Pekel ve diğerleri (2023), Türkiye ve Kazakistan spor bilimleri öğrencileri üzerinde yürüttükleri karşılaştırmalı araştırmada, uluslararası temas geçmişine sahip bireylerin adil oyun algılarının belirgin biçimde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Uluslararası spor tecrübesinin farklı kültürlere bakış açısını "çok etkilediğini" belirten katılımcıların "Sosyal Normlara Uyum" puanları ile rekabet seviyesini "çok yüksek" algılayanların "Sporda Sorumluluklara Bağlılık" puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, uluslararası arenalarda kurumu ve ülkeyi temsil etme misyonunun, sporcularda yüksek düzeyde otokontrol, sorumluluk duygusu ve etik ilkelere sarsılmaz bir bağlılık geliştirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Çağdaş literatürde de takım aidiyetinin, içsel motivasyon yönelimlerinin ve psikolojik topluluk duygusunun sporcuların olumlu sportmenlik davranışlarını en üst düzeye çıkarırken, anti-sosyal ve kural dışı eğilimleri güçlü bir şekilde baskıladığı yapısal modellerle kanıtlanmıştır (Legg ve diğerleri, 2025). Ayrıca, uluslararası askeri temas tecrübesinin ve spor deneyiminin ergenlikten itibaren ahlaki muhakemeyi, rakibe saygıyı ve saldırganlık yönetimini olumlu yönde şekillendirdiği bilinmektedir (Esenkaya ve diğerleri, 2022; Yanık, 2019). Turnuva zorluğu arttıkça sporcuların etik kurallara daha sıkı sarılması, rekabet baskısının sportmenliği zayıflatmadığını aksine pekiştirdiğini ortaya koymakta, bu durum motivasyon araştırmalarının öngördüğü yüksek çıta-yüksek taahhüt ilişkisiyle örtüşmektedir. Bu noktada Güneş (2026) etik temelli eğitim programlarının askeri personelde fiziksel hazırlık ile ahlaki gelişimi dengeleyebileceğini önermiş, uluslararası organizasyonlara katılımın bu dengeyi pekiştiren kritik bir bağlam sunduğunu vurgulamıştır.

5.5. Korelasyon Analizine İlişkin Bulguların Tartışması

Korelasyon analizi sonuçlarına göre, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) toplam puanı ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (ÇBSYÖ) toplam puanı arasında pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişki, bireyin kültürel farklılıkları anlama ve hoşgörüyle karşılama kapasitesi geliştikçe, spor sahasında sergilediği ahlaki muhakeme ve dürüst oyun eğiliminin de eş zamanlı olarak yükseldiğini ampirik olarak

doğrulamaktadır. Literatürde, beden eğitimi ve spor alanında eğitim gören bireylerin kültürel okuryazarlık düzeyleri ile sportmenlik yönelimleri arasında yüksek derecede anlamlı bağlar bulunduğu ve gelişmiş farkındalığın performansı doğrudan beslediği belirtilmektedir (Hideg, 2023). Farklılıklara açık olan geniş görüşlü bir bakış açısı, oyunun kaotik anlarında rakibi bir tehdit olarak görmek yerine, adil bir mücadelenin saygıdeğer bir paydaşı olarak konumlandırmaktadır. Duyarlılık ile etik yönelim arasındaki bu güçlü bağ, sporcularımızın iç dünyalarındaki geniş vizyonun sahadaki prososyal davranışları doğrudan beslediğini ortaya koymaktadır. Teorik açıdan değerlendirildiğinde bu ilişki, kültürlerarası duyarlılığın ahlaki karar alma süreçleri için bir ön koşul niteliği taşıyabileceğine işaret etmekte ve iki yapı arasındaki ilişkisel mekanizmanın ileride deneysel tasarımlarla daha ayrıntılı incelenmesi gerektiğini düşündürmektedir.

ÇBSYÖ'nün alt boyutları olan Sosyal Normlara Uyum, Kurallar ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve Rakibe Saygı boyutlarının tamamı ile kültürlerarası duyarlılık arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar saptanmıştır. Özellikle "Kültürel Farklılıklara Saygı" alt boyutunun sportmenlik toplam puanıyla sergilediği yüksek korelasyon, başkalarının haklarını gözetme yetisinin adalet duygusuyla ne denli iç içe geçtiğini göstermektedir. Benzer şekilde uluslararası yazında, sportmenliğin sosyal konvansiyonlara saygı ile kurallara mutlak bağlılık boyutlarının bireylerin empatik ilgi, açık fikirlilik ve diyalog kurma kapasiteleriyle doğrudan paralel seyrettiği açıkça ortaya konmuştur (Hideg, 2023). Sahada kurallara itaat eden, geleneksel el sıkışma ritüellerini uygulayan ve kasti faullerden kaçınan sporcular, toplumsal yaşamda da empati düzeyi yüksek, ayrımcılıktan uzak duran bütünleştirici bireyler haline gelmektedir (Akbulut, 2020; Popescu, 2023). Bu karşılıklı etkileşim örüntüsü, askeri personelin sahada sergilediği ilkeli duruşun, onları her türlü etkileşimde yapıcı bir rol model haline getirdiğini kanıtlamaktadır. Alt boyut düzeyindeki bu örüntü, özellikle "Kültürel Farklılıklara Saygı" boyutunun sportmenlik toplam puanıyla en yüksek korelasyonu sergilemesinin tesadüfi olmadığını ortaya koymaktadır: Başkasının kültürel kimliğine duyulan saygı ile sporun etik temeline duyulan saygı, bireyin daha kapsamlı bir ahlaki yöneliminin birbirini destekleyen iki boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu, aynı zamanda Güneş (2026) tarafından saptanan ve askeri personelde sportmenliğin hiyerarşik değerler yerine aktif spor katılımıyla şekillendiği yönündeki kritik tartışmayla da doğrudan örtüşmektedir.

5.6. Regresyon Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışması

Basit doğrusal regresyon analizi bulgularına göre, kültürlerarası duyarlılık düzeyinin çok boyutlu sportmenlik yönelimini pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir şekilde yordadığı ve sportmenlikteki toplam varyansın yaklaşık %24,9'unu açıkladığı saptanmıştır. Bu bulgu, kültürlerarası duyarlılığın sporcularımız için sadece pasif bir duyuşsal durum olmadığını, aksine sahada sergilenen etik kararların ve adil oyun eylemlerinin en temel yordayıcılarından biri olduğunu bilimsel olarak kanıtlamaktadır. İlgili araştırmalar incelendiğinde, ergen atletlerde ve profesyonel takımlarda yaşanan yüksek kaygı, tükenmişlik ve stresin sportmenlik dışı davranışları tetiklediği; buna karşın kültürlerarası zeka, hoşgörü ve farkındalık modellerinin etik iklimi yeniden inşa ederek işbirliğini güçlendirdiği belgelenmiştir (Esenkaya ve diğerleri, 2022; Legg ve diğerleri, 2025). Kültürel değerleri kabul etme eşiği yüksek olan sporcular, müsabaka anında haksız avantaj elde etme gibi eğilimlerden uzak durarak adil rekabete odaklanmaktadır. Akbulut (2020) da Türkiye'deki sporcu öğrencilerde empatik eğilim ile ahlaki karar alma arasındaki güçlü bağı belgeleyerek kültürlerarası duyarlılığın etik davranışlar üzerindeki bu biçimlendirici etkisini ulusal düzeyde de kanıtlamıştır. Öte yandan açıklanan varyansın yaklaşık %75'inin modelin dışında kaldığı göz önüne alındığında, sportmenlik yönelimini şekillendiren kişilik özellikleri, motivasyon yapısı ve antrenör davranışları gibi başka değişkenlerin de araştırma gündemine taşınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutlarının sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisini inceleyen çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve varyansın %35'ini açıkladığı bulunmuştur. Bağımsız değişkenler detaylı olarak irdelendiğinde, "İletişimde Sorumluluk", "Kültürel Farklılıklara Saygı" ve "İletişimde Dikkatli Olma" alt boyutlarının sportmenlik yönelimini pozitif ve anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Bu veri, etkileşim süreçlerinde eylemlerinin sorumluluğunu üstlenen, önyargısızca rakibine saygı duyan ve iletişim anında özenli davranan sporcuların, sahada centilmence duruşu en kararlı şekilde sürdüren bireyler olduğunu doğrulamaktadır. Literatürdeki ampirik çalışmalar da güçlü atletik karakter özelliklerine, öz-denetim mekanizmalarına ve duygu düzenleme kapasitesine sahip sporcuların, yüksek saldırganlık veya kazanma baskısı altında bile sportmen davranış biçimlerini koruyabildiklerini net bir biçimde göstermektedir (De Palo ve diğerleri, 2019; Yazıcı ve Bostancı, 2025). İletişimde sorumluluk ve saygı alt boyutlarının sarsılmaz birer yordayıcı olarak öne çıkması, ahlaki

olgunluğun bireyin çevresiyle kurduğu nitelikli iletişim pratiklerinden beslendiğini kanıtlamaktadır. Basit regresyonda açıklanan varyansın (%24,9) çoklu regresyon modelinde %35'e yükselmesi ise kültürlerarası duyarlılığın genel bütünü olarak değil, belirli alt boyutlarının özgün katkılarıyla sportmenliği etkilediğini ortaya koymakta ve gelecek araştırmalarda boyuta özgü müdahale programlarının tasarlanmasının verimli bir yol olabileceğini göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı, uluslararası askeri spor organizasyonlarında ülkemizi temsil eden sporcuların sportmenlik yönelimleri ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ampirik olarak ortaya koymaktır. Araştırmada kültürlerarası duyarlılık, bireyin farklı kültürel kodları anlama ve takdir etme kapasitesi olarak ele alınırken sportmenlik, sosyal normlara uyum ve rakibe saygıyı içeren çok boyutlu bir etik farkındalık süreci olarak tanımlanmıştır. Araştırma süreci boyunca elde edilen tüm bulgular, bu iki kavram arasında güçlü ve anlamlı bir ilişkinin var olduğuna işaret etmekte, Türk asker sporcuların kültürel farkındalığı ve duyarlılığı arttıkça, spor sahasındaki ahlaki kararlılığının ve sportmence duruşunun da eş zamanlı olarak yükseldiğini kanıtlamaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular bütünsel olarak değerlendirildiğinde, uluslararası askeri spor deneyiminin yalnızca fiziksel bir performans sergileme platformu olmadığı, aynı zamanda bireyin kültürel ufkunu genişleten, empati kapasitesini besleyen ve etik yönelimlerini pekiştiren dönüştürücü bir yaşam deneyimi olduğu açıkça görülmektedir. Bu çerçevede Türk asker sporcu, bulunduğu her uluslararası arenada yalnızca fiziki gücüyle değil, sergilediği saygın duruşu ve barış elçiliği rolüyle de dikkat çekmektedir. Disiplin ve savaşçı ruhu evrensel ahlaki değerlerle harmanlayan bu sentez, “spor yoluyla dostluk” ilkesini en üst düzeyde temsil etmektedir. Araştırmanın en belirgin sınırlılığı, nicel verilerin 125 katılımcıyla sınırlı kalması ve kesitsel bir desene dayanmasıdır. Bununla birlikte bulgular, spor bilimleri ve askeri diplomasi literatüründe doldurulması gereken kavramsal bir boşluğu önemli ölçüde kapatmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 2016-2026 yılları arasında uluslararası askeri organizasyonlara katılmış 125 Türk asker sporcu oluşturmaktadır. Katılımcıların %91,2’si erkek, %8,8’i kadındır ve yaş ortalaması 28,96 olarak hesaplanmıştır. Eğitim düzeyine bakıldığında, katılımcıların %65,6’sının lisans mezunu olduğu, bunu sırasıyla lisansüstü (%13,6), lise (%10,4) ve ön lisans (%10,4) düzeylerinin izlediği görülmüştür. Aktif spor yapma süresi ortalaması 11,97 yıl olup bu süre 3 ile 32 yıl arasında değişmektedir. Uluslararası organizasyonlara katılım incelendiğinde katılımcıların %50,4’ünün bir kez, %29,6’sının iki-üç kez ve %20,0’sinin dört kez ve üzerinde katılım sağladığı saptanmıştır. Yapılan normallik

analizlerinde verilerin normal dağılım sergilemediği belirlenmiş ve bu nedenle tüm karşılaştırmalar parametrik olmayan testler aracılığıyla yürütülmüştür.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği toplam puan ortalaması yüksek bir düzeyde seyretmektedir. Bu bulgu, uluslararası arenalarda görev üstlenen asker sporcuların farklı sosyo-kültürel arka planlara sahip bireylerle etkileşime girmede ve kültürel çeşitliliği bir zenginlik olarak benimsemede gelişmiş bir duyuşsal farkındalığa sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği toplam puan ortalaması da oldukça yüksek düzeyde bulunmuştur. Askeri disiplinin özünde barındırdığı sorumluluk bilinci ve otoriteye saygı gibi mesleki değerlerin, spor sahasındaki adil oyun ilkeleriyle güçlü bir biçimde bütünleştiği görülmektedir. Bu iki yüksek ortalama, araştırmanın örneklem grubunu oluşturan asker sporcuların hem kültürel açıdan duyarlı hem de ahlaki açıdan güçlü bir sporcu profiline sahip olduğunu göstermektedir.

Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda hem kültürlerarası duyarlılık hem de sportmenlik yönelimi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, söz konusu yetkinliklerin yapılandırılmış akademik derecelerle değil, sahada yaşanan pratik deneyimler ve askeri sosyalleşme süreci aracılığıyla kazanıldığını düşündürmektedir. Ortak kurum kültürü ve disiplinli bir sosyalleşme süreci, bireysel akademik geçmişlerin yaratabileceği olası farkları ortadan kaldırmakta, eğitim düzeyinden bağımsız olarak tüm sporcuların benzer bir kültürel uyum ve sportmenlik kapasitesi geliştirdiği anlaşılmaktadır.

Yabancı dil düzeyi değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık toplam puanlarında anlamlı bir farklılık saptanmazken, iletişimde kendine güvenme alt boyutunda ileri düzeyde yabancı dil bilen sporcuların (C1-C2) puanlarının başlangıç düzeyindeki sporculara (A1-A2) kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, yabancı dil yetkinliğinin genel kültürel hoşgörüyü sıfırdan inşa etmediğini, ancak uluslararası etkileşim ortamlarında bireyin psikolojik özgüvenini ve iletişimsel etkinliğini güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır. Sportmenlik yönelimi puanları ise yabancı dil düzeyinden bağımsız bir seyir izlemiştir. Adil oyun ilkelerinin dilsel sınırları aşan evrensel bir nitelik taşıdığı teyit edilmiştir.

Uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyini çok yüksek olarak değerlendiren sporcuların kültürlerarası duyarlılık toplam puanları ile iletişimde sorumluluk, kültürel

farklılıklara saygı ve iletişimden hoşlanma alt boyut puanlarının, rekabeti yüksek algılayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %51,2'si rekabet düzeyini çok yüksek olarak değerlendirmiş olup bu grubun yüksek kültürel duyarlılık puanları, elit düzeydeki uluslararası askeri müsabakaların sporcuların kültürlerarası yetkinliklerini ve iletişim esnekliklerini üst sınıra taşıyan dönüştürücü bir pedagojik platform işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Öte yandan uluslararası spor tecrübesinin farklı kültürlere bakış açısını çok etkilediğini belirten katılımcıların (%53,6) sosyal normlara uyum puanlarının ve rekabeti çok yüksek algılayanların sporda sorumluluklara bağlılık puanlarının anlamlı düzeyde yüksek çıkması, uluslararası arenada ülkeyi temsil etme misyonunun sporcular üzerinde derin bir etik sorumluluk duygusu oluşturduğunu doğrulamaktadır.

Spearman korelasyon analizi sonucunda kültürlerarası duyarlılık ile sportmenlik yönelimi arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = 0,500$; $p < 0,001$). Bu ilişki, bireyin kültürel farklılıkları anlama ve hoşgörüyle karşılama kapasitesi geliştikçe, spor sahasında sergilediği ahlaki muhakeme ve dürüst oyun eğiliminin de eş zamanlı olarak yükseldiğini ampirik biçimde doğrulamaktadır. Kültürlerarası duyarlılığın tüm alt boyutları ile sportmenlik yöneliminin tüm alt boyutları arasında da pozitif yönlü anlamlı korelasyonlar elde edilmiş, kültürel farklılıklara saygı alt boyutunun sportmenlik toplam puanıyla en yüksek ilişkiyi sergilediği görülmüştür ($r = 0,530$; $p < 0,001$). Bu örüntü, başkasının kültürel kimliğine duyulan saygı ile sporun etik temeline duyulan saygının, bireyin daha kapsamlı ahlaki yöneliminin birbirini besleyen iki boyutu olarak işlev gördüğünü açıkça ortaya koymaktadır.

Basit doğrusal regresyon analizi bulgularına göre kültürlerarası duyarlılık düzeyi, sportmenlik yönelimini pozitif yönde ve anlamlı biçimde yordamakta, sportmenlik yönelimindeki toplam varyansın %24,9'unu açıklamaktadır ($R^2 = 0,249$). Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği alt boyutlarının sportmenlik yönelimi üzerindeki etkisini inceleyen çoklu regresyon modeli ise açıklanan varyansı %35,0'e yükseltmiş ($R^2 = 0,350$; Düzeltilmiş $R^2 = 0,323$) ve iletişimde sorumluluk ($\beta = 0,323$), kültürel farklılıklara saygı ($\beta = 0,320$) ve iletişimde dikkatli olma ($\beta = 0,214$) alt boyutlarının sportmenlik yöneliminin anlamlı ve bağımsız yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur. Açıklanan varyansın basit regresyona kıyasla artış göstermesi, kültürlerarası duyarlılığın sportmenlik üzerindeki etkisinin genel bir bütün olarak değil, belirli alt boyutlarının özgün katkıları aracılığıyla ortaya çıktığını

göstermekte ve bu alana yönelik boyuta özgü müdahale programlarının geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Araştırmanın ortaya koyduğu güçlü ilişkiler ışığında, askeri eğitim programlarına kültürlerarası iletişim ve kültürel zekâ modüllerinin sistematik biçimde entegre edilmesi önerilmektedir. Kültürel farkındalığın yükselmesinin sportmenlik davranışlarını doğrudan beslediği düşünüldüğünde, askeri sporcuların görev öncesi hazırlık süreçlerinde farklı kültürlerin değer sistemleri, iletişim kalıpları ve sosyal normları hakkında yapılandırılmış eğitimler alması hem temsil kalitesini hem de saha içi etik iklimi güçlendirecektir. Bu modüller yalnızca bilişsel içerik aktarımına değil, empati geliştirme, perspektif alma ve kültürel öz-farkındalık egzersizlerine de ağırlık vermelidir.

İletişimde kendine güvenme alt boyutunda ileri düzey dil bilenlerin lehine gözlemlenen anlamlı fark dikkate alındığında, yabancı dil eğitimine stratejik yatırım yapılması büyük önem taşımaktadır. Sporcuların yalnızca müsabaka anında değil, sporcu köyleri ve resmî törenler gibi sosyal etkileşim ortamlarında da etkin birer kültür elçisi olarak var olmaları için uluslararası organizasyonlara katılması planlanan sporcular için yoğunlaştırılmış dil destek programları hayata geçirilmelidir. Bu yatırım, kültürlerarası duyarlılığın en işlevsel boyutlarından biri olan iletişim özgüvenini doğrudan besleyeceği için kısa vadede somut ve ölçülebilir getiriler sağlayacaktır.

Uluslararası askeri oyunlarda kurulan sporcu köylerinin, farklı uluslardan askerlerin empati geliştirebildiği ve kültürlerarası köprüler kurabildiği pedagojik etkileşim merkezleri olarak planlanması önerilmektedir. Yapılandırılmamış bir bekleme alanı olarak değil, kültürel paylaşım etkinliklerinin, ortak yemeklerin ve geleneksel oyun gösterilerinin organize edildiği dinamik sosyal alanlar olarak tasarlanacak sporcu köyleri, kültürlerarası duyarlılığın doğal bir süreçte gelişimine önemli katkılar sunacaktır. Araştırma bulgularının da ortaya koyduğu üzere, bu tür ortamlardaki yoğun ve anlamlı etkileşimler sporcuların saha içi etik iklimini ve sosyal normlara uyum düzeylerini olumlu biçimde etkilemektedir.

6.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler

Mevcut çalışmanın bulgularını doğrulamak ve derinleştirmek amacıyla sivil elit sporcular ile asker sporcuları karşılaştıran boylamsal araştırmalar yürütülmesi önerilmektedir. Kesitsel bir desenle sınırlı kalan bu araştırma, nedensellik ilişkisi kurmaya olanak tanımamaktadır. Oysa boylamsal tasarımlar, kültürlerarası duyarlılık ile sportmenlik yönelimi arasındaki ilişkinin zamanla nasıl evrildiğini ve uluslararası deneyim birikiminin bu ilişkiyi nasıl dönüştürdüğünü ortaya koyma imkânı sunacaktır. Farklı ülkelerin asker sporcularının dahil edildiği uluslararası karşılaştırmalı çalışmalar da kültürel bağlamın söz konusu ilişki üzerindeki aracı etkisinin anlaşılmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Nicel verilerin ortaya koyduğu örüntülerin ardındaki anlam dünyasını keşfetmek amacıyla nitel yöntemlerin sürece dahil edilmesi büyük değer taşımaktadır. Derinlemesine mülakatlar, odak grup görüşmeleri ve katılımlı gözlem teknikleri aracılığıyla Türk asker sporcuların kültürel farklılıkları nasıl anlamlandırdıkları, uluslararası etkileşim deneyimlerini nasıl yorumladıkları ve bu deneyimlerin saha içi ahlaki kararlarını nasıl biçimlendirdiği çok daha zengin ve katmanlı bir biçimde ortaya konabilecektir. Karma yöntem desenleri, nicel bulgular ile nitel içgörülerin bir arada değerlendirilmesine olanak tanıyarak alandaki kavramsal anlayışı önemli ölçüde güçlendirecektir.

Gelecekte yürütülecek araştırmalarda sportmenlik yönelimini besleyen duygusal zekâ, kültürel okuryazarlık ve topluluk aidiyeti gibi değişkenlerin modellere eklenmesi önerilmektedir. Bu araştırmada çoklu regresyon modelinin dışında kalan %65,0'lik varyans, kişilik özellikleri, motivasyonel yapı ve antrenör davranışları gibi faktörlerin de araştırma gündemine taşınmasını zorunlu kılmaktadır. Çok değişkenli ve disiplinler arası bir yaklaşımla kurgulanacak gelecek araştırmalar, sportmenlik yöneliminin ve kültürlerarası duyarlılığın karmaşık yapısını daha bütünlüklü biçimde aydınlatacak, spor bilimleri alanına ve kültürlerarası iletişim yazınına özgün ve uygulanabilir katkılar sunacaktır.

KAYNAKLAR

Abad Robles, M. T., Navarro Domínguez, B., Cerrada Nogales, J. A., and Giménez Fuentes-Guerra, F. J. (2021). The development of respect in young athletes: A systematic review and meta-analysis. *Plos One,* 16(6), e0252643. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252643

Abad, D. (2010). Sportsmanship. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4(1), 27-41. https://doi.org/10.1080/17511320903365227

Akbulut, A. K. (2020). Empathy trend of student-athletes in Turkey: Ardahan example. *Educational Research and Reviews*, 15(6), 298-304. https://doi.org/10.5897/err2019.3898

Aktaş, İ., and Sezen Balçıkanlı, G. (2023). I can, but I don't! Coaches' sportsmanship dilemma. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 6(3), 981-994. https://doi.org/10.38021/asbid.1322568

Akyüz, O., and Bilen, S. (2024). The sportsmanship orientation of Generation Z. *International Journal of Sport Culture and Science*, 12(2), 201-211. https://izlik.org/JA97EL54JH

Altan, M. Z. (2018). Intercultural sensitivity: A study of pre-service English language teachers. *Journal of Intercultural Communication*, 18(1), 1-18. https://doi.org/10.36923/jicc.v18i1.750

Ang, A. U.-J., Chang, J. Y., and Loo, B. F. W. (2025). Keeping friends close and enemies closer: Praxis in international security order and the Singapore armed forces. *Contemporary Security Policy*, 46(4), 751-780. https://doi.org/10.1080/13523260.2025.2532333

Baker, W. (2022). From intercultural to transcultural communication. *Language and Intercultural Communication*, 22(3), 280-293. https://doi.org/10.1080/14708477.2021.2001477

Başpınar, A. (2022). Revisiting institutional/occupational model in Turkish military. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi / İstanbul University Journal of Sociology*, 42(1), 261-272. https://doi.org/10.26650/sj.2022.42.1.0104

Bayle, E., and Clausen, J. (2025). A conceptual model to understand and assess international sport federations' organizational performance. *Journal of Global Sport Management*, 10(4), 487-513. https://doi.org/10.1080/24704067.2024.2327067

Bennett, M. J. (1986). A developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International Journal of Intercultural Relations*, 10(2), 179-196. https://doi.org/10.1016/0147-1767(86)90005-2

Bennett, M. J. (1993). Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. In R. M. Paige (Ed.), *Education for the intercultural experience* (2nd Ed., pp. 21-71). Yarmouth: Intercultural Press.

Bennett, M. J. (2017). Developmental model of intercultural sensitivity. *The International Encyclopedia of Intercultural Communication*, 1(10), 1-8. https://doi.org/10.1002/9781118783665.ieicc0182

Bolter, N. D., and Kipp, L. E. (2018). Sportspersonship coaching behaviours, relatedness need satisfaction, and early adolescent athletes' prosocial and antisocial behaviour. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16(1), 20-35. https://doi.org/10.1080/1612197x.2016.1142461

Borodai, E. (2020). Military-applied sports as effective means of development of motility of movements and formation of applied skills of high school students in the process of presubscription training. *Pedagogical Sciences*, (75-76), 44-49.

Buelt, F., and Chuang, H.-H. (2025). The interconnectedness of culture, language, and intercultural communication: A critical review. *Global Journal of Social Sciences Studies*, 11(1), 53-68. https://doi.org/10.55284/gjss.v11i1.1444

Buğdaycı, S., and Abakay, U. (2018). Examining the physical education lesson sportsmanship behaviors of secondary school students: Konya province example. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 7(4), 34-44. https://doi.org/10.22282/ojrs.2018.41

Bulduk, S., Tosun, H., ve Ardıç, E. (2011). Kültürlerarası duyarlılık ölçeği Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliği. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(2), 25-34.

Burgueño, R., and Medina-Casaubón, J. (2020). Sport education and sportsmanship orientations: An intervention in high school students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 837. https://doi.org/10.3390/ijerph17030837

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2025). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (37. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Cartlidge, J. (2022). Gamesmanship in professional darts: A response to Leota, Turp and Howe. *Sport, Ethics and Philosophy*, 16(4), 489-502. https://doi.org/10.1080/17511321.2021.1992492

Castle, C. L., Heinze, N., and Gomes, R. S. M. (2024). The experiences of attending an international veteran sporting competition and preparatory camp for Team Ukraine during the Russo-Ukrainian conflict. *Frontiers in Sports and Active Living*, 6, 1395672. https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1395672

Ceglie, F. (2019). Dispositional factors and sportsmanship in Italian athletes. *Sport Mont*, 17(3), 109-112. https://doi.org/10.26773/smj.191016

Chen, G. M. (1997, 10 July). *A review of the concept of intercultural sensitivity*. Paper presented at the Biennial Convention of the Pacific and Asian Communication Association, Honolulu. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED408634.pdf

Chen, G. M., and Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Human Communication*, 3(1), 1-15.

Cin, M., Savran, N., and Çabuk, R. (2021). Examination of physical competence tests of member countries of the International Association of Gendarmeries and Police Forces with Military Status and a model proposal for Turkey. *Anatolia Sport Research*, 2(1), 8-15. http://dx.doi.org/10.29228/anatoliasr.7

Clarke, F., Jones, A., and Smith, L. (2021). Building peace through sports projects: A scoping review. *Sustainability*, 13(4), 2129. https://doi.org/10.3390/su13042129

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd Ed.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

Costa, R., and Moriconi, M. (2024). Current political uses of sport revised: Beyond public diplomacy and sportswashing. *Frontiers in Sports and Active Living*, 6, 1316732. https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1316732

Çemç, M. S., Susuz, Y. E., Madak, E., Şahin, R., Karakaş, İ., and Çolakoğlu, F. F. (2025). An investigation into the mindful awareness and sportsmanship orientations of students competing in university sports teams. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 225-238.

Çemç, M. S., Yıldırım, A., ve Kaya, B. (2023). Yaşamak için savaşmak: Türk kültüründe boksun tarihsel gelişimi. *Sportive*, 6(2), 101-110.

Çetinkaya, T. (2024). Examining the relationship between sportsmanship understanding and self-efficacy levels in athletes. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 8(1), 23-33. https://doi.org/10.46463/ijrss.1489072

De Palo, V., Monacis, L., Carlucci, L., Tanucci, G., and Sinatra, M. (2019). Self-control and aggressiveness as mediating factors between motivational orientations and sportspersonship. *Journal of Human Sport and Exercise*, 14(3), 656-667. https://doi.org/10.14198/jhse.2019.143.15

Deniz, Ü. (2021). *Öğretmenlerin Mesleki Kabul Alanlarının Öncülleri ve Sonuçları: Kültürlerarası Bir Karşılaştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dereceli, Ç. (2019). An examination of multidimensional sportspersonship orientation levels of professional athletes. *European Journal of Education Studies*, 6(6), 164-174.

Duncan, S. (2019). Sledging in sport—playful banter, or mean-spirited insults? A study of sledging's place in play. *Sport, Ethics and Philosophy*, 13(2), 183-197. https://doi.org/10.1080/17511321.2018.1432677

Ekizoğlu, Ö., and Oruç, G. (2022). Determination of the sports products consumer profiles of the Turkish Armed Forces personnel. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 13(6), 1582-1591.

Esenkaya, A., Ulukan, M., and Ulukan, H. (2022). Investigation of attitudes towards violence and sportsmanship orientations of studying athletes in terms of different variables. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 99-105. https://doi.org/10.47257/busad.1201998

Faria, J. G., Caruzzo, N. M., Contreira, A. R., Fiorese, L., Oliveira, L. P. D., and Vissoci, J. R. N. (2023). Psychometric properties of the Brazilian version of the multidimensional sportspersonship orientations scale (MSOS). *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 39, e39530. https://doi.org/10.1590/0102.3772e39530.en

Gao, Z., Li, F., Jiang, C., Liu, X., Xiao, L., Zhao, J., Chen, J., Zhang, X., and Zhu, J. (2025). The value cultures and pathways of Chinese sportspersonships to promoting the sense of community of the Chinese nation. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 14(3), 1554-1562. https://doi.org/10.6007/IJARPED/v14-i3/26239

Giulianotti, R., and Armstrong, G. (2011). Sport, the military and peacemaking: History and possibilities. *Third World Quarterly*, 32(3), 379-394. https://doi.org/10.1080/01436597.2011.573935

Gómez Yepes, T., Etchezahar, E., Albalá Genol, M. Á., and Maldonado Rico, A. (2023). Validation of the intercultural sensitivity scale in the Spanish context. *Frontiers in Education*, 8(1), 1-9. https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1208081

Gómez Yepes, T., García-Cano, M., and Ruiz-Bernardo, P. (2024). The intercultural sensitivity in education: Critical thinking, use of technology and cyberbullying. *Electronic Journal of Research in Education Psychology*, 22(1), 45-68. https://doi.org/10.25115/ejrep.v22i64.9710

Göktürk Çetinkaya, S., (2024). Diplomaside Sporun Önemi ve Uluslararası Askeri Sporlar Konseyi İçinde Türk Silahlı Kuvvetleri. *Cumhuriyet'in Kuruluşundan Türkiye Yüzyılına Türk Sporu Kongresi* (ss.321-351).

Gudykunst, W. B. (2005). *Theorizing about intercultural communication*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Guvenc, S., and Uyar, M. (2022). Lost in translation or transformation? The impact of American aid on the Turkish military, 1947-60. *Cold War History*, 22(1), 59-77. https://doi.org/10.1080/14682745.2020.1866551

Güneş, E. (2026). An investigation of the fair play understanding of the leading personnel participating in physical education and sports activities in the military system: Cross-sectional study. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 18, 148. https://doi.org/10.1186/s13102-026-01597-w

Hammer, M. R. (2011). Additional cross-cultural validity testing of the Intercultural Development Inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(4), 474-487. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.02.014

Hammer, M. R., Bennett, M. J., and Wiseman, R. (2003). Measuring intercultural sensitivity: The Intercultural Development Inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27(4), 421-443. https://doi.org/10.1016/s0147-1767(03)00032-4

He, J., Song, X., Wang, C., and Zhang, R. (2023). Intercultural sensitivity as a mediator in the relationship between implicit intercultural identification and emotional disturbance—An exploratory study of international high school students. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1098671. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1098671

Hideg, G. (2023). The Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale (MSOS-25) cultural adaptation in Kenya. *International Journal of Advanced Research*, 6(1), 64-74. https://doi.org/10.37284/ijar.6.1.1188

Hideg, H. (2021). The added value of sport education is fair play. *Journal of Sports and Games*, 3(1), 8-18. https://doi.org/10.22259/2642-8466.0301002

Howe, L. A. (2004). Gamesmanship. *Journal of the Philosophy of Sport*, 31(2), 212-225. https://doi.org/10.1080/00948705.2004.9714661

Ichikawa, A., and Kim, S. (2025). Critical considerations for intercultural sensitivity development: Transnational perspectives. *Education Sciences*, 15(4), 515. https://doi.org/10.3390/educsci15040515

Iqbal, T. (2021). Importance of intercultural sensitivity. *MAP Education and Humanities*, 1(2), 1-6. https://doi.org/10.53880/2744-2373.2021.1.2.1

Jadwiszczak, M., Wawrzyniak, S., and Pezdek, K. (2025). More than movement: A systematic review of moral and social development in adolescents physical education. *BMC Public Health*, 25(1), 1–16. https://doi.org/10.1186/s12889-025-23169-2

Jenny, S. E., Manning, R. D., Keiper, M. C., and Olrich, T. W. (2017). Virtual(ly) athletes: Where eSports fit within the definition of "sport". *Quest*, 69(1), 1-18. https://doi.org/10.1080/00336297.2016.1144517

Jia, P., and He, X. (2024). New exploration on the philosophical examination of Chinese sportsmanship. *Trans/Form/Ação*, 47(5), e02400156. https://doi.org/10.1590/0101-3173.2024.v47.n5.e02400156

Karakuş, S., Eroğlu, S. Y., and Aksak, C. (2022). The effect of elite athletes' club environment communication levels on sportsman behavior. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 13(8), 2980-2984. https://doi.org/10.47750/pnr.2022.13.S08.374

Karataş, Ö., and Savaş, B. Ç. (2019). Analysis on sportspersonship orientations of students studying in faculty of sports sciences/school of physical education and sports. *Asian Journal of Education and Training*, 5(1), 151-158. https://doi.org/10.20448/journal.522.2019.51.151.158

Kavussanu, M. (2026). Moral behaviour in sport: Tracing the past and looking to the future. *Psychology of Sport and Exercise*, 82, 102975. https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2025.102975

Kavussanu, M., and Stanger, N. (2017). Moral behavior in sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 185-192. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.05.010

Keating, J. W. (1964). Sportsmanship as a moral category. *Ethics*, 75(1), 25–35. https://doi.org/10.1086/291517

Kepoğlu, A. (2017). Sports management organization in Göktürk State. *International Journal of Advanced Engineering, Management and Science*, 3(6), 612–618. https://dx.doi.org/10.22161/ijaems.3.12.10

Kepoğlu, A. (2020). SKY-squares and their management organization structure with military physical education and miscellaneous sports branches in the city structure of the Seljuk Empire. *Journal of Advances in Sports and Physical Education*, 3(9), 150–159. https://doi.org/10.36348/jaspe.2020.v03i09.002

Khukhlaev, O. E., Gritsenko, V. V., Pavlova, O. S., Tkachenko, N. V., Usubian, S. A., and Shorokhova, V. A. (2020). Comprehensive model of intercultural competence: Theoretical substantiation. *RUDN Journal of Psychology and Pedagogics*, 17(1), 13–28. https://doi.org/10.22363/2313-1683-2020-17-1-13-28

Klenner Loebel, M. P., Gálvez-Nieto, J. L., and Beltrán-Véliz, J. C. (2021). Factor structure of the Intercultural Sensitivity Scale (ISS) in a sample of university students from Chile. *International Journal of Intercultural Relations*, 82, 168–174. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2021.03.015

Kyröläinen, H. (2017). International Military Sports Council (CISM) - Sport Science Commission. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 20, S59. https://doi.org/10.1016/j.jsams.2017.09.097

Kyröläinen, H., and Urbancq, A. (2017). The role of the International Military Sports Council (CISM) in science development. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 20, S59. https://doi.org/10.1016/j.jsams.2017.09.098

Legg, E., Gano-Overway, L. A., Moore, E. W. G., and Newland, A. (2025). Exploring relationships between psychological sense of community, empathy and sportspersonship. *Journal of Sports Sciences*, 43(17), 1845–1859. https://doi.org/10.1080/02640414.2025.2521594

Lenhart, M. A. (2019). *Gamesmanship and Sportsmanship in the Rise of American Football: From Play to Performance to Entertainment 1869–1969*. Doctoral Dissertation, Rutgers The State University of New Jersey, New Brunswick. https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/60850/PDF/1/play/

Leota, J., and Turp, M.-J. (2020). Gamesmanship as strategic excellence. *Journal of the Philosophy of Sport*, 47(2), 232–247. https://doi.org/10.1080/00948705.2020.1768860

Liu, C., Qu, G., and Gao, R. (2023). Defining sports moral character and clarifying its related concepts. *Frontiers in Sports and Active Living*, 5, 1101377. https://doi.org/10.3389/fspor.2023.1101377

Luo, C., Xu, K., Liu, S., Zhu, Y., and Zhang, G. (2024). Exploring the formation mechanism of cultural differences between Chinese and Western competitive sportsmanship: Based on a qualitative study. *Quality in Sport*, 18, 53852. https://doi.org/10.12775/qs.2024.18.53852

Maharramova, V. (2022). Characteristic features of intercultural communication. *Scientific Journal of Polonia University*, 54(5), 56-60. https://doi.org/10.23856/5407

Martin, J. N., and Nakayama, T. K. (1999). Thinking dialectically about culture and communication. *Communication Theory*, 9(1), 1–25. https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.1999.tb00160.x

McNamara, W. (1972). The international military sports council (CISM): Its contribution to the Olympic Games and to world sports. *JAMA*, 221(9), 1033. https://doi.org/10.1001/jama.1972.03200220067015

Moeller, R. M., Esplin, B., and Conway, S. (2009). Cheesers, pullers, and glitchers: The rhetoric of sportsmanship and the discourse of online sports gamers. *Game Studies*, 9(2), 1-12.

Mohammadi, M., Azizi, B., and Deimary, N. (2023). The role of ancient sports and Zurkhaneh in ethical promoting and religious virtues. *Sport, Ethics and Philosophy*, 17(2), 162-171. https://doi.org/10.1080/17511321.2022.2130419

Moschopoulos, A. (2020). Olympic Games and CISM Villages. *International Journal of Sport Management*, 2(1), 36-45.

Mosed, H., Periord, M., and Caboral-Stevens, M. (2021). A concept analysis of intercultural communication. *Nursing Forum*, 56(4), 993-999. https://doi.org/10.1111/nuf.12622

Murray, S. (2021). *Sports diplomacy: Origins, theory and practice.* London: Routledge. https://doi.org/10.4324/9781351126960

Murray, S., and Pigman, G. A. (2014). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. *Sport in Society*, 17(9), 1098-1118. https://doi.org/10.1080/17430437.2013.856616

Nite, C., and Edwards, J. (2021). From isomorphism to institutional work: Advancing institutional theory in sport management research. *Sport Management Review*, 24(5), 815–838. https://doi.org/10.1080/14413523.2021.1896845

Nlandu, T. (2008). Play until the whistle blows: Sportsmanship as the outcome of thirdness. *Journal of the Philosophy of Sport*, 35(1), 73–89. https://doi.org/10.1080/00948705.2008.9714728

Nunnally, J. C., and Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd Ed.). New York: McGraw-Hill.

Ordookhani, H., Tojari, F., and Nikaeen, Z. (2023). The role of organizational behavior of the Ministry of Sports and Youth in international military sports events. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior*, 3(4), 203–208. https://doi.org/10.61838/kman.ijimob.3.4.23

Paramida, C., Carsiwan, C., Hidayat, T., Subroto, T., Sucipto, S., and Ma'mun, A. (2023). Sportsmanship analysis of winning in sports. *Journal of Physical Education for Secondary Schools*, 3(1), 183–190. https://doi.org/10.17509/jpess.v3i1.82595

Pekel, A. Ö., Kirikoglu, N., Yermakhanov, B., and Okan, İ. (2023). Fair play perception of sports sciences students: Kazakhstan-Turkey comparison. *African Educational Research Journal*, 11(3), 314–319. https://doi.org/10.30918/aerj.113.23.042

Peng, S.-Y. (2006). A comparative perspective of intercultural sensitivity between college students and multinational employees in China. *Multicultural Perspectives*, 8(3), 38–45. https://doi.org/10.1207/s15327892mcp0803_7

Peredel′skiy, A., Mamedov, A., Kortunov, V., Kotusov, D., and Shipovskaya, L. (2024). Why combat sports cannot become the basis for military-physical training of hand-to-hand fighters. *World of Science. Series: Sociology, Philology, Cultural Studies*, 15(1), 1–8. https://doi.org/10.15862/36scsk124

Perry, J. L. (2014). *Redefining Sportspersonship: A Compliant and Principled Model*. Doctoral Dissertation, University of Lincoln, Lincoln. https://hull-repository.worktribe.com/OutputFile/4216528

Perry, J. L., Clough, P. J., Crust, L., Nabb, S. L., and Nicholls, A. R. (2015). Development and validation of the Compliant and Principled Sportspersonship Scale. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 86(1), 71–80. https://doi.org/10.1080/02701367.2014.980938

Pfister, M. (2024). Exploring social responsibility in sports management: A comprehensive literature review. *Journal of Knowledge Management Practice*, 24(2), 47–59. https://doi.org/10.62477/jkmp.v24i2.401

Popescu, V. (2023). The study on the correlative analysis of fair-play in sports and society. In *Sport. Olympism. Health: VIIIth edition* (pp. 140–146). Chisinau: Moldova. https://doi.org/10.52449/soh23.46

Puente-Maxera, F., Méndez-Giménez, A., and Martínez de Ojeda, D. (2020). Games from around the world: Promoting intercultural competence through sport education in secondary school students. *International Journal of Intercultural Relations*, 75, 23–33. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.01.001

Reynard, S. (2020). Sport as a peacebuilding tool?. *Peace Review*, 32(4), 448–453. https://doi.org/10.1080/10402659.2020.1921399

Robertson, J., Eime, R., and Westerbeek, H. (2019). Community sports clubs: Are they only about playing sport, or do they have broader health promotion and social responsibilities? *Annals of Leisure Research*, 22(2), 215–232. https://doi.org/10.1080/11745398.2018.1430598

Rodríguez, S., León-Prieto, C., Rodríguez-Jaime, M. F., and Lugo, L. S. (2025). Playing for peace: Scoping review of sports programs as agents of peace. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 55(1), 60–76. https://doi.org/10.1007/s12662-024-00967-1

Ryska, T. A. (2003). Sportsmanship in young athletes: The role of competitiveness, motivational orientation, and perceived purposes of sport. *The Journal of Psychology*, 137(3), 273–293. https://doi.org/10.1080/00223980309600614

Sayın Temur, C. (2024). Examining sportspersonship orientations and anger expression styles of students participating in the faculty of sports sciences physical aptitude test. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(4), 988–1004. https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1521331

Schnitzer, M., Stephenson, M., Jr., Zanotti, L., and Stivachtis, Y. (2013). Theorizing the role of sport for development and peacebuilding. *Sport in Society*, 16(5), 595–610. https://doi.org/10.1080/17430437.2012.690410

Seippel, Ø. (2006). Sport and social capital. *Acta Sociologica*, 49(2), 169–183. https://doi.org/10.1177/0001699306064771

Serrano-Durá, J., Molina, P., and Martínez-Baena, A. (2021). Systematic review of research on fair play and sporting competition. *Sport, Education and Society*, 26(6), 648–662. https://doi.org/10.1080/13573322.2020.1786364

Sezen-Balçıkanlı, G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1–10.

Sezen-Balçıkanlı, G., and Yıldıran, İ. (2012). Sportspersonship orientation and empathy: A study of professional football players. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(1), 18–924.

Simou, P., El Sayed, V., Teyssier, J., and Denoux, P. (2025). Cognitive-affective intercultural sensitivity (CAIS): A self-transformative conception and its methodological challenges. *Online Readings in Psychology and Culture*, 5(4), 1–14. https://doi.org/10.9707/2307-0919.1192

Skillen, A. (1993). Sport: An historical phenomenology. *Philosophy*, 68(265), 343–368. https://doi.org/10.1017/s0031819100041267

Spaaij, R. (2009). The social impact of sport: Diversities, complexities and contexts. *Sport in Society*, 12(9), 1109–1117. https://doi.org/10.1080/17430430903137746

Şakar, M. (2022). Philosophy and sport: The effect of wisdom of the body on sport. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(3), 722–732. https://doi.org/10.38021/asbid.1158678

Teixeira, M. C., Gonçalo, D., Segui-Urbaneja, J., and Sesinando, A. D. (2023). Sport in the military context: A national and international analysis from the perspective of sport management. *Retos*, 49, 468–477. https://doi.org/10.47197/retos.v49.99280

Temur, C. S. (2024). Examining sportspersonship orientations and anger expression styles of students participating in the faculty of sports sciences physical aptitude test. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(4), 988–1004. https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1521331

Truffaut, S., Thomas-Pohl, M., Borrini, L., Rogez, D., Facione, J., and Lapeyre, E. (2018). Rehabilitation through adapted sports: The French military way. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61, e76. https://doi.org/10.1016/j.rehab.2018.05.164

Turan, S., Alemdar, U., Comert, E., Ozcan, H., and Osmanoglu, K. (2022). Do self-efficacy and moral intelligence have a role in the formation of sportsmanship behavior? *Asian Journal of Education and Training*, 8(4), 131–138. https://doi.org/10.20448/edu.v8i4.4341

Vallerand, R. J., Brière, N. M., Blanchard, C., and Provencher, P. (1997). Development and validation of the Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197–206. https://doi.org/10.1123/jsep.19.2.197

Vallerand, R. J., Deshaies, P., Cuerrier, J.-P., Brière, N. M., and Pelletier, L. G. (1996). Toward a multidimensional definition of sportsmanship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 8(1), 89–101. https://doi.org/10.1123/jsep.19.2.197

van der Zee, K., and van Oudenhoven, J. P. (2022). Towards a dynamic approach to acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 88, 119–124. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.04.004

Van Dyne, L., Ang, S., Ng, K. Y., Rockstuhl, T., Tan, M. L., and Koh, C. (2012). Sub-dimensions of the four factor model of cultural intelligence: Expanding the conceptualization and measurement of cultural intelligence. *Social and Personality Psychology Compass*, 6(4), 295–313. https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2012.00429.x

Vega-Díaz, M., and González-García, H. (2024). Do parenting styles influence mental toughness and sportsmanship in young athletes? A structural equation modelling approach. *Journal of Human Kinetics*, 95, 243–257. https://doi.org/10.5114/jhk/188541

Vermeulen, J., Koster, M., Loos, E., and van Slobbe, M. (2016). Play and work: An introduction to sport and organization. *Culture and Organization*, 22(3), 199-202. https://doi.org/10.1080/14759551.2016.1169586

Walzel, S., Robertson, J., and Anagnostopoulos, C. (2018). Corporate social responsibility in professional team sports organizations: An integrative review. *Journal of Sport Management*, 32(6), 511–530. https://doi.org/10.1123/jsm.2017-0227

West, B. (2022). Militarizing politics of recognition through the Invictus Games: Post-heroic exalting of the armed forces. *American Journal of Cultural Sociology*, 10(4), 596–619. https://doi.org/10.1057/s41290-022-00172-3

Yanik, M. (2019). Sportsmanship orientations of university students receiving education in sports. *Higher Education Studies*, 9(3), 79–87. https://doi.org/10.5539/hes.v9n3p79

Yazıcı, Ö. F., and Bostancı, Ö. (2025). The relationship among competitive aggression, anger, and sportsmanship in athletes: The mediating role of athletic character. *BMC Psychology*, 14(1), 1–9. https://doi.org/10.1186/s40359-025-03781-y

Yıldız, M., Karakuş, S., ve Çalışkan, G. (2021). Sporcu değer yönelimi ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Scientific Educational Studies*, 5(2), 159–177. https://doi.org/10.31798/ses.1020314

Yılmaz, T. (2023). Investigation of sportsmanship orientations of students studying at the faculty of sports sciences. *Shanlax International Journal of Education*, 11, 153–158. https://doi.org/10.34293/education.v11is1-oct.6690

Zhong, Q. (2025). The historical evolution, scientific connotation, and contemporary value of Chinese sportsmanship. *Educational Science Literature*, 2(3), 33-37. https://doi.org/10.62662/kxwxy0203005

EKLER

EK-1. Etik komisyon onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 24.04.2026-E.1521462

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-1521462 24.04.2026
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Yaşar Eren ÖZTÜRK**'ün, **Doç. Dr. Ali ERASLAN**'ın danışmanlığında yürüttüğü ***"Uluslararası Askeri Spor Organizasyonlarına Katılan Sporcuların Sportmenlik Yönelimi ile Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **14.04.2026** tarih ve **07** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2026 - 782

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

DAĞITIM
Gereği:
Sayın Doç. Dr. Ali ERASLAN

Bilgi:
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu :BSUS16A113 Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys

Emniyet Mahallesi Bandırma Caddesi No :6/1 06560 Yenimahalle/ANKARA
Tel:0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks:0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi :http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/
Kep Adresi: gaziuniversitesi@hs01.kep.tr
Bilgi için :Melek Yeşilova Kaya
Genel Evrak Sorumlusu
Telefon No:3548401

EK-2. Kişisel bilgi formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıdaki sorular araştırma amacıyla kullanılacak olup, verdiğiniz bilgiler gizli tutulacaktır. Lütfen size en uygun seçeneği işaretleyiniz veya ilgili alanı doldurunuz.

1. **Yaşınız:**
   ……. yaş
2. **Eğitim durumunuz:**
   ☐ Lise
   ☐ Ön lisans
   ☐ Lisans
   ☐ Lisansüstü
3. **Yabancı dil düzeyiniz:**
   ☐ Hiç bilmiyorum
   ☐ Başlangıç (A1-A2)
   ☐ Orta (B1-B2)
   ☐ İleri (C1-C2)
4. **Spor branşınız:**……
5. **Kaç yıldır aktif olarak spor yapıyorsunuz?**
   ……. yıl
6. **Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılım sayınız:**
   ☐ 1 kez
   ☐ 2–3 kez
   ☐ 4–5 kez
   ☐ 6 kez ve üzeri
7. **Uluslararası spor organizasyonlarında farklı ülkelerden sporcularla ne sıklıkla etkileşim kurdunuz?**
   ☐ Çok nadir
   ☐ Ara sıra
   ☐ Sık
   ☐ Çok sık
8. **Uluslararası spor deneyiminizin, farklı kültürlere bakış açınızı etkilediğini düşünüyor musunuz?**
   ☐ Hiç etkilemedi
   ☐ Az etkiledi
   ☐ Orta düzeyde etkiledi
   ☐ Çok etkiledi
9. **Uluslararası organizasyonlardaki rekabet düzeyini nasıl değerlendirirsiniz?**
   ☐ Düşük
   ☐ Orta
   ☐ Yüksek
   ☐ Çok yüksek

EK-3. Kültürlerarası duyarlılık ölçeği

KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÖLÇEĞİ

Bu anket kültürlerarası iletişim hakkında 24 cümlede yer alan görüşlerden oluşmaktadır. Cevapların doğru veya yanlış olması söz konusu değildir. **Lütfen her bir ifadeyi hızlıca okuyarak ilk anda oluşan görüşünüzü belirtiniz.**

(1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum; (3) Kararsızım; (4) Katılıyorum; (5) Tamamen Katılıyorum;

1. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
2. Diğer kültürlerden insanların dar kafalı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Farklı kültürlerden insanlarla iletişimimde kendimden oldukça eminin.	1	2	3	4	5
4. Farklı kültürlerden insanların karşısında konuşurken kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5
5. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşimimde ne söyleyeceğimi her zaman bilirim.	1	2	3	4	5
6. Farklı kültürlerden insanlarla etkileşimimde arzu ettiğim şekilde sosyalleşebilirim.	1	2	3	4	5
7. Farklı kültürlerden insanlarla bir arada olmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
8. Farklı kültürlerden insanların değerlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
9. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim içinde olduğum zaman çabuk sinirlenirim.	1	2	3	4	5
10. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurarken özgüvenli hissederim.	1	2	3	4	5
11. Farklı kültürlerden insanlar hakkında kanaat oluşturmada aceleci davranmam.	1	2	3	4	5
12. Farklı kültürlerden insanlarla bir arada iken genellikle cesaretimi kaybederim.	1	2	3	4	5
13. Farklı kültürlerden insanlara karşı açık fikirliyim.	1	2	3	4	5
14. Farklı kültürlerden insanlarla iletişimimde çok dikkatli davranırım.	1	2	3	4	5
15. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurduğumda kendimi işe yaramaz hissederim.	1	2	3	4	5
16. Farklı kültürlerden insanların davranış biçimlerine karşı saygılıyım.	1	2	3	4	5
17. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurduğumda mümkün olduğu kadar fazla bilgi edinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
18. Başka kültürlerden insanların görüşlerini kabul etmem.	1	2	3	4	5
19. Farklı kültürlerden insanlarla konuşurken onların sözlerindeki imalara dikkat ederim.	1	2	3	4	5
20. Kendi kültürümün diğer kültürlerden daha iyi olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
21. Farklı kültürlerden insanlarla görüşmem esnasında genellikle olumlu tepki veririm.	1	2	3	4	5
22. Farklı kültürlerden insanlara muhatap olmamı gerektiren ortamlardan kaçınırım.	1	2	3	4	5
23. Farklı kültürlerden insanlara karşı anlayışımı sözlü veya sözsüz davranışımla gösteririm.	1	2	3	4	5
24. Farklı kültürlerden insanlarla, kendi aramdaki farklılıklardan dolayı memnuniyet duyarım.	1	2	3	4	5

EK-4. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği

ÇOK BOYUTLU SPORTMENLİK YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

Bu anket spor ortamındaki davranış ve tutumlarınıza ilişkin 20 ifadeden oluşmaktadır. Lütfen her bir ifadeyi okuyarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

(1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum; (3) Kararsızım; (4) Katılıyorum; (5) Tamamen Katılıyorum;

No	İfade	1	2	3	4	5
1	Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
5	Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Hakem kararlarına uyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
20	Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.	☐	☐	☐	☐	☐

EK-5. Milli Savunma Bakanlığı araştırma izin onayı

Söz konusu yazının gizlilik derecesi nedeniyle açık kaynak erişime sunulmamıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÖZTÜRK, Yaşar Eren

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyet Tarihi**
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı	2026
Askeri Eğitim	Milli Savunma Üniversitesi SUTASAK Eğitimi	2020
Lisans	Bülent Ecevit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	2017
Lise	Zonguldak Mehmet Çelikel Anadolu Lisesi	2012

İş Deneyimi

Yıl	**Yer**	**Görev**
2019-Halen	Millî Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı	Subay
2017-2019	Adalet Bakanlığı	Memur

Yabancı Dil

İngilizce (B1)

Yayınlar

Eraslan, A., ve Öztürk, Y. E. (2026). Uluslararası askeri spor organizasyonlarına katılan antrenörlerin sportmenlik düzeylerinin incelenmesi. A.S. Yücel ve diğerleri (Ed.), 7. *Uluslararası Spor ve Sosyal Bilimlere Multidisipliner Yaklaşım Kongresi Kitabı* içinde (s. 203). Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…